

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. Quomodo se habeat scientia conditionata ad collationem
auxilii efficaciæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

cenforibus, & contra nostram sententiam pronuntiatum esse. Noster disputatione 39. petiit, ut concederetur Disputationes, quot essent necessariae, quod cum peteret, duo inter alia notanda dixit. I. Non desunt inquit, multi, qui humano hæc tantum spectantes Consilio, aperte nobis denuntiant, frustra hos coetus fieri, frustra nos laborare, cum apud eos dicamus, qui præjudicatâ re ad audiendum accedunt, suamque sententiam multis jam antè annis semel, atque iterum pronuntiarunt, subscripserunt, jure jurando sanxerunt. II. Quis de Sanctitatis vestrae Justitia, prudentia, & benignitate beneficiens, timeat in tam gravi fidei causa, Sanctitatem vestram Ordini Religiosorum de Sancta Ecclesia non malè merito, nec ad ei inferendum prorsus inutili, humiliter supplicanti negaturam; quod ne Hæretico quidem negaretur, si audiri, & cognosci causam suam vellet ab iis, qui de illa non præjudicassent, nec sibi ullo alio nomine suspecti essent. Concessit Pontifex necessarios conventus. Habitæ de hoc puncto disputationes 9. hoc ordine distributæ.

1. De statu Controversiæ utriusque partis. 2. Impugnata prædeterminatio physica ex S. Scriptura. 3. Ex Conciliis præsertim Tridentino, Senonensi. 4. Ex Doctrina S. Augusti. 5. Ex testimoniis aliorum PP. 6. Ex Consensione cum Doctrina Calvini & ejus discipulorum. 7. Ex absurdis, quod tollat libertatem, & gratiam sufficientem, Deum Auctorem peccati constituat. 8. Ex Doctrina & principiis S. Thomæ. 9. Ex Autoritate Scholasticorum, præcipue eorum, qui contra Hæreticos defenderunt Tridentinum.

Quibus habitis obtinuimus, inquit Ripalda, ut novum de sententia Prædeterminantium, novum & favorabilius de nostra judicium, Cardinalis & censores significarent, aliterque nos de causam nostram aspicerent.

INCIPIT Disputatio tota die 20. Martii 1602. ultima fuit 22. Februarii 1606. coram Clemente VIII. fuerunt disputationes 37. inclusive ad scientiam conditionatam, & ultima ante illam fuit, secundâ Januarii 1605. Postea Clementis in morbum incidit & mortuus est, sub quo nihil fuit destinatum ad disputandum circa physicam prædeterminationem; aliâ 10. habitæ sunt ante Paulum V. à Mense Septemb. usque ad Februar. sequentis anni. Primas 9. disputationes ex Nostreis habuit Valentia, cui post mortem successit Arrubal usque ad 19. incidit in morbum, successit illis de la Bastida usque ad postremam. Ex Dominicanis disputavit Didacus Alvarez. Cui successit Thomas de Lemós.

Modus Disputationum hic erat. Utrique parti præfigebatur dies & quæstio. 2. Cenforibus præmittebantur in sequenti disputatione audierenda, qualia erant Testimonia Patrû, ut ita

informati censores accederent. 3. Duabus ad minimum horis, interdum quatuor. Noster defendebat, oppugnabat Dominicanus Molinam. 4. Post disputationem egrediebantur Generales, & Censores coram Papa & Cardinalibus ferebant judicium. Scribebat Censuram Secretarius; præcipiebat autem Pontifex omnibus sub gravi poena secretum. Sed Ordo hic aliquantulum fuit immutatus post 7. disputationem usque ad ultimam, nec ferebatur Censura nisi post tridie. 5. Demum Papa cum solis Cardinalibus conveniens sententiam de re tota ferebat.

Finis disputationis fuit 28. Aug. 1606. die S. Augustini. Papa immunem à Censuris Doctrinam Molinæ, pronuntiavit. Utrique parti sua Doctrina permissa, donec aliud à S. Sede statueretur, modò neutra pars, aliam censuraret. Processusque posteriores interdicti.

Quod autem non sit quidquam datum in hac materia favori, multa probant. Nam multa tunc sunt nobis denegata, inter quæ tria singularia. Petimus alios Censores, denegati. Petimus ut Doctrina Bannez quoad aliquam puncta examinaretur, denegatum. Petimus ne remitteretur ad suam Diocesim Bellarminus, remissus.

Hanc Historiam accepit P. Ripalda ex ore ipsius de la Bastida cum jam esset extra Societatem. Ita habent præsentem Historiam Acta hujus causæ, quæ confecit Arrubal. & Salmanticam detulit reliquitque mortuus. Consentunt ea quæ reliquit P. Bartholomæus Perez Compluti, qui Assistens Hispaniarum sæpè pro Generali disputationibus adfuit, quod etiam significant Literæ ad eundem Ripalda Romæ missæ, multa etiam ex istis audivimus ex ore piæ memoriæ. Patris Præmisłai Rudnicki, qui tum temporis Romæ degebat, & fuit nostræ postea Provinciæ Præpositus, & Serenissimi Joannis Casimiri Regis Poloniæ, in literis institutor, vir qualem secula fuerunt.

QUÆSTIO III.

Quomodo se habeat Scientia Conditionata ad collationem auxilii efficacis.

Quæ aliàs in 1. parte tracta non sunt, hic à nobis dicentur, tanquam magis connexa cum præsentis materia.

DIFFICULTAS I.

Quid Tenendum.

Hanc hîc quæstionem examinabimus, quam ponit Veckierus 1. p. d. 19. num. 24. sub his terminis, quem usum habeat Scientia conditionata. Arriaga, d. 21. de Providentia. Sic proponit titulum: An providentia Dei necessario requirat scientiam mediam, & Borull, d. 25. de directione & necessitate scientiæ mediæ.

(K) 3 Fun-

Punctum Difficultatis 1.

Premittuntur quædam.

PRÆMITTO 1. *Duplicem à Nostris poni scientiam conditionatam.* Quandam directam, & quandam reflexam. Directa est, quæ respicit simpliciter futuritionem conditionatam à suis causis necessariò requisitis conditionatè dandis, reflexa est, quæ respicit futuritionem conditionatam non utcumque sed prout pendentem ab aliquibus causis conditionatis, præsupponentibus ipsam futuritionem conditionatam. Prioris exemplum est. Si tali vocatione vocaretur, consentiret. Secundæ exemplum est. Si præsupposito consensu prædefinire illius consensum, non impediret voluntas, ne fieret prædefinitio, fieretque consensus. Hæc Divisio etiam in principiis nostris tenetur: quia etiam nos admittimus prædefinitiones actuum bonorum, adeoque obijci illas prædefinitiones conditionatè positas, conditionatè scientiæ.

PRÆMITTO 2. *Duplicem etiam quosdam ponere infallibilitatem objecti Scientiæ conditionatæ.* Quandam infallibilitatem simpliciter, & aliam infallibilitatem ex suppositione, infallibilitatem priorem præcedere ipsam scientiam conditionatam, posteriorem subsequi non nisi eandem. Prioris exemplum ponunt. Si vocaretur tali vocatione consentiret, posterioris exemplum, ex suppositione si vocaretur, consentiret. Huius infallibilitatis distinctionem innuit Fassolus 1. parte q. 14. art. 13. num. 511. additque infallibilitatem reflexam cadere non solum supra effectum, sed etiam supra voluntatem & conditionem: quia per illam non solum habetur effectus determinatus futurus simpliciter sub conditione à causa libera, sed etiam futurus infallibiliter: ita ut causa non possit non esse, se liberè determinatura ad illum effectum, & conditio per suam præmotionem non possit non esse, habitura eundem effectum. Ut hæc divisio expendatur.

PRÆMITTO 3. *Futuritionem Conditionatam, & suppositionem futuritionis conditionatæ non esse idem formaliter.* Ratio, quia directum & reflexum non sunt idem formaliter, suppositio autem futuritionis, habet se per modum reflexi. Quæ ipsa futuritionis suppositio duplex adhuc potest cogitari. In primis suppositio objectivæ, seu objectum notitiæ & suppositio formalis seu relucencia in intellectu supponentis, v. g. Dei. Et hæc suppositio formalis est distincta à futuritione conditionata: quia futuritio conditionata est quid creatum, relucencia autem illius, est quid increatum nempe actus divinæ mentis. Et de hac suppositione formali nihil est quod dicatur in præfati.

PRÆMITTO 4. *Futuritionem conditionatam & suppositionem futuritionis objectivam esse idem*

in re. Ratio. Tum quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, nec apparet, quid reale suppositio illa addat. Tum quia intrinseca determinatio suppositionis, est ipsa futuritio conditionata; hoc ipso enim non esset intrinseca, sed ab extrinseco, sed suppositio futuritionis realiter accepta est intrinseca determinatio futuritionis, quid enim aliud? Ergo suppositio futuritionis realiter loquendo est ipsa futuritio conditionata. Tum quia, separa à futuritione conditionata illam suppositionem futuritionis realiter superadditam, vel est quod est, vel non est, quod est. Si non est quod est. Ergo non est futuritio conditionata. Si est quod est. Ergo, est suppositio sui: quia suppositio sui ad se, est cum esse supponitur sibi. Si autem est quod est, hoc ipso est supponitur sibi. Quod si futuritio conditionata & suppositio futuritionis sunt idem in re, tunc à quo realiter loquendo habetur futuritio conditionata, eaque intrinseca, ab eodem habetur suppositio futuritionis objectivæ realiter loquendo: hoc ipso enim non esset idem realiter. Cumque futuritio conditionata in re habeatur secundum esse intrinsecum ab ipsismet prædicatis suis, etiam suppositio illa in re habeatur ab iisdem prædicatis.

PRÆMITTO 5. *Suppositionem futuritionis objectivam haberi formaliter ab ipsamet illa.* Ratio. Tum quia esse hominem, habetur intrinsece formaliter ab ipsomet esse hominis, vel Animalis Rationalis. Ergo & suppositio futuritionis objectivæ, habetur formaliter ab ipsamet illa. Tum quia suppositio objectivæ alicujus ad se, est esse quod est, ut immediate ante dictum. Unde si non esset hic terminus suppositio, & relinqueretur hic terminus esse quod est, æquè plenus haberetur conceptus suppositionis objectivæ alicujus ad se, quod nota est suppositionem objectivam sui ad se, esse idem formalissimè cum esse quod est, ad eum modum, quo si æquè plenus haberetur conceptus objectivus de homine etiam si non esset ullus terminus ly homo, & relinqueretur solum ly Animal Rationale, signum esset hæc duo formalissimè idem esse. Sed unumquodque quod est esse quod est, habet ab ipsomet suo esse, adeoque & futuritio conditionata suppositionem sui habebit ab ipsamet illa suppositione objectivè spectatà. Tum quia suppositio absolutæ existentiae non habetur à scientia visionis, nec suppositio possibilitatis, habetur à scientia simplicis intelligentiæ. Ergo neque suppositio conditionata objectivè spectatà habebitur à scientia conditionata.

Solvuntur objectiones.

DICES I. Cum Fassolo. Non sunt formaliter idem intelligibile objectum, causam liberam operari hoc simpliciter, & causam liberam operari hoc, ex suppositione quod operetur hoc, estq; hoc manifestum in terminis: quia præ-

num est liberum, estq; proficiscens à causa libera ut potente non operari hoc, secundum autem est necessarium proficiscens à causa libera, ut non potente operari hoc. Ergo cum futurum conditionatum sine suppositione pendeat à potentia indeterminata ad unum, futurum autem conditionatum ex suppositione pendeat à potentia determinata ad unum, impossibile planè est, ut idem sub eadem præcisè ratione formali sub qua est futurum conditionatè, simpliciter sit futurum ex suppositione.

RESPONDETUR. Concedendo Totum. Dicitq; potest, quòd positio futuritionis conditionatæ habeatur causaliter & effectivè, ut ita dicam à ipsamet causa ex suppositione operata. Sed nego quòd suppositio futuritionis conditionatæ objectivè & constitutivè habeatur à illa causa, sicut effectivè unaquæque res habet esse suum à causa, objectivè autem à suis principijs intrinsicis. Concedo item simplicem futuritionem absq; suppositione importare ipsam esse: Suppositionem autem futuritionis importare esse & compositionem esse; quòd indicat illud Axioma: Omne quod est, quando est, ne cesse est esse. Sed inde non sequitur, quòd objectiva suppositio futuritionis habeatur aliud, quàm à seipsa. Sicut & ipsa illa compositio.

DICES 2. cum eodem. Esse, potest in ordine ad suam causam considerari dupliciter. 1. Ut formaliter pendens à causa. 2. Ut simpliciter concomitans causam præscindendo à prædicta dependentia. Primo modo Esse comparatur ad causam sub potentia ad non esse, si causa illa est libera. Secundo modo, Esse, non potest comparari ad causam sub potentia ad non esse: quia compararetur ad contradictorium ejus, quòd cum ipsa est concomitanter. Futurum conditionatum simpliciter, respicit priorem illam causam, futurum autem conditionatum ex suppositione importat esse ut concomitans causam. Hæc autem duo esse, non sunt formaliter idem objectivum verum. Quòd etiam infra alià methodo urget.

RESPONDETUR. Concedendo Totum. Necque enim in hoc est difficultas, an prædictæ duæ formalitates sint distinctæ, sed supposita illarum distinctione, an ab aliquo intrinseco per prius haberi possint.

DICES 3. cum eodem. In effectu conditionato libero determinato, quamvis profecto à causa libera indeterminata duplex suppositio est: distinguenda. Altera extrinseca per ordinem ad suam causam: Si enim supponitur futurum à sua causa, non potest non esse ab illa futurum. Et altera est intrinseca per ordinem ad suum contradictorium, quæ suppositio est universalissima, & ideo considerari potest in ipso Deo, qui etiam ex eo, quòd supponatur esse Deus, non potest esse simul Deus & non Deus.

Hæc ipsa suppositio intrinseca considerari potest. Vel primò formaliter, concipiendo non solum hoc, sed hoc non posse esse non hoc, ex eo, quòd supponatur esse hoc. 2. Potest accipi fundamentaliter concipiendo scilicet non nisi hoc. Ex quo ulterius infert infallibilitatem ex parte ipsius effectus in se præcisè considerati, convenire futuro ex suppositione intrinseca non formali, sed fundamentalis: hæcque solà est objectum præsuppositum scientiæ conditionatæ. Cujus Rationem dat. Quia ad hoc ut intelligamus divinam præscientiam de tali objecto esse omnino infallibilem, non est omnino necessarium, ut illius præscientiæ præcedens objectum sit, non solum hoc determinatum, sed etiam non posse hoc determinatum esse non hoc; imò hæc impossibilitas verè est quid posterius & consequens fundatum in hoc determinato, cum prius in unaquaque re sit esse id quòd est, quàm non esse aliud à se distinctum, & sibi oppositum.

RESPONDETUR. Concedendo distinctionem duplicis suppositionis extrinsecæ & intrinsecæ. Concedo, intrinsecam suppositionem posse esse aliam formalem, aliam fundamentalem. Concedo, solam fundamentalem suppositionem sufficere ad hoc, ut scientia conditionata, suppono directam, ferri possit in illud objectum conditionatum. Sed nego formalem illam intrinsecam suppositionem objectivè acceptam non posse haberi ab illamet ipsa. Concedo. Illam suppositionem intrinsecam formalem esse posteriorem suppositione fundamentali intrinseca. Sed nego, esse posteriorem scientiæ conditionatæ reflexæ, ut ita dicam. Urgetq; inter alia paritas. Si futuritio conditionata fundamentalis præcedit notitiam conditionatam directam. Ergo & suppositio conditionatæ futuritionis præcedet scientiam conditionatam reflexam. Concedo quidem, suppositionem esse sui ad se, in quantum infert formales reduplicaciones, non esse nemine cogitante: hæc enim reduplicaciones sunt opus intellectus. Sed nego objectum illarum non haberi nemine cogitante.

DICES 4. cum eodem. Scientia conditionata, non quidem ut causa infallibilitatem intrinsecè causans, sed per extrinsecam denominationem causat summam infallibilitatem in causa libera, ita ut effectus futurus infallibiliter à causa indeterminata, prout illa subest scientiæ, intelligatur effectus ut infallibiliter futurus, quòd ipsum probat Auctor. S. Th. 2. 2dæ. q. 1. art. 3. ad 2. & q. 6. de verit. ar. 3. & q. 14. a. 8. ad 13. & quotl. 12. q. 3. a. 3.

RESPONDETUR. Negando infallibilitatem illam ipsam quam appellat Falsolus summam, primò accipi ab ipsamet scientia. Sed pullulat ex conditionata futuritione: Nam ratione nostra, prius est ipse effectus futurus conditionatè,

(K) 4 item,

item, suppositio etiam objectiva futuritionis, secundum jam dicta, præ ipsa scientia noscente illam futuritionem. Rursus, si scientia conditionata non causat illam infallibilitatem intrinsecam, & si illam continet in se intrinsecè ipsa futuritio conditionata, hoc ipso, illa infallibilitas per prius habetur ab ipsamet futuritione. Denique, si concedat arguens infallibilitatem intrinsecam haberi ab ipsamet futuritione, si concedat infallibilitatem extrinsecam, quæ habetur à scientia conditionata divina, hoc sensu esse summam, quia proveniens extrinsecè ab actu divino, de hoc non erit difficultas, nam dici potest, Petrum esse hominem, idque infallibiliter infallibilitate summâ, hoc est divinâ, haberi à scientia Dei noscente Petrum, esse hominem. Auctoritates in oppositum non probant primam infallibilitatem futuritionis conditionatæ haberi à scientia divina.

INSTAT Idem. Dicitq; se non negare, quòd in effectu conditionatè futuro, habeatur etiam infallibilitas ex parte causæ, orta ex suppositione ipsiusmet effectus futuri, nec dicit se contendere, quasi infallibilitas orta ex suppositione effectus sit minor infallibilitate orta ex præsuppositione scientiæ; utriusq; enim oppositum implicat contradictionem, nec contendit infallibilitatem ex suppositione scientiæ esse priorem infallibilitate ex suppositione effectus: Potest enim utraque poni in eodem signo; contendit tamen inter illas infallibilitates esse notabilem differentiam: quia infallibilitas ex suppositione præscientiæ oritur ex aliquo distincto à futuro conditionato simpliciter, & ideo purificatâ conditione transire potest in futurum absolutum simpliciter. At verò infallibilitas ex suppositione ipsiusmet futuri nō oritur, nisi ex ipso: futuro conditionato simpliciter, in quantum tale est formaliter, & recipitur in futuro conditionato ut formaliter involvente seipsum quatenus conditionatum; proinde purificatâ conditione non remanente futuro ut formaliter conditionatō, sed transeunte in absolutum, non potest illa infallibilitas manere absoluta. Sed ut habeatur infallibilitas absoluta, debet intelligi alia suppositio ex futuro absoluto simpliciter.

RESPONDETUR. Concedo, esse differentiam notabilem inter infallibilitatem ortam ex suppositione præscientiæ, ab infallibilitate orta ex suppositione futuritionis: quia illa est posterior, hæc prior, quia illa habetur formaliter ab aliquo divino, hæc, ut supponitur, ab aliquo creato, loquimur enim de futuris conditionatis creatis: illa habetur ab eo quòd existat physicè in mente divina, hæc habetur non nisi objectivè. Concedo, quòd infallibilitas orta ex suppositione præscientiæ, oriatur ab aliquo distincto à futuro conditionato. Concedo, quòd purificata conditione transeat, ut ita dicam,

scientia conditionata in absolutam. Sed nego, purificata conditione, non transire, ut ita dicam, effectum conditionatum in effectum absolutum. Concedo, quòd ut habeatur infallibilitas absoluta, debeat intelligi alia suppositio ex futuro absoluto simpliciter, sed quærere restat cur hæc futuritio absoluta non poterit convenire & haberi primo ab ipso futuro conditionatè, ob purificatam conditionem transeunte in absolutum, præcipuè cum assumamus non ideo aliquid futurum, quia noscitur futurum, sed ideo noscitur quia est futurum.

DICES V. cum eodem. Futurum conditionatum non habet unde possit desumere infallibilitatem. Non ex causa: quia hæc indeterminata; non ex seipso: quia hic quæritur de infallibilitate effectus per ordinem ad suam causam, non per ordinem ad suam intrinsecam entitatem. Non ex decreto Prædeterminante. Ergo debet haberi ab ipsamet scientia.

RESPONDETUR. Quamvis hic quæretur de infallibilitate effectus per ordinem ad suam causam, sufficit illam derivari titulo correlationis ex ipsamet suppositione effectus: Si enim effectus ex suppositione est infallibiliter futurus, etiam causa ex suppositione est illum infallibiliter causatura, habebiturq; infallibilitas ex vi prædictæ correlationis, licet non habeatur per prius à scientia conditionata. Videantur dicta in prima parte; An scil. effectus conditionatus possit nosci, in causa prout operatura.

Punctum Difficultatis 2.

Proponuntur Tenenda.

ASSERO I. Non esse necessariam scientiam conditionatam ad collationem auxilii ut sit.

RATIO. Tum quia antecedenter ad consensum conditionatum gratiosum, est necessaria collatio auxilii, & tamen tunc non datur antecedenter scientia conditionata: Non enim antecedit suum objectum. Ergo apparet non esse necessariam ad collationem auxilii ut sit, Scientiam conditionatam. Tum quia scientia simplicis intelligentiæ est causa aliorum. Ergo est causa & fabricationis auxilii, quo posito, non urgetur. Scientia quæ est causa fabricationis auxilii, est sufficiens, ut præluceat voluntati conferendi auxilii: Non est enim major ratio de uno quàm de alio. Præcipuè autem cum hic agatur de voluntate collativa non efficacia auxilii quâ talis, nec sufficientis quâ talis, sed auxilii pro aliquo signo abstrahentis à ratione efficacia vel sufficientis. Tum quia. Posito, quòd præluceat collationi auxilii scientia simplicis intelligentiæ, non ferretur adhuc voluntas, in incognitum; & si aliis eventis potest præluce- re scientia simplicis intelligentiæ, non apparet, cur auxilium abstrahens à sufficienti & efficaci debeat

debeat conferri, non nisi ex prælucente scientia conditionata.

ASSERO 2. *Non esse necessariam scientiam conditionatam felicitis eventus ad hoc, ut conferatur auxilium, proportionaliterque ad collationem sufficientis auxilii, non erit necessaria scientia conditionata infelicitis eventus.*

RATIO. Tum quia. Non est necessaria gratia efficax ad consensum: quia aliàs, qui haberet solam sufficientem, careret aliquo necessario requisito ad consensum. Ergo neque est necessaria ad collationem auxilii, scientia conditionata felicitis eventus. Tum quia, si ad collationem auxilii ut sic esset necessaria scientia felicitis eventus, non posset unquam Deus largiri auxilium merè sufficiens: semper enim prævideretur securitio effectus. Quomodo ergo cum auxilio sufficienti fieret negatio securitio effectus? Tum quia, si ad collationem auxilii esset necessaria scientia conditionata felicitis eventus, & nosceret Deus in sufficienti auxilio felicem eventum, & non nosceret. Non nosceret quidem: quia hoc deposcit ipsum obiectum, & definitio auxilii sufficientis: nosceret autem per te: quia in tuis principiis non potest conferre illud auxilium, nisi cum scientia felicitis eventus.

Qui ipse medius terminus sic aliter proponitur. Si notitia felicitis eventus esset necessaria ad collationem auxilii, esset necessaria ut posset dirigere ad collationem talis auxilii: ad quid enim aliud? Sed notitia felicitis eventus non potest dirigere collationem auxilii sufficientis, quod ipsum probatur? Quia si ad collationem auxilii sufficientis esset necessaria directio per notitiam felicitis eventus, tunc notitia contradictorii, esset notitia dirigens positionem alius contradictorii: Nam ad positionem auxilii non habentis felicem eventum, requireretur notitia auxilii habentis felicem eventum. Sequela autem admitti non potest, quia ad fabricationem hominis non requiritur formaliter, tanquam quid influens, notitia de non homine seu Leone: Pone enim per impossibile, nosci non hominem à Deo, & non nosci hominem, qui notitia non hominis dirigeret productionem hominis? Aliàs producendo hominem produceret non hominem: Hoc enim produceret, cujus notitiā dirigitur, in productione autem hominis per te dirigitur notitiā non hominis.

ASSERO 3. *Ad collationem auxilii pro statu absoluto est necessaria antecedenter scientia conditionata securitio eventus.* Dixi, ad collationem auxilii, non autem ad rationem auxilii: quia impossibile omni scientiā conditionatā, posset adhuc esse auxilium efficax, & prævisā possibilitate securitio effectus ex illo auxilio, posito quod incideretur in auxilium, quod esset operaturum si daretur, esset illud auxilium efficiens & in se efficax, licet non daretur tanquam

efficax, nec habens rationem doni ex parte conferentis; quia collatum sine prævisā antecedenter securitio effectus. Dixi item, esse necessariam notitiam securitio eventus, & non consensus conditionati: quia tam negatio consensus, quàm consensus, est eventus securus, estque quid commune utrique.

RATIO asserti est. Tum quia, si ad collationem auxilii pro statu absoluto non esset necessaria scientia conditionata securitio eventus, non esset necessarium, Deum non operari cæco modo, est autem necessarium universaliter, Deum non operari cæco modo, exigente id ratione ipsā providentiā. Sequela probatur. Quia si pro statu absoluto conferret Deus auxilium sine scientia conditionati eventus, operaretur tanquam nescius, cum tamen posset scire, teneaturque operari tanquam omniscius. Tum quia. Major est necessitas & obligatio in Deo ut prudenter agat, quàm in homine prudente, & tamen in illo est obligatio, ut dum non cogit necessitas se permittendi casui, operetur ex notitia quid futurum sit. Tum quia. Deo tribui debet omnis possibilis perfectio, eoque ipso quia possibilis est, jam Deo inest, possibilis autem est perfectio, quæ sit notitia eventus conditionati ante collationem auxilii pro statu absoluto. Et hæc fuit mens Aug. lib. 1. ad Simplicianum quæst. 2. *Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.*

ASSERO 4. *In collatione auxilii efficacis pro statu absoluto movetur Deus ipsa bonitate efficacis, securitio effectus.*

RATIO. Tum quia, ut alibi dictum, prædefinit Deus actiones bonas. Ergo & potest moveri bonitate securitio effectus ad ipsam collationem: Si enim bonitas securitio effectus potest movere ad sui prædefinitionem, cur non poterit movere ad sui collationem? Tum quia tribuendus est Deo perfectissimus & sanctissimus modus agendi, si cætera sint paria, perfectius autem & sanctius Deus agat, si tribuat illa auxilia ex motivo illorum efficacis, ut ita proportionentur inter se, si cætera sint paria, Sanctitas & Omnipotentia. Nimirum, ut sicut concurret omnipotentia ad omne producibile, ita inclinetur moveaturque se sanctitas communicans se suo modo creaturæ ad quodcunque sanctum, qualis est gratus eventus. Dixi cæteris paribus. Quia possibile erat, Deum facere etiam salva libertate, ut nulla forent peccata in mundo, quod non fecit, quia voluit ex malis bona elicere potius, quàm nullum malum permittere. Tum quia. Objectum illud est hic & nunc volubile. Nullumque est fundamentum, quod sua volitione versante circa illum eventum gratus, nolit uti in auxilii collatione efficacis.

ASSERO 5. *Deum in collatione auxilii sufficientis pro statu absoluto non moveri ejus inefficaciā, quæ tali.*

RATIO.

RATIO. Quia hoc dedecet sanctitatem divinam, ideo dare auxilium: quia cum illo est aliquis peccaturus. Nec convenit serio desiderio consequendæ etiam per auxilium sufficiens operationis, quantum est à parte Dei.

DIVISI sunt auctores circa hæc asserta: quia quidam dicunt necessariam esse in Deo directionem scientiæ conditionatæ in collatione auxilii pro statu absoluto, titulo infinitæ scientiæ divinæ, & non titulo providentiæ. Hanc sententiam defendit Arriaga. d. 32. in 1. p. n. 43. Alii dicunt eam quidem esse Deo possibilem, defacto q; Deum illâ uti, sed non esse necessariam, ita docet Borrul. Priorem quidem partem a. num. 825. posteriorem a. num. 876. licet tandem fateatur sub disjunctione esse necessariam. Alii autem dicunt hanc directionem, non solum esse possibilem, usurpari q; de facto, sed etiam esse necessariam, ita post Suar. Vecken. de Deo d. 19. n. 24. solvendæ sunt contrariorum rationes.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

Contra 3. Assertum.

DICES 1. ex Arriaga. Omnes causæ, quibus operatio indiget, in statu absoluto, debent necessariò apprehendi, in statu conditionato sub conditione *Si*. Ergo si in statu absoluto requiritur aliqua causa, illa debet prævideri in conditionato. At quia quæ desumuntur ex ipsa futuritione conditionata, qualis est scientia media, & illa quæ eam supponunt, non possunt ullo modo apprehendi ut causa in statu conditionato. Ergo.

RESPONDETUR. Omnis aliorum responsionibus, dici potest, quòd omnes causæ, quibus operatio indiget tanquam habentibus vim virium, & productivi in statu absoluto, debeant necessariò apprehendi in statu conditionato; non tamen omnes causæ, quibus operatio indiget, tanquam applicantibus vim agendi in statu absoluto, debeant necessariò apprehendi in statu conditionato. Respicit hæc responsio illud principium, quòd applicativa non diversificent effectus: & sic sive ignem applicet Deus sive homo, eadem erit entitativè ignitio. Quia autem scientia conditionata habet se non nisi per modum applicativi auxilii, quod prævidetur v.g. efficax, ideo non erit necesse ut præcedat collationem conditionatam conditionati auxilii, licet scientia conditionata præcedat collationem absolutam auxilii pro statu absoluto. Addi & hoc potest. Omnes causæ, à quibus effectus pendet pro statu absoluto ab iisdem pendet pro statu conditionato. Ab iisdem inquam, vel formaliter, vel in ordine ad intentum finem æquivalenter se habentibus, quæ hoc ipso non essent æquivalenter se habentes, si idem præstare non possent. Jam autem scientiæ condi-

tionatæ, quæ requiritur ad collationem auxilii, pro statu absoluto æquivalenter in ordine ad dirigendum scientia simplicis intelligentiæ: æquivalenter inquam, quia necessitas scientiæ conditionatæ est, ne cæco modo agat Deus, sed prævideat id quod prævideri potest in antè, quod quia antecedenter ad statum conditionatum sufficienter præstat scientia simplicis intelligentiæ, sit ut æquivalet scientia conditionata in ordine ad hunc actum, de quo in simili actum in 1. parte. Porro ista æquivalentia non utiturque est accipienda: Nam pars materiæ B. & pars materiæ A. æquivalent sibi, & tamen, eadem pars materiæ, pro statu conditionato, & pro statu absoluto, debet constituere compositum: quia non æquivalent sibi in ordine ad constituendum idem omnino individuum. Jam autem in ordine ad directionem, æquivalent sibi scientiæ: quia utrumq; facit, ut hîc & nunc non dicatur Deus operari cæco modo, sed modo, qui hîc & nunc in illo operandi modo requiritur.

DICES 2. cum eodem. Si Deus ad dandum absolutè auxilium necessariò requirit scientiam conditionatam. Ergo quando dicit, si dederò absolutè auxilium, debet ibi intelligi hoc: Si dederò cum scientia media auxilium, respondebit Petrus. Hoc autem non posse per eam scientiam dici, etiam nos fateamur: Effer enim idem ac dicere. Si dederò sciens futurum effectum, erit effectus; quòd ad scientiam necessariam pertinet, & esset ridicula cognitio. Ergo cum Deus per eam scientiam, etiam cognoscat providentiam suam perfectam, ideoque dicat. Si cum mea infinita providentia voluero dare auxilium Petro, ille respondebit, in ea autem providentia non includetur scientia media, evidenter fit, eam non esse simpliciter necessariam etiam ex parte Dei, ut det auxilium & concurret nobiscum.

RESPONDETUR. Negando collationem auxilii pro statu absoluto rectè explicari, si dederò auxilium pro statu absoluto sciens futurum effectum, erit effectus. Ratio, quia status absolutus, hoc ipso quia absolutus est non, involvit particulam *Si*. Rursus status absolutus, ita debet explicari, ut primò in eo ponantur, quæ primò præsupponuntur. Jam autem non ly *dederò* scientiæ, sed scientia prius præsupponitur datione. Deniq; debet exprimi nexus scientiæ non cum effectû, quòd sit vi scientiæ futurus, sed debet exprimi nexus cum datione, quæ datio fit ex prævisione effectûs, requiritur q; scientia tanquam dationis directiva. Si ergo potius formari debet propositio. Scio hoc auxilium habiturum effectum, doq; illud, quia volo fieri effectum: taliter autem explicata illa collatione auxilii, non sequentur ea, quæ pro absurdis infert Arriaga: non dicetur enim fore effectum: quia nescitur fore effectus, sed dicetur dari auxilium

auxilium habiturum effectum: quia datur ex prævisione futuri effectus. Deinde, concedamus interim prædicto modo debere explicari collationem auxilii efficacis, licet ratione nexus inter objectum, & scientiam, pertineat illud objectum ad scientiam necessariam, diverso tamen respectu pertinere potest ad scientiam conditionatam: quia respicit conditionatum effectum in se liberum, nullamque determinationem in causis habentem. Nec satis liquet, si pertineat illud objectum ad scientiam necessariam, quomodo sit illa ridicula cognitio, cum etiam cognitiones identicas involventes prædicatum aliquo modo distinctum à subjecto non appellemus ridiculas. Denique negatur, infinitam providentiam, adeoque prudentem posse stare sine scientia conditionata.

INSTAT Idem. Secundum S. Th. in causa libera ut tali, secundum ea, quæ se tenent ex parte actus primi non potest cognosci effectus infallibiliter futurus; ita etiam providentia Dei, quæ se tenet ex parte actus primi, non exigit certitudinem infallibilem de effectu liberè futuro, solum ergo requirit ut cognoscat quando dat auxilium, quid possit ex illo sequi.

RESPONDETUR. Si in causis indeterminatis acceptis non cognoscatur effectus infallibiliter futurus, nullum est absurdum; est autem absurdum: Si providentia Dei, tenens se quid ex parte actus primi, determinata tamen ad infallibiliter consequendum effectum, non habeat certitudinem, cum possit illam habere salvâ libertate, & debeat habere ne dicatur Deus ex modo operari. Quanquam dici potest, providentiam quidem esse necessariam in actu primo ad consensum, sed non providentiam specialem, quæ jam innititur scientiæ conditionatæ.

DICES 3, cum Borrul. a. num. 820. Si scientia media consensus esset necessaria ad decernendum auxilium re ipsa efficax; esset quoque necessaria ad existentiam consensus, ad existentiam consensus necessaria non est. Quod ipsum probatur. Si scientia media consensus esset necessaria ut ego consentirem, in eo, qui dissentit, non esset potestas proxima consentiendi: cui enim deest requisitum simpliciter ad consentiendum, cujus acquisitio non est in manu ipsius, deest quoque potestas proxima consentiendi; dissentienti autem deest requisitum scientiæ consensus. Ut nemo dubitat, & hoc requisitum acquirere non est in manu dissentientis. Quod ipsum probatur. Si enim hoc requisitum scientiæ consensus acquirere esset in manu dissentientis, duplici id vi contingere posset, vel dissentiendo, & hoc non: quia scientia consensus non acquiritur dissensu, sed excluditur, vel consentiendo, & ne sic quidem potest acquiri: Nam id, ad quod necessario supponitur existentia alterius, non potest

esse acquisitio primariæ existentie illius. Sic quia primum auxilium est simpliciter requisitum tam ad consensum, quam ad dissensum, neque consensus neque dissensus, possunt esse acquisitio primi auxilii: quia cognitio & voluntas sunt requisita ad amorem, amor non est acquisitio cognitionis & voluntatis. Prædeterminatio item, quia est necessaria ad consensum, non acquiritur consensu, scientia autem media consensus necessario præsupponitur ad consensum.

RESPONDETUR. Imprimis. Retorquendo Argumentum: cum enim arguens dicas requiri disjunctivè scientiam conditionatam, vel assensum vel dissensum solvendum etiam ei erit argumentum. Directè autem dici potest, quod si ad consensum requisita esset scientia consensus per modum causæ, virium, & principii operativi, carens illa careret necessario requisito. Sed quia illa habet se non nisi per modum applicantis, & quia scientiæ conditionatæ assensus æquivalet in ratione directivi, scientia conditionata dissensus, fit ut adhuc dissentiens non careat necessario prærequisito. Addo, quod scientia conditionata requiratur quidem antecederet ad consensum absolutum; sed non antecederet ad consensum conditionatum, & quia pro statu absoluto habetur potestas in dissentiente, ut ponat consensum, fit ut in ejus potestate sit, ut præfuisset scientia conditionata assensus, de quo alias.

INSTAT Idem. Meus consensus pendet essentialiter à voluntate divina, non solum cooperante, sed etiam auxilia præparante, pendet insuper à voluntate non solum ut voluntas est, sed etiam ut divina est, voluntas autem divina quæ talis, est perfectissimè operans. Ergo si directio scientiæ mediæ esset necessaria, ex parte perfectissimè operantis, esset quoque necessaria ex parte consensus.

RESPONDETUR. Concedo, quod meus consensus pendeat essentialiter à voluntate divina, etiam præparante auxilia, sed nego quod omnia, quæ requiruntur ad voluntatem præparantem, ad voluntatem perfectissimè operantem, habeant se per modum causæ ad effectum, sed possunt se habere per modum applicativorum, possunt non requiri pro uno statu, licet requirantur pro alio, adeoque non requiri ex parte consensus. Quia autem scientia conditionata habet se per modum applicantis, applicando scilicet voluntatem præparantem auxilia, ideo potest illa scientia non requiri ex parte consensus, poteritque illa applicatio fieri ab alia scientia, quæ æquivalet huic in ordine ad applicandum.

Continuatur Solutio.

DEcurro hic argumenta, quæ sibi opposuit Borrul. quod non sit possibilis directio scientiæ conditionatæ.

DICES

DICES 1. Deus non potest dirigi in distributione auxiliorum à scientia media futuri dissensus. Ergo neque à scientia media futuri consensus.

RESPONDETUR. Verum esse Antecedens. Si procedat simul de amore inefficaciæ, appetitūq; ne sit consensus. Falsum autem hoc sensu, quasi conferat auxilium sufficiens, nescius pro illo signo, quod non sit habiturum effectum, dando tale auxilium in pœnam v.g. peccati; hoc est, videndo quod non sit effectum habiturum.

DICES 2. Scientia conditionata non dirigit positionem auxilii pro statu conditionato. Ergo neque pro absoluto.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia nullam habet antecedentiam scientia conditionata ad statum conditionatum; consequenter, nec formalitatem dirigentis, habet autem hanc antecedentiam respectu status absoluti, & ex altera parte requiritur, ne Deus cœcè operetur.

DICES 3. Si scientia media dirigeret voluntatem dandi auxilium, ut fiat consensus, esset principium consensus. Id implicat, everteret enim libertatem: quia scientia media esset principium connexum cum consensu, & inconjunctibile cum dissensu, principium autem connexum cum consensu, & inconjunctibile cum dissensu, destruit libertatem.

RESPONDETUR. Negando sequelam. Non enim esset principium, rigoroſe loquendo, sed applicatio principii. Dato etiam quod esset principium, nihil sequeretur absurdi: quia scientia est principium connexum, cum assensu ex suppositione consensus, estque inconjunctibile nonnisi ex dicta suppositione cum dissensu. Infalibilitas autem ex suppositione usus liberi arbitrii, non destruit libertatem.

DICES 4. Si Deus ex directione scientiæ conditionatæ daret mihi auxilium efficax, tunc cum eo auxilio non possem dissentire: hoc ipso enim illud auxilium esset & non esset efficax.

RESPONDETUR. Non possum ex suppositione Consequenti dissentire auxilio efficaci, sed si ex suppositione consequenti non possum illi auxilio efficaci dissentire, fit hoc salva libertate, quia suppositio consequens, & orta ex usu libertatis, non aufert libertatem, implicatque ex suppositione, ut cum consequenti illo auxilio dissentiam, licet non implicet secundum suppositionem antecedentem.

INSTAT. Deficiente præscientiâ futuri consensus sub hoc auxilio, non esset hoc auxilium, me autem dissentiente deficeret præscientia futuri consensus sub hoc auxilio. Ergo non esset hoc auxilium, aliunde autem esset: quia illi conjungerem dissensum. Ergo esset & non esset.

RESPONDETUR. Fore illud auxilium idem

quoad entitatem, sed non idem quoad suam connotatam, & formale.

DICES 5. Ex nostra sententia sequitur consequens implicatorium ex veris præmissis, quod est absurdum. Sequela probatur hoc syllogismo. Si Deus hoc auxilium prævideret inefficax ad consensum, non existeret hoc auxilium, sed si hoc auxilium coëxisteret cum dissensu, Deus prævideret illud inefficax ad auxilium. Ergo si hoc auxilium coëxisteret cum dissensu, non existeret hoc auxilium.

RESPONDETUR. Majorem esse veram, quod scilicet hoc auxilium non esset idem quoad suam connotatam, esset tamen idem quoad suam entitatem, quo sensu etiam consequens verum est.

DICES 6. Si Deus donaret mihi hoc auxilium ex directione scientiæ mediæ, sequeretur hoc auxilium, non præcedere meum consensum absolutum, quod est absurdum. Sequela probatur. Quia si ego non consentiam, neque existeret illud auxilium ex directione scientiæ mediæ, requisitum autem ad existentiam alicujus, supponere non potest existentiam illius.

RESPONDETUR. Borrul. Requisita esse quædam per modum effectus, & alia per modum principii vel concomitantis. Requisitum per modum effectus non debet habere rationem antecedentis, & quia scientia media requirit consensum absolutum tanquam effectum, fuit illud non prærequirit ante se.

DICES 7. Admissa directione scientiæ mediæ, prævisis omnibus auxiliis inefficacibus, potest Deus habere hoc decretum, Nolo existere in Petro ullum auxilium inefficax, hoc posito, Demus Deum donare Petro auxilium. A. eo dato auxilio non posset Petrus dissentire. Ergo nulla esset in illo libertas. Antecedens probatur. Quia in primis non posset dissentire conjungendo dissensum cum eo decreto, quia cum eo decreto inconjunctibilis est; neque potest dissentire impediendo Decretum: quia tunc tantum potest impedire Decretum de consensu, suo dissensu, quando decretum de assensu est connexum cum consensu; illud autem decretum non est connexum cum assensu: quia illud decretum existere potest non solum tunc consensu Petri, sed etiam quin ullum auxilium conferatur Petro.

RESPONDETUR. Duplex decretum cogitari potest, quo Deus dicat. Nolo existere in Petro ullum auxilium inefficax. 1. Non præconsultâ ullo modo libertate Petri, & sic conceditur totum; nempe tale decretum sublatum libertatem. Sed nego, tale Decretum formari secundum directionem scientiæ conditionatæ: quia illa præconsultat de usu conditionato nostræ libertatis; hic autem supponitur nulla fieri præconsultatio. 2. Decretum potest cogitari tale, quo Deus ex præconsulta nostra liber-

libertate formet tale decretum, dicatque: Nolo existeret in Petro ullum auxilium inefficax, cum tali decreto posset dissentire, licet nunquam sit dissensurus. Et si illud Decretum formatur præconsulta nostra libertate, dissentiendo posset impediri, licet non sit impediendum. Potest illud Decretum existeret, sine ullo consensu absoluto, sed non sine ullo etiam conditionato, cum supponatur in hoc Decreto ad salvandam libertatem consuli, quid esset homo acturus, *St.* Quia autem illud Decretum potest esse sine ullo consensu absoluto, poterit etiam esse, quin ullum auxilium absolute conferatur, licet conferatur conditionate pro eventu conditionato.

Decurro item ea quæ opponi possent contra Asserendum 4. & 5.

DICES 1. Assumendo, quod Deus non attendat ad efficaciam in dandis auxiliis. Major beneficentia fuit decretum vocandi Judam ad Apostolatam in quo damnatus est, quam Decretum vocandi alterum ad statum matrimonii in quo salvatus est, & tamen Deus in vocatione Judæ non attendit ad efficaciam vocationis. Ergo major Dei beneficentia pensanda non est, ex, vel in ordine, ad efficaciam vocationis.

RESPONDETUR. Majoritatem beneficentiae finalem, majorem esse in vocatione ad matrimonium, sed inchoative & objective major est beneficentia in vocatione ad Apostolatam. Attendit autem Deus vel maxime ad finalia.

INSTABIS. Beneficium æstimandum non est ex eventu pendente à libertate recipientis. Ergo beneficium vocationis non crescit ex bono uli illius, adeoque nec ex volitione boni tui.

RESPONDETUR. Verum esse Antecedens, si ad conferentem non spectat facere ut ponatur eventus, quantumvis pendens à libertate recipientis, secus si pendeat à dante: Nam selectio illa, quæ est penes ipsum conferentem, verè adhuc est beneficium.

DICES 2. Eligere unum auxilium inefficax inter infinita efficacia, quibus permixtum est, contingere moraliter non potest, nisi ex industria seligatur inefficax.

RESPONDETUR. Si ly ex industria, significat agere positè præinformatione, quod non fit secutus eventus, verum est Antecedens. Si ly ex industria supponat pro inclinatione ad non servandum v.g. præceptum. Falsa est propositio, nec probatur.

DICES 3. Si Deus conferret auxilia inefficacia, non motus illorum inefficacia, id ideo esset: quia haberet serium desiderium salvandi omnes, non habet autem: quia qui evidentissime scit medium futurum irritum, & nullatenus perfectum ad finem, ineptè, & imprudenter eligeret illud ex serio desiderio finis. Deus au-

tem scit evidentissime auxilium purè sufficiens fore irritum.

RESPONDETUR. Deum non utcumque sed quantum ex illo habere desiderium efficax salvandi homines. Unde etiam dar media, quæ non sint quantum ex illo irrita, proportionando media fini, & intentioni. Cæterum qui evidentissime scit medium, quantum ex conferente, fore omnino irritum imprudenter eligeret ex serio desiderio finis.

DICES 4. Si Deus attenderet ad efficaciam, id ideo esset, ut ita salvetur in hac collatione ratio major doni. Sed non salvabitur, quia in manu hominis esset illud beneficium: quia ipsa etiam scientiæ efficacia esset in manu hominis: nemini autem bene fit per hoc, quod habet in manu sua.

RESPONDETUR. Quamvis sit in manu hominis, ut sit illa scientia conditionata, exhibendo scilicet illi objectum, sine quo non posset esse; non est tamen in manu hominis ipsa collatio selectioque, sed tantum objectum collationis, collatione pendente à Deo, ad eum modum, quo, in manu est præfecti Thesauri, objectum collationis, collatio autem in manu Principis.

DICES 5. In manu hominis est, quod decretum collativum auxilii sit, vel non sit specialis benevolentia, consequenter ipse sibi, & non illi Deus specialiter benefaciet.

RESPONDETUR. In manu hominis est, quoad objectum specialis benevolentia, sed non est in manu ejus, quoad rationem voluntatis selectis objectum; beneficium autem hoc, non debet spectari penes objectum, quod est consensus conditionatus: quia in consensibus conditionatis, pares sunt reprobi electis, sed penes collationem gratiæ connotantis illum consensum, quæ collatio est penes solum Deum.

NOTO. Si comparentur, scientia conditionata, & voluntas conferendi auxilium efficax ad objectum, quod est consensus conditionatus, in hoc sunt paria: quia sicut scientia conditionata prærequirit objectum scibile; ita & benevolentia, objectum specialis utilitatis. Sed in hoc est disparitas, quia Objectum illud, ita determinat scientiam, ut non possit non esse; ratione cujus videtur esse magis in manu creaturæ, scientia. Jam autem posito objecto, non determinatur Deus, ad dandam gratiam, tale Objectum connotantem; hinc tota ejus collatio erit benefica. Quod ulterius in hoc resolvitur, quod notitiæ sint necessariae, selectiones autem sunt liberæ dispositionis.

INSTABIS. Ex dictis sequi, quod creaturæ saltem erit & non Dei, quod existat speciale beneficium: est enim creaturæ & non Dei, quod sit determinatio auxilii, & quidem indifferens ad consensum. Ergo sicut Dei est, quod existat specialis beneficentia, quia ejus est deter-

(L)

mina.

minatio ad illam, ita creaturæ erit, quod existat speciale beneficium, quia ejus est determinatio ad illud.

RESPONDETUR. Creaturæ esse, sed Dei gratiâ adjutæ, ut existat objectum beneficii specialis, sed non est creaturæ, ut ponatur ipsa exhibitio & collatio illius boni. Sic v. g. laborat subditus, ut habeat Dominus copiosam sementem, nec tamen sibi ipsi benefacit, sed benefacit ei Dominus, dando illam sementem. Cusoribus pecuniæ solvitur eadem pecunia, quam procuderunt, neque tamen cusores sibi benefaciunt, sed Princeps; ita & in præsentia.

DIFFICULTAS II.

Defenditur necessitas scientiæ conditionatæ.

GONET Tom. 2. de scientia Disput. 5. art. 2. & sequentibus. Impugnat scientiam conditionatam sub titulo scientiæ Mediæ, quæ argumenta ejus hinc pensanda, & vix quidem aliquid adferretur, quod non sit à nobis præstatum, in 1. parte. Illic tamen adlata, hic etiam applicari debebunt, & ea applicare in præsentia præstat. Sit

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta ab auctoritate Augustini.

OBJICIT 1. Gonet Disp. 5. de scientia, a. 2. Scientia media fuit familiaris apud Semi-Pelagianos, quam tamen dicunt nostrates, à se esse inventam: & quod fuerit Semi-Pelagianis familiaris, probat hoc ex Fausto, qui agnovit eam independentem à decreto, quod etiam faciunt nostri.

RESPONDETUR. Constare, quod aliqui ex nostris, putarint hanc esse sententiam à se inventam, sed ubi? In Augustino; constat enim, illà usum fuisse S. Augustinum, nec de hoc est controversia ulla inter nos. Sed convenimus in hoc omnes, quod ea scientia conditionata, qualem defendunt nostri, non fuerit eadem cum ea, quæ utebantur Semi-Pelagiani, de quo egi 1. part. Disp. 4. Unde quantum ad præsens, dicitur, quod scientia conditionata, quæ utebantur Semi-Pelagiani, habuerit pro objecto consensum nostrum conditionatum, sed à viribus naturæ profectum, objectum autem scientiæ conditionatæ, quæ nos utimur, est consensus conditionatus, sed ex gratia conditionatè danda prævisus. Inde contra Faustum dicimus, quod ex prædestinatione Dei, (nomen Prædestinationis latius accipiendò, nempe etiam pro præparatione conditionatæ auxiliorum conditionatè dandorum, quam acceptionem admittit Gonet loco cit. Ar. 2. §. 1. & colligitur ex Aug.

loco quem cito 1. parte D. 4.) intelligi debeat humanorum actuum causa, & per nos enim, discernit aliquid prædestinationis auxilii, quamvis illud præscientia non explorarit, quæ per Faustum, explorare debuit consensum naturalem, quam explorationem consensus naturalis in opere salutis nos rejicimus. Sed juvat iteratò repetere, per quid id, quod dictum est Primæ parte, Disputatione 4. num. 37. per quidnam scilicet distinguatur sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum.

Distinguitur imprimis, Objecto. Quia sententia conditionata, quæ Societas utitur in explicandis difficultatibus in opere salutis, habet pro objecto merita conditionata supernaturalia. Sententia autem Semi-Pelagianorum, utebatur scientiæ conditionatæ, habente pro objecto, merita naturalia. Expressit hoc Augustinus libro de Gratia & libero Arbitrio, cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse cognoscerent, non esset reprobanda ipsa sententia. Quoniam verò merita humana sic prædicant, ut ex semetipso habere hominem dicant, prorsus necessario respondet apostolus: Quis enim te discernit?*

Distinguitur Secundo, Usu. Quia Semi-Pelagiani docebant pro meritis conditionatis aliquem præmiari, & pro demeritis conditionatis puniri, nostram autem nemo dicit, quod ob prævisionem conditionatam, sequatur absoluta collatio præmii vel penæ. Hanc mentem Augustinus Semi-Pelagianorum expressit de Prædestinatione Sanctorum cap. 12. *Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio: ut futura, quæ non sunt futura, puniantur aut honorantur merita parvulorum.* Idem habet ibidem cap. 14. *Si judicarentur homines pro meritis sua vita, quæ non habuerunt, morte præventi sed habituri essent, si viverent, nihil prodesset ei qui raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus. Nihil prodesset ei, qui lapsi moriuntur, si ante morerentur: quod natus dicere Christianus audebit.* Idem habet epistola 105. describens Semi-Pelagianorum sententiam. *Quem nequiter novit fuisse victurum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non quæ fecit, sed quæ facturus fuit.* Eadem scientiæ utebantur Semi-Pelagiani, ut ostenderent, beneficium Prædestinationis non esse beneficium speciale condistinctum à reliquis gratiis, sed sufficere putabant ut salvetur quis, quod prævideantur opera illius bona ex gratia facta; ante quæ bona opera, præcesserit fides v. g. naturalis, vel alia opera bona naturalia. Et tamen nemo est ex Nostris, qui præter prævisionem bonorum supernaturalium non ponat decretum Dei Prædestinativum tanquam specialem Dei favorem, à reliquis gratiis condistinctum. Quod autem id senserint Semi-Pelagiani, ostendit id integerrimus liber S. Augustini, de Prædestinatione Sanctorum, & de bono perseverantiæ.

Coll.

Colligitur verò ex epist. Prosperi & Hilarii. Et hoc volunt illa verba Prosperi mox citanda: *Præ omnium par invenitur & una sententia, quæ præpositum & Prædestinationem Dei, secundum præscientiam receperunt.* En recursum ad præscientiam, non recurrendo ad decretum speciale prædestinationis. *Ut ob hoc alios Deus vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Pensa hic convictos ab Augustino Semi-Pelagianos, recurrere ulterius etiam ad prævisionem bonorum ex gratia faciendorum, sed tamen voluisse, adhuc stando in illo ly *sub ipso gratia adiutorio*) excludere beneficii speciale Prædestinationis, quod tota Societas agnoscit. Erat & in hoc abusus scientiæ conditionatæ, quia pro ratione adferebant, quare hic potius vocetur quam ille, quia prævidit illum Deus operaturum, quod tamen in Semi-Pelagianis, imò & in seipso, correxit Augustinus de Bono Perseverantiæ cap. 9. quem locum inferius expendemus objectione quartâ, correxit inquam per hoc, quia prævidit Deus Tyrios & Sidonios fuisse convertendos, nec tamen sunt conversi, consequenter non est referendum in prævisionem, quod hic potius converteretur, non ille. Nisi velis, hoc ultimum punctum potius spectare ad differentiam tertiam. Etenim

Differt Tertio, sententia nostra à sententia Semi-Pelagianorum, scopo seu fine. Quia illi volunt ostendere, cur huic potius gratia offeratur, quam illi, cur hic potius vocetur, quam ille, referendo id in opera naturalia, posita liberè; si placet, adde & opera supernaturalia. Nos autem non ad hoc utimur hæc sententia, ut ostendamus cur hic potius vocetur quam ille, hoc enim, non in scientiam illam referimus, sed in voluntatem Dei selectivam auxilii, vel non selectivam, adcoquid referendo in iudicia Dei. Unde utimur hæc sententia ad hoc salvandum, non quare hic vocetur, sed quare liberè vocetur, adeoque volumus salvare libertatem cum vocatione, non autem reddere rationem cur vocetur. Idem in præsentia de Prædestinationis beneficio applica. Scopus ergo Semi-Pelagianorum fuit ostendere cur hic potius vocetur, quam ille; nostra autem scopus est, ostendere cur liberè vocetur.

INSTAT I. ex auctoritate Prosperi, quæ habetur in epistola ejusdem ad August. ubi exponens Semi-Pelagianorum sententiam, dicit, quod Deus alios vasa honoris, alios contumeliæ fecerit, quia finem uniuscujusque prævidit, & quod. *Sub ipso gratia adiutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Sed hæc sententia Prosperi quid velit, consule differentiam secundam nostræ sententiæ à Semi-Pelagianismo. Insuper

RESPONDETUR. Sicut varia fuit hæresis

Pelagiana, ita variabant & Semi-Pelagiani, & nomen gratiæ aliter & aliter accipiebant. Aut enim nomine gratiæ accipiebant gratiam creationis, & hoc fuit hæreticum; aut accipiebant gratiam prædicationis, non concedendo ulterius ullum influxum, & adiutorium divinum, requisitum ad ipsammet operationem, & in hoc etiam errant hæretici, de quo vide i. par. D. 4. n. 46. 47. & infra Qu. 4. D. 3. puncto ultimo. Dicoq; quod sub ly gratiæ adiutorio, intellexerit Prosper ex mente illorum prædictas, aut similes gratias, (si errarunt in hoc, quod dixerunt, sub gratiæ Dei adiutorio præsciri nostras actiones) cum tamen nos, requiramus auxilium supernaturale, & sicut oportet, etiam ad consensum illum conditionatum: & hoc adiutorium si illi requisissent, hæretici non fuissent, & hoc desumitur ex auctoritate Augustini.

Prima Auctoritas est. Lib. de Prædest. c. 9. ubi recollit, se contra Porphyrium docuisse, quod VERBUM, tunc sit incarnatum, quando sciebat qui fuissent credituri; docet item August. hanc sententiam non debere reprobati, verba ejusdem sunt. *Quid enim est verius, quam præscisse Christum, qui & quando, & quibus locis in cum fuerant credituri, subditq;. Sed utrum prædicato sibi Christo, à seipsis habituri esset fidem, an Deo donante sumpturi, id est, utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit Deus credituros, querere ac differere tunc necessarium non putavi, concluditq; quod illa fides tribui deberet Deo donanti, quæ est ipsissima nostrorum doctrina, nam nos etiam conditionatam illam fidem tribuimus gratiæ conditionatè dandæ.*

Secunda ejusdem Auctoritas, quæ ostendit hoc reprehendisse in præsentia Augustinum in Semi-Pelagianis, quod non recurrerint ad gratiam. Verba Augustini sunt, libro de gratia, & libero arbitrio cap. 6. *Si merita nostra sic intelligerent, ut etiam ipsa dona Dei esse agnoscerent, non esset reprobanda ista sententia, & tamen nostra reprobatur ab oppositis, quantumvis asseramus, consensum etiam conditionatum esse donum Dei, esse ex gratia conditionatè danda, quod idem de consensu absoluto passim fatemur.* Hinc ut vides debuisse ostendere objicientem, quod quantumvis Semi-Pelagiani agnoverint consensum nostrum prævisum esse ex gratia, tamen in hoc errasse, vide i. par. loco cit. num. 73.

Et hoc etiam ostendit error ipse Pelagianorum, quos secuti sunt Semi-Pelagiani, in hoc à Pelagianis differentes, quod Pelagiani ne in ipso quidem processu salutis requisierint vires gratiæ, quas requirebant Semi-Pelagiani, licet obiectum Præscientiæ antecedens processum salutis, posuerint independens à viribus gratiæ. Verba Augustini sunt de Prædestinatione Sanctorum, cap. 18. *Præsciebat ergo, ait Pelagius, qui futuri essent Sancti & Immaculati, per liberum voluntatis arbitrium, & ideo ante mundi constitutio-*

(L) 2 nem,

nem, in ipsa sua præscentiâ, quâ tales futuros esse præscivit, elegit. Jam autem per nos præscivit, qui futuri essent Sancti, per gratiæ adjutorium.

Tertia Auctoritas est. Lib. 1. de Gratia Christi, cap. 47. *Si ergo consenserit nobis, non solam possibilitatem &c. sed ipsam quoque voluntatem & actionem divinitus adjuvare, ut sine illo adjutorio nihil boni velimus & agamus, nihil de adjutorio gratiæ Dei, quantum arbitror, inter nos controversia relinquetur, & tamen in nostris principiis ad verificandum, quod sine adjutorio Dei nihil boni velimus, etiam consensus conditionatus pendet à gratia, itemq; absolutus.* Hinc de adjutorio gratiæ, nihil inter nos & Augustinum controversiæ relinquitur. Similia habet aliis locis, quæ vide 1. par. D. 4. num. 75. 79. & alibi.

Directè ad auctoritatem Prosperi hoc dicimus, quod Semi-Pelagiani in hoc errarint, quia jam admissio consensu conditionato prævisio, eoque gratioso, merita illa conditionata gratiosa, volebant esse motivum, cur huic potius detur gratia efficax, nolebantq; admittere prædestinationem, tanquam gratiam condistinctam ab aliis, specialemque & efficacem Dei favorem.

Decurritur Epistola Prosperi.

Decurro ex hac occasione totam illam Epistolam Prosperi, continentem errores Semi-Pelagianorum, & nostræ sententiæ ab ea distinctionem ostendo. Literâ E sub initium dicit Prosperi. *Qui autem credituri sunt, qui vè in ea fide (quæ deinceps per Dei gratiam sit) juvandi, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutione Deum.* Nos autem non deinceps, seu post inchoamenta, dicimus haberi fidem per gratiam, sed statim ad ipsam fidem, illam requirimus.

Ponit ibidem Prosperi, *de apprehendenda vita æterna nemo desperet, cum voluntaria devotioni remuneratio sit parata.* Ubi nomine voluntaria devotionis, intelligit viribus naturæ elicitam, & tamen nos tali devotioni non tribuimus præmium æternum, nec tribuimus huic devotioni quod illa posita tum primum detur gratia vel fides supernaturalis. Rursus ibidem. *Eligendorum & rejiciendorum dicitur facta discretio, ut secundum quod placuit Creatori, alii vasa honoris, alii vasa contumeliæ sint creati, & lapsis curam resurgendi adimere, & sanctis occasionem temporis adferre.* Quia autem nos ponimus discretionem in selectivo decreto, & prædestinativo, potuissent nobis idem obijcere Semi-Pelagiani, quod lapsis curam resurgendi adimamus, &c.

Deinde, ut habetur literâ G. sub finem. Semi-Pelagiani propositum vocantis gratiæ in hoc omnes definiunt. *Quod Deus constituerit nullum in regnum suum nisi per Sacramentum Regenerationis assumere, & ad hoc salutis donum omnes homines universaliter, sive per naturalem, sive per scriptam Legem, sive per Evangelicam predicationem vocari.* Per nos autem propositum vocan-

tis gratiæ, stat in interiori auxilio, illuminatione, piâ affectione, licet amplectatur Legem & Sacramenta. Item literâ H. propositio Semi-Pelagianorum est, *quantum quisq; ad malum, tantum habet facultatis ad bonum.* Per nos non item: quia ad bonum indigemus auxilio superaddito. Literâ I. *Gratiam non præviam humanorum volunt esse meritorum.* Nos præviam etiam ad assensum conditionatum. Unde quod habetur literâ L. quia profitemur à gratia omnia bona merita præveniri, necessitate concedimus, Deum secundum consilium voluntatis suæ, omnia facere. Per nos item, non ideò unusquisque ad profectum debet vocari, *si se sciat sua diligentia bonum esse posse, sed si se sciat, gratiâ Dei bonum esse posse, quam nemini negat.*

Per Massilienses literâ M. prior est obedientia quam gratia. Per nos prior gratia quam obedientia. Per Massilienses *voluntas hominū, Divina gratia sibi parit opem, non gratia sibi humanam subjicit voluntatem.* Per nos gratia non prædeterminativè quidem, sed coeffectivè, completivè item ad operandum, etiam conditionatè, humanam sibi subjicit voluntatem, ingensq; subiectio est, sine hac gratia non posse ad libitum, ne quidem inchoare salutis opus. Ingens subiectio sine selecto à Deo auxilio, nusquam operari actu.

INSTAT 2. idem. Etiam Semi-Pelagianus fuit hæc scientia ad conciliandam libertatem arbitrii creati cum prædestinatione, & decretis divinis, & tamen & nos utimur hæc scientia tanquam principio ad salvandam libertatem nostram, cum prædestinatione.

RESPONDETUR. Non ostendi ullam auctoritatem, quod Semi-Pelagiani, prædicta scientia usi fuerint, ad concilianda merita nostra supernaturalia, cum decretis Dei, quando autem dicit Prosperi, si Dei constitutio humanas præveniat voluntates, quod è sensu Semi-Pelagianorum prædestinationis nomine fatalis necessitas intelligatur, id etiam non convincitur: nam hoc solum intendebant Semi-Pelagiani. Si consensus quicumq; præveniri debet Dei adjutorio, ut volebat Augustinus, colligiq; potest ex immediate citatis auctoritatibus. Inducetur, inquiebant illi, fatalis necessitas. Quia esset necessarium illud adjutorium, & tamen habere illud non penderet à nobis, sed à Deo poni debet liberè; & cum positio illius, nostro arbitrio non geratur, pendebit à Deo, quasi à fato; sed hanc objectionem vide solutam etiam in 1. parte Disp. 4. n. 59. Et certè, posterunt Semi-Pelagiani prædestinationem Dei, secundum præscientiam meritorum naturalium, inductivorum, ut Deus det auxilium gratiæ, consequenter non fato, sed libera electione nos salvandos, contra quos, Nostrates ponunt prædestinationem secundum præscientiam ipsius adjutorii divini. Ad hanc instantiam plenius solvendam.

Noto

NOTO 1. Præter id quod dictum in prima parte, & repetendo immediatè allata, dico, in duobus fuisse abusus scientiæ conditionatæ Semi-Pelagianos. *In primis*, Quia prævisâ merita naturalia, eorumque libertatem volebant conciliare cum prædestinatione, licet eam noluerint esse beneficium speciale, putantes prædestinationem esse, sciri quod aliquis bene operetur. Et quidem quod voluerint conciliare merita naturalia, eorumque libertatem, ostendunt auctoritates citatæ ad Instantiam 1. quod autem voluerint conciliare cum prædestinatione, ostendunt illa verba Prosperi. *Par habetur & nostra sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei, secundum præscientiam receperunt.* Et Faustus, lib. de Gratia, & humanæ mentis arbitrio, *expe* repetit, *quod nisi Præscientia exploraverit.* Supple, ut probatum, merita naturalia, prædestinationi nihil decernit. Hoc item complexus est Prosper, epistolâ ad August. *Voluntatem nostram,* inquit, *ad hanc gratiam, quâ in Christo nascimur, pervenire, per naturalem facultatem, petendo querendo, pulsando, ut idè incipiat, idè inveniatur, idè introeat, quia bono natura bene usus est.* Eò etiam servit Propositio, quæ habetur in libro Petri Diaconi de Incarnatione, cap. 6. & apud Aug. lib. de prædestinatione SS. in fine. *Initium fidei, quo in Christum primitus credimus, ab homine ipso esse, nec esse donum Dei.* Similia habentur epistolâ 107. ad Vitalem, & aliis locis. Jam autem nos, non utimur hæc scientiâ ad conciliandam meritorum naturalium libertatem cum prædestinatione, nec ullus nostrum pro ratione redigitur, hic potius vocetur, quàm ille, quia bono naturæ, bene usus est, adeoque immeritò imponitur nobis eadem cum Semi-Pelagianis sententia. *Secundus abusus est*, quia pro ratione adferebant, cur hic salvetur, ille non, cur huic detur gratia efficax, illi non, quia prævidit Deus, quod esset operaturus, quæ causalis per nos non tenet, de quo infra. Cum Deus etiam respectu Judæ præviderit gratias efficaces, & respectu S. Petri de efficaces, & tamen Judas damnatus, salvatus Petrus. Rejici ergo hoc debet in aliud, & non in præscientiam illam: adeoque ostendebant cur Deus salvâ libertate huic potius, & non alteri det gratiam, nos autem salvamus libertatem, per ordinem ad gratiæ efficaciam, scilicet, quomodo salvâ libertate, gratia à Deo danda, sit efficax. Quod autem Semi-Pelagiani, non tenuerint decretum aliquod prædestinativum ad gloriam, quod & nos & Thomistæ admittimus, de hoc infra, ubi de mente Hilarii.

NOTO 2. Concedere nos, quod objecerint Augustino Semi-Pelagiani, illum asseruisse fatum quoddam, sed hoc duplici sensu ab illis fieri potuit. Primo, quod ad consensum gratiosum, requisiverit gratiam, quam tamen, ponere sit in potestate Dei, & hoc sensu locutos fuisse Semi-

Pelagianos, taleque fatum admisisse Augustinum constat ex pluribus locis, in particulari, ex illis verbis lib. 2. contra duas epistolas Pelagii cap. 5. *Si hoc nobis obijciendum putarunt, sub nomine, inquit, gratiæ, ita fatum asserunt, ut dicant, quod nisi Deus invito & reluctanti homini, inspiraverit boni, & ipsius perfecti cupiditatem, nec à malo declinare, nec bonum possit arripere.* Recitat & alium Textum similem Gonet, *nec sub nomine,* inquit, *gratiæ, fatum asserimus, quia nullis hominum meritis, Dei gratiam dicimus antecedi,* qui textus ostendunt, ex eo objectum fuisse Augustino quod fatum asseruerit, quia asseruit necessitatem gratiæ. Quam quia omnes nostri Doctores ad opera salutis necessariam putant, hinc una cum Augustino, à Semi-Pelagianis damnari deberent tanquam fati assertores, qui ergo, idem, cum Semi-Pelagianis tenemus. Secundo sensu, Potuissent obijcere Semi-Pelagiani Augustino, quod asseruerit fatum, si potuisset necessitatem gratiæ, ad consensum gratiosum, sed ejus naturæ, ut cum eam ponere non sit humanæ potestatis, illâ tamen posita, non possit homo v.g. dissentire: vi illius gratiæ bene sequeretur, tenuisse Augustinum gratiam illam fatalem & prædeterminantem, sed negatur, ullibi talem gratiam asseruisse Augustinum, & eo sensu fatalis gratia, rejicitur à Tridentino Sess. 6. de Justificatione Can. 4. Talem gratiam admittunt oppositi. Hinc obijcitur illis merito, gratiam ab illis assertam esse fatalem necessitatem, quam nullibi asseruit Augustinus. Unde inferius, quando usurpabimus hunc terminum, gratia non determinat ut hoc non nisi agat voluntas, usurpabimus hoc sensu, quod vi suâ non determinet, cui in sensu composito resisti non possit.

NOTO 3. Per nos divinum decretum, prævenire voluntates nostras etiam pro statu conditionato, sed hoc sensu, quia Deus decrevit in damnum servare nostram libertatem, & quia decrevit, sedaturum conditionatè illa auxilia ad consensum conditionatè futurum.

INSTAT 3. Expendendo præcipua Pelagianorum & Semi-Pelagianorum motiva, quibus movebantur ad negandum in Deo decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates.

PRIMUM est. Quia læderetur libertas, si decretum divinum humanas præveniret voluntates. Hanc mentem Hæreticorum explicat August. Lib. de Grat. & Libero Arbitrio lib. 2. *Retract. cap. 66.* habetque Prosper contra Colat. cap. 38. carmine item de Ingratis.

RESPONDETUR. Negando, quod Argumenta illorum Hæreticorum fuerint contra decretum de se efficax, seu contra efficaciam Gratiae, quâ posita, ex vi gratiæ impossibile esset non sequi eventum, seu contra gratiam prædeterminativam. Nec potest ostendi, quod ta-

lem gratiam asseruerit Augustinus, sed hoc assererebat. Negabant prædicti Hæretici necessarium esse Gratia adiutorium saltem ad prima initia salutis. Quia si requireretur & non sufficeret sibi ad initia saltem salutis, Liberum arbitrium hoc ipso auferretur. Nam sine illa gratia per Augustinum operari non potest voluntas, & tamen illam gratiam non esset in potestate hominis habere, nec posset præcise ex viribus arbitrii homo illam mereri: Si enim illam mereri posset, esset adhuc in potestate hominis & libertate, illam habere. Colligitur hæc doctrina ex ipsis verbis quæ recitat Gonet, in quibus nihil agitur etiam æquivalenter de Gratia, cui in sensu composito resisti non possit. Verba Tex. ex Lib. de Gratia & Libero arbitrio sunt. *Cum defenditur Dei Gratia, putant negari Liberum arbitrium. Ubi est mentio Gratia sed non illius additi de se efficacia, aut, Gratia quæ posita impossibile sit ex vi illius non sequi consensum.* Idem eruitur ex verbis Prosperi *Liberum arbitrium causantur auferri, si & principia & profectus & perseverantia in bonis usque ad finem, Dei dona esse dicantur.* Et quia nos & principia & profectum & perseverantiam in bono docemus pendere ab auxilio supernaturali. Hinc querela contorta contra Augustinum, nos etiam petit, ostenditque nostram sententiam esse sententiam Augustini: Possentque contra nos repetere. Si Gratia est necessaria & illam habere non est in mea potestate, *Mala velle necesse est.* Nec poterunt illa bona opera per nos adscribi libero arbitrio, sed Gratia occinentque versiculum. *Vel nostro adscribi nequeunt bene gestalabori.*

Deinde ut aliquid concedatur objicienti, distinguenda sunt hæc duæ propositiones: Datur in Deo decretum de se efficax, (quicquid sit qualenam sit illud decretum ex parte Actus, de quo alias) & datur in Deo decretum de Gratia de se efficaci, quæ posita non possit non sequi eventus. Primam propositionem admisit Augustinus, admittimus & nos, importat enim voluntatem Dei de danda Gratia ut cooperetur Arbitrio etiam pro statu conditionato, hocque decretum petierunt argumenta Pelagianorum. Secundam propositionem negamus nos. Nulli bi asseruit Augustinus, negavit Tridentinum, Canone citato, admittunt autem oppositi.

2. ARGUMENTUM. Quia posito tali decreto auferebantur divina auxilia sufficientia, ac proinde homines injuste à Deo argui ac increpari, eò quòd v.g. non convertantur.

RESPONDETUR. Nullum textum citari, quòd objecerint Semi-Pelagiani Augustino, illum admisisse Gratiam de se efficacem, sine quâ tamen gratia, impossibile sit operari. Si enim talem Gratiam admisisset, fuisset Gratiæ prædeterminativa, & sequeretur auferri omne auxilium sufficiens. Sed hoc docuit Augustinus non

sufficere Liberum arbitrium sibi ad opera salutis, sed debere gratia Dei præveniri & adjuvari, quæ ipsa gratia ut offeratur nobis, non cadit sub meritum naturale. Inferebant Semi-Pelagiani. Ergo Liberum arbitrium sibi non sufficit. Ergo injuste peccatores à Deo puniuntur. Quia vero nos expressè docemus, Liberum arbitrium non esse sufficiens sibi sine Gratia, idè impetrent nos Semi-Pelagiani, tanquam discipulos S. Doctoris. Quod autem id docuerint Semi-Pelagiani, colligitur ex ipsis verbis, quæ recitat idem Gonet, *Rectè corripere, si eam (scil. Gratiam) meâ culpâ non haberem, hoc est, si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem. Vel si dante Deo accipere noluissem.* Cum ergo & ipsa voluntas prepararetur à Deo, cur me corripis. In quo textu, nullibi fit mentio gratia, quæ posita, Impossibile sit non sequi eventum, sed tantum ostenditur necessitas Gratia, quæ per Augustinum & nos, est necessaria, ad opera salutis, & tamen sub meritum nostrum naturale & vires non cadit. Unde Semi-Pelagiani ut salvarent sufficientiam ad bene operandum, posuerunt quòd sit in potestate hominis habere Dei gratiam, quia viribus naturæ, orando v.g. potest impetrari. Talem sufficientiam nos negamus, utimurque argumentis S. Augustini.

3. ARGUMENTUM est, quo ducebantur ad admittendam præscientiam futurorum à decreto de se efficaci independentem: Quia ex tali decreto dicebant sequi, quòd Deus esset author & causa peccati, ut habetur in Prospero ad Capit. Object. Textus objectionis quintæ, sic habet, *Quòd peccatorum nostrorum author sit Deus, eò quòd malam voluntatem faciat hominum.*

RESPONDETUR. Duplex sensus cogitari potest, quo Semi-Pelagiani adstruxerunt per principia Augustini Deum esse auctorem peccati. 1. Si gratia est necessaria ad bene operandum, nec sufficit liberum arbitrium, & tamen eam gratiam non sit in nostra potestate ponere, Ergo si peccemus, Deus erit causa & author illius peccati. Concedebat antecedens Augustinus, concedimus & nos. Negabat consequentiam, negamus & nos, eò quòd necessarium ad operandum auxilium nulli neget Deus. 2. Sensus est, Deum esse auctorem peccati, quia facit ut hic & nunc non nisi peccemus, adeoque quòd Deus prædeterminet ad peccatum, vel ejus materiale, & hoc non docuit Augustinus, nec in hoc sensu impugnarunt eum Semi-Pelagiani. Nec textus ullus citatur, qui hoc sensu quæstionem fuisse agitatam ostendat. Imò in oppositum est auctoritas Augustini Libro de fide ad Petrum, titulo margin. Angeli: *Initium sue damnationis, in ipsa aversione voluntatis invenerunt.* Ergo ad malum non erat prædeterminatus Angelus. Et Lib. 2. de Actis cum Felice cap. 4. *Habet quisque in voluntate, aut eligere quæ bona sunt, & est arbor bona, aut eligere, quæ mala sunt.*

et arbor mala. Non ergo est arbor mala ex prædeterminatione.

ADDO. Etiam Pelagiani urgebant, Deum fore auctorem peccati, quia est auctor connubii & generationis hominum, vi cuius generationis transfunditur originale. Hinc ut ostenderent Pelagiani, Deum non esse auctorem peccati, negabant dari originale, sed in nostris principiis admittimus originale, & eo admissio salvamus non esse adhuc Deum auctorem illius peccati, de quo vide tractatum de peccatis, ubi de peccato originali. Sensisse autem hoc Pelagianos, vide 1. parte Disp. 4. n. 64. Solutionem autem ejusdem argumenti. Vide Primâ parte Disp. 5. num. 466.

4. ARGUMENTUM est. Quod Semi-Pelagiani, etiam argumentis aliquorum Patrum Græcorum, probarint suam sententiam.

RESPONDETUR. Concedendo totum, eò quod Quæstione nondum evolutâ, aliqui ex Græcis Patribus ad hanc partem inclinarint.

5. ARGUMENTUM. Quod etiam usi fuerint auctoritate ipsius Augustini, contra Augustinû.

RESPONDETUR. Concedendo usos fuisse, sed longè dispar ratio est, cum nos contra oppositos utimur auctoritate Augustini, nam non abutimur illis, sed utimur, & ostendimus, non docuisse Augustinum, Decretum ullum prædeterminativum operationis liberæ, uti videre est Disp. 5. à Num. 428.

Explicantur quedam loca in particulari.

OBJICIT 2. Auctoritatem Augustini ex Cap. 10. Lib. de Prædestinatione Sancto- rum: *Prædestinatione quippe Deus capaxit, quæ fuerat ipse facturus*, hinc arguit. Quæ Deus est facturus, ex suâ prædestinatione prænoscit, at Deus omnes actiones nostras quantumcunq; liberas est facturus. Ergo illas in suâ prædestinatione præcognoscit, id est in Decreto suo efficaci.

RESPONDETUR. Ex prædictis scitur, quod apud Augustinum, nomine prædestinationis, venit ipsa etiam præparatio & oblatio auxilii ad Opus Salutis. Quando ergo Augustinus dicit prædestinatione præscire Deum, quæ erat ipse facturus, significat quod consensus conditionatus salutis, non prævideatur à Deo, independens à gratia conditionatè danda, & ex vi hujus doctrinæ distingui potest Major: Ex suâ prædestinatione prænoscit Deus, hoc est, non independenter à gratia conditionatè danda. Concedo antecedens. In prædestinatione, quæ formetur independenter à præconsulta nostra libertate. Nego. Deinde, dici potest. Nominè prædestinationis intellexisse hîc August. Prædefinitiones Operum bonorum, aliàs à nobis prædefensas, 1. parte Disp. 5. num. 405. Denique Concedo totum argumentum, sed nego illud additum, quod scilicet Deum in prædesti-

natione cognoscere, est cognoscere in Decreto suo efficaci; hoc est, formato independenter à præconsulta nostra libertate, quid esset cum Dei gratia actura.

INSTAT. Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua Prædestinatione, inquit Augustinus ibidem. At Deus multoties promittit nostras actiones liberas, ut promissit Abraham, fidem gentium. Ergo illas de sua prædestinatione promittit.

RESPONDETUR. Quid venire possit hîc nomine prædestinationis, dictum est immediate. Rursus, etiam per Proponentem modificanda est Major, nam si nullo modo est in nostra potestate, gratiâ Dei, adjutâ, id quod Deus promittit, habebimus nos in opere salutis merè passivè, cui doctrinæ anathema dicit Trident. Sess. 6. de Justif. Can. 4. Denique utrique objectioni fieri potest satis aliâ viâ, quam recolere primâ parte Disp. 4. n. 79. circa medium.

OBJICIT 3. idem, Auctoritatem ex cap. 9. ejusdem libri, ubi de se testatur Aug. quod quando dixit, tunc voluisse hominibus apparere Christum, quando sciebat qui in eum fuerant credituri, intellexerit id, sine præjudicio latentis consilii divini.

RESPONDETUR. Nominè latentis consilii intelligi gratiâ prædestinationis, intelligi Selectionem auxiliorum potius efficacium prædefficientibus, de quo vide prima parte Disp. 4. num. 86.

INSTAT. Per Aug. Deum præscisse fidem hominum, idem est, ac homines illam habituros à se, & idem est: habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem prædestinasse, ut verba illius textus sonant. Sed homines nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem à se ipsis sunt habituri. Ergo in utroque statu non solum præscitur, sed etiam prædestinatur hominum fides.

RESPONDETUR. Fidem prædestinatam apud August. intelligi fidem profectam ex gratia, unde ly, *An Deo donante fidem sumpturi*, explicat inibi August. per ly, *an prædestinaverit Deus credituros*. Ex tali autem prædestinatione sequitur. Non nosci fidem etiam pro statu conditionato independenter à gratia, sed non sequitur nosci illam in Decreto aliquo prædeterminativo Thomistico.

Quando autem inferius urget idem, quod illic loquatur August. de futuro conditionato, eò quod etiam Hilarius interrogaverit August. de futuro conditionato, id etiam non convincit, nam concedimus, etiam futurum illud prædefinitum & prædeterminatum fuisse, hoc est, processurum ab adjuturiò conditionatè dando.

ADDO. Videri Aug. explicare processum, circa opus salutis, & prædocere Societatem, quod Deus prædefiniat, prædestinet, effectum conditionatum salutarem, nempe quod decer-

nat modo aliàs explicato se daturum auxilium, conditionatè operaturum, tum primùm resultat ipsum objectum scientiæ conditionatæ v. g. Consensus salutaris, per cuius objecti notitiam præinformatus Deus, tum primùm format in sententia omnium nostrum prædestinationem, si prævisis antea meritis absolutis, sive non, pro varietate sentientium, ita tamen, ut conveniamus omnes, non formari prædestinationem, independentè à præconsulta libertate nostra per scientiam mediam. In Suarii autem & nostra sententia, post eandem præconsultam libertatem formatur prædefinitio bonorum operum, consequenter incepit primò doctrina Aug. à consensu conditionato, de quo quærebat Hilarius, sed desit in prædestinatione vel prædefinitione sequente directionem scientiæ conditionatæ, quam prædefinitionem vel prædestinationem, vel si etiam malis, selectionem auxiliorum potius efficacium, prædeffiacibus, appellat consilium latens.

OBJICIT 4. Responderat Aug. ad Quæstiones Paganorum, quòd tunc voluit Christus apparere, quando sciebat, & ubi sciebat, qui erant in eum credituri, sed hanc doctrinam retractavit lib. de Bono Perseverantiæ cap. 9. & docet illum retractasse S. Thom. 3. part. Quæstione 1. art. 5. ad secundum.

RESPONDETUR. Negando S. Augustinum ullibi docuisse quòd Deus non noscat hanc conditionatam: Si apud hos homines prædicetur, credent. Verba S. August. sunt cap. 9. de prædestinatione sanctorum. *Quid enim verius, quam præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri*, quomodo ergo hanc doctrinam retractavit, de qua enuntiat, *Quid verius*. Quod autem dicit Gonet: retractasse hoc, in quantum docuit præscientiam illam independentem à Decreto, id non plus vult, quam quòd jam retractarat, aut potius explicuerat illo cap. 9. nempe quòd illa fides non fuisset futura ex viribus naturæ, sed ex Deo donante. Inde autem non sequitur, quòd retractarit Aug. & damnarit præscientiam futuri conditionati independentem à Decreto de se efficaci, nec id ulla verba Augustini ostendunt. Et certè non habetur ullum fundamentum, nec in libris retractationum continetur quidquam quòd significet falsò dixisse Augustinum ly. *Quid verius quam præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis fuerint credituri*, repetitoque circa eandem materiam errasse, quis dicat.

Rursus expendamus ipsa verba S. August. quæ recitat hic author, explicabat S. August. lib. illo de Bono Perseverantiæ cap. 9. verba illa. Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, & sic formabat discursum. *Si queratur à nobis, cur apud eos tanta miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, sed apud eos facta non sint, qui crederent si vide-*

rent, quid respondebimus? nunquid dicturi sumus quod in lib. alio dixi, ubi sex quibusdam quæstionibus Paganorum sine præiudicio tamen latens consilii Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi. Subditque: *Hoc certè de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus ad eas causas prædestinationis hæc divina iudicia pertinere, sine quarum causarum latentium præiudicio, tunc ista respondere me dixi.* Hucusque verba S. Augustini, in quibus meminit quidem Augustinus latentis consilii, sed arbitraria explicatio est & aliunde non probata, quòd sub nomine consilii intellexerit decretum prædeterminativum. Rursus non facit mentionem vel minimam, quòd non præcognoverit Deus illam conditionatam. *Si Christus apud homines prædicet, credent.* Sed tantum ejus mentionem facit, quòd prædicta conditionata non sit responsivum sufficiens, cur sint hi credituri, illi non credituri, siquidem credituri fuissent Tyrii, ut verba Christi ostendunt, si prædicatus illis fuisset Christus, & tamen illis non est prædicatus. Auctoritas S. Thomæ nullo, vel minimo verbo ostendit retractasse S. Augustinum, quòd Deus præcognoscat illam conditionatam, si Christus apud homines prædicet, credent, nam ibidem ad secundum postquam recitasset verba ejusdem, quæ habentur in responsis ad quæstiones ethnicorum, ponit postea præcitatum textum ex libro de bono perseverantiæ, & concludit, *proinde ut ipse solvens* (supple Augustinus) *subdit, sicut Apostolus ait. Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei, qui habet quos prævidit, si apud eos facta essent, suis miraculis credituros, quibus voluit subvenit, aliis autem non subvenit, de quibus in sua prædestinatione, occultat quidem, sed aliud judicavit.*

Adverte hic in primis S. Thomam, non meminisse, quòd S. Augustinus senserit non præcognitam fuisse à Christo hanc conditionatam: si prædicetur, credent. Rursus. Ipsemet S. Thomas, non refert sese ad libri de prædestinatione caput 9. ubi sunt illa emphatica verba. *Quid verius quam præcisse Christum Dominum, qui & quando & quibus in locis in eum fuerunt credituri.* Sed refert sese non nisi ad Responsionem ad quæstiones Paganorum. Quomodo ergo colligi potest ex verbis S. Thomæ, retractasse S. Augustinum, assertum illud de notitia futurorum, approbatum in lib. de prædestinatione Sancti. c. 9.

Certè plura alia loca retractare debuisset, ut in expositione Psal. 85. Sermonem item 7. de verbis Domini, & alia loca, quæ vide citata 1. part. disp. 4. à n. 9. Notabile illud est, ubi de Correctione & gratia cap. 8. quærens, cur Deus eos, qui peccant non rapiat, subdit; *Virum hoc in potestate non habuit, aut eorum mala futura nescivit, nempe nihil horum nisi per verissimè, atque insanissimè dicitur.* En Augustinum decernentem insaniam esse, dicere non nosci à Deo hanc conditionatam: Peccare non nosci à Deo hanc conditionatam: Peccaret sic. Quæ item verba sunt S. Thomæ, quòd

prædestinatio, cuius citato loco meminit, sit Decretum ex se efficax & procedens quamvis non præconsultata nostra libertate, quid esset ex prædestinatione, hoc est, ex viribus gratiæ aëura.

Explicanda jam hic mens S. Augustini, & id ad quod attendit S. Thomas. Posuerat S. Augustinus, noluisse apparere Christum antecessoribus ante Incarnationem temporibus, quia noluit apparere, nisi tunc, cum sciebat, credituros homines sibi prædicanti. Et hæc est positio illius, ad quæstiones Paganorum. Subintulerunt Semi-Pelagiani. Apparet ad initium salutis sufficere sibi liberum arbitrium, quia si ex viribus naturæ aliquis eliciat fidem, videbit hoc Deus, dabitque salutem, quod ipsum (dicebant Semi-Pelagiani) videre, requisivit Augustinus. Replicavit illis S. Augustinus lib. de Prædest. SS. cap. 9. affirmavitque: *Quid verius, quam præcisse Christum, qui essent in eum credituri, id tamen non debere favere Semi-Pelagianis, quia quamvis non expresserit, subintellexit tamen fidem illam debere esse ex gratia.* Jam postea incepit de Bono Perseverantiæ discurre Augustinus: An esset hæc ultima causalis, & responsivum. Quare his quidem prædicetur fides, qui sunt credituri, illis non prædicetur, qui non sunt credituri, & hac sibi proposita quæstione, non negat præcisse Christum, qui essent credituri, sed negat esse hoc sufficiens responsivum, quare his quidem prædicetur, illis non prædicetur, recurritque & Augustinus, & S. Thom. ad prædestinationem occultam, & ad auctoritatem S. Pauli: neque volentis, etiam ex gratia, neque currentis, ex dono Dei, sed miserentis est Dei. Quod autem hæc fuerit mens Augustini, ostendunt allata, & infra verba ejus adterentur.

Hæc doctrina Augustini est ipsissima doctrina nostrorum, admittimus enim prævidere Deum per scientiam conditionatam consensus conditionatos gratiosos, dissensus etiam conditionatos peccaminosos, & ex eo non concludimus, hos semper salvari, quorum prævisi consensus conditionati gratiosi, nec semper damnari eos, quorum prævisi dissensus peccaminosi. Sed adhuc utramque partem, manere sub latente consilio divino, seu sub bono prædestinationis, aut sub flagello reprobationis, dicimusque constanter, ut huic potius conferatur gratia efficax, illi autem non conferatur, pendere à selectione divina, prædestinationis beneficio, Deo miserante. Nec erit necesse recurrere ad aliàs impugnatum Decretum prædeterminativum, cuius nullo Termino æquivalenti, meminit inibi aut alibi Augustinus, aut S. Thomas.

Ex his categoricè Responderetur ad id quod adfert Gonet. quod S. Augustinus non reprobarit doctrinam allatam, lib. ad quæstiones Paganorum, quoad punctum de notitia conditio-

natorum, tanquam doctrinam iteratò à se approbatam in lib. de Prædest. Sanct. sed reprobarit, aut potius clarius explicaverit notitiam conditionatorum, non esse sufficiens responsivum, cur hic potius salvetur quam ille, sed recurrendum esse ad prædestinationem, & ad selectionem auxiliorum potius efficacium, quorum selectio à mero miserante Deo pender.

QUÆRÆS. Unde nobis constet de hæc mente Augustini. Expressit hoc Augustinus lib. illo de Bono Perseverantiæ cap. 9. sub finem, quod scilicet non sit recurrendum ad scientiam conditionatam & ad facta conditionata prævisa. Porro si etiam secundum facta, quæ facturi essent si viverent, mortui judicantur, profecto quia fideles futuri erant isti. (Supple Tyrri) Si eis cum tantis miraculis fuisset Evangelium prædicatum, non sunt utique puniendi, punientur tamen. Ubi ut vides, exprimit Augustinus, non debere dari pro ratione, cur hic salvetur, quia prævisa sunt ejus opera conditionata bona, quod ipsum, ut dixi, est constans nostrorum doctrina. Vides ulterius quæ fuerit mens illius, certè non negare scientiam conditionatam, de qua ne verbum quidem negandà hic facit, sed negat illam esse sufficiens responsivum, cur his potius prædicetur Evangelium, illis non, quo tamen responsivo, usus fuit contra Paganos. Et hoc in Summa habetur expositum, prima parte Disp. 4. à num. 87.

OBJECIT 5. Et eruit duas Regulas ex Augustino, libro de Bono Perseverantiæ c. 18, ex quibus impugnatur scientia conditionata, & sic format argumentum. Quidquid Deus donat & causat, etiam prædefinit, sed Deus donat & causat liberum consensum. Ergo illum prædefinit & prædestinat, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam mediam, antecederet ad suam prædefinitionem & Decretum. Minor est certa de fide. Major autem est Augustini, loco citato, ait enim *an forte nec ipsa dicuntur prædestinata. Ergo nec dantur à Deo*, ex quibus verbis eruitur hæc prima Regula: omnia quæ dantur à Deo, prædestinantur.

RESPONDETUR. Concedendo totum, & negando illam explicationem conclusionis. Ac proinde non cognoscitur ut futurum per scientiam mediam, antecederet ad suam prædefinitionem & decretum. Rursus. Non exprimit arguens, de qualinam futuro loquatur, nam si loquitur de futuro absoluto, concederetur iteratò totum, sed ex diversis Principiis, nam in sententia nostrorum tenentium prædefinitiones, non noscitur liber consensus absolutus independenter à prædefinitione: in sententia autem nostrorum, qui negant prædefinitiones, adhuc concedi poterit totum argumentum, quia etià illi, quamvis negent prædefinitiones, non negant Decretum Dei de implenda conditione, dandoque absolute auxilio, sub quo prævidetur futurum consensus liber gratiosus, consequenter non-

nondum ille videbitur, independenter à prædefinitione, de quo etiam vide 1. parte Disp. 5. num. 247. & jam tunc consensus absolutus, concedo, quod non noscatur per scientiam conditionatam, sed nego non præinformatum fuisse Deum per scientiam conditionatam, ut vel prædefiniret operationem, vel saltem prædefiniret impletionem conditionis, sub quâ prævidebatur secuturus consensus liber. Denique nomine Prædestinationis venire hic potest, ut ante prædixi, decretum de dando auxilio requisito etiam ad initium salutis, & ad consensus conditionatos salutes. Quod si id venit in præsentī, nomine prædestinationis, immeritò recurretur ad prædeterminationem physicam.

COLLIGES ulterius, quid sit Respondendum ad illud. Ea quæ dantur à Deo, & quæ se daturum esse præscivit, profectò prædestinavit. Ergo nulla datur præscientia, saltem respectu eorum quæ sunt, & donantur à Deo, quæ non sit fundata in Decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ. Nam non esset bona hæc illatio Augustini, si bona opera dantur à Deo, sunt prædestinata. Ex dictis enim colliges prædestinari consensus absolutos duplici sensu in Principiis nostris, prædestinari etiam & consensum conditionatum, hoc sensu, quia ante illum prævisum præcedit Decretum conditionatum, de dando conditionatè auxilio. Quamquam quantum ad hunc locum attinet videtur inibi loqui Augustinus, non de consensu conditionato, sed de absoluto, vide 1. parte disp. 4. num. 79.

ADDO. Quid sentiendum de principio illo Gonet, quod assumit, nempe admisisse Semi-Pelagianos gratiam Dei adjuvantem seu cooperantem, non tamen præparantem aut præoperantem; nam si intelligat, quod Semi-Pelagiani initium salutis dixerint dependere ab actionibus & meritis naturalibus, concedo, quod hoc sensu operantem, & præoperantem gratiam negari. Item si nomine gratiæ adjuvantis intelligant, quod in processu salutis putarint nos indigere Dei adiutorio, hæc certè doctrina sana erit, sed in alio sensu (quem videtur intendere Gonet, ut ex hoc probet sententiam nostram favere Semi-Pelagianis.) Negamus, quod tenuerint Semi-Pelagiani gratiam adjuvantem, negamus enim quod docuerint etiam ad initium salutis, requiri gratiam supernaturalem adjuvantem, quam tamen nos requirimus, & si illam requisivissent, negamus, quod per hoc fuissent hæretici, vidimus enim supra enuntiantem August. nihil inter se & illos fore disputationis, si dicant ex gratia, merita nostra simpliciter & sine addito adeoque merita omnia proficisci. Denique admittimus nos non tantum adjuvantem gratiam, sed & operantem & præoperantem, non quidem operatione, & præoperatione prædeterminativâ, sed ratione illuminationum

& inspirationum divinarum, quæ sunt in nobis sine nobis.

INSTAT Adferendo secundam regulam ex Augustino, ex qua sequitur non dari scientiam conditionatam, quod scilicet ubicunque in scriptura vel Patribus invenitur nomen præscientiæ, debet intelligi prædestinatio. Sic enim loquitur: *Deum prædestinasse, hoc est, præscisse, quod erat ipse facturum.* Si autem daretur in Deo, aliqua præscientia bonorum operum independentens à Decreto, falsa esset illa Regula Augustini. Unde etiam nostri docent, multa esse à Deo præscita, quæ non sunt prædefinita.

RESPONDETUR. Quod nomine præscientiæ intelligatur etiam per nos prædestinatio, sed in sensu latiori, nempe sumpta pro conditionato Decreto dandi auxilii requisiti etiam ad consensum conditionatum salutarem. Rursus, si sit res de consensu absoluto, duplici adhuc sentitur immediatè ante dixi admittimus, prædestinationem. Quod attinet ad nostrorum Principia, qui dicunt multa esse à Deo præscita, quæ non prædefiniuntur, per eam doctrinam, hoc solum intendimus, non prædefiniri mala opera, solumque liberum arbitrium esse sibi sufficiens ad malum, adeoque præsciri illud non prædestinari.

COLLIGES fermè, omnes difficultates solutas esse ex eo principio, quod posui ad explicandas auctoritates Augustini, secundo loco, ut videre est 1. parte Disp. 5. num. 486.

Notantur quedam. Contra Responsiones ad argumenta Nostrorum.

UT occurreret Nostrorum responsionibus Gonet attulit aliqua, citata Disp. 5. art. 2. parag. 2. quæ est necesse hic expendere. *Hinc*

NOTO 1. Concedo quod S. August. interrogatus fuerit à Prospero & Hilario de notitiâ futurorum conditionatorum, & quod primis suis terminis docuerit notitiam conditionatorum debere poni in Deo, sed quia etiam aliud ab eo petebatur: An ille consensus futurus esset Deo dante, etiam hanc secundam quæstionem decrevit. Ipse postea magnus Magister objecit sibi: An sufficiens esset responsivum, quare hic salvetur, ille non, an inquam sufficiens responsivum sit, quia hic prævidetur consensurus, ille dissensurus, & de hoc puncto conclusit in lib. de Bono Perseverantiæ, quod hæc non esset sufficiens responsio, sed recurrit ad prædestinationem, hoc est, Deum miserantem, aut reprobationem, hoc est, justum Deum judicem, cum tamen prædestinatio & reprobatio sit jam præstatu absoluto, hinc mirum non est, cum non defuerit doctrina August. in his, quæ sunt status absoluti, nos etiam recurrere ad statum absolutum. Quamquam si nomine prædestinationis accipiamur, etiam decretum conditionatum de dandis conditionatè auxiliis ad consensum conditionatum salutarem requisitis, non erit necesse recurrere ad statum absolutum, quod autem decre-

tum hoc possit appellari prædestinatio, probatur est suprà, & consentit Gonet.

Videtur etiam immeritò arguere Idem, illà sententià August. *Deus in sua prædestinatione cognovit quæ fuerat ipse factururus*, significari non statum absolutum, sed conditionatum, ex eo, quòd absolute futura Deus factururus est, non verò factururus fuerat: certè enim ex usu grammatico æque possum bene dicere scivit quia futurum est, ac scivit quia futurum fuerat.

Noto 2. Assumit Gonet, quòd August. ad præscientiam futurorum, non tantum requisierit prædestinationem, seu Decretum, sed quòd etiam docuerit, in ipsa prædestinatione, nosci futura, ut loquitur c. 10. de prædestinatione Sanctorum, & infert: quòd in principiis nostris, etiam futura absolute, non possint videri à Deo in decreto prædestinativo. Sed id immeritò nobis imponit, quia nos ratione noscibilitatis variæ objecti, tribuimus & noscivitatem Deo variam, unde per nos, noscit Deus futura absoluta, in præsentia eorum ad æternitatem, sed noscit etiam in suis decretis & prædestinatione: imò dicimus fundari notitiā absolute futurorum in decreto Dei, tanquam præsupposito ante consensum absolutum, licet illa prædestinatio per nos non formetur, nisi post præconsultum nostrum arbitrium per scientiam conditionatam attendentem ad hoc, *quid esset homo factururus*. Imò loquendo etiam de futuris conditionatis, illorum etiam notitiā fundatur in prædestinatione, hoc est, decreto conditionato de danda conditionatè gratia, si illud futurum sit supernaturale. Et sicut per nos, possibilia possunt nosci in omnipotentia, omnivolubilitate, omniscientiaque divina, reflectente se ad seipsam, quantum vis possibilia nosci possint à Deo in ipsismet ipsis: ita & futura libera, possunt nosci in decreto post consultam nostram libertatem, quantum vis noscantur in se ipsis. Sed de hoc vide 1. parte Disp. 3. n. 50. Sumendo tamen prædestinationem, latiori modo, pro ipsa collatione auxilii, antecedenter ad eventum conditionatum, nego quòd docuerit S. Augustinus, videri in illa, quoad hanc determinatè partem, eventum conditionatum.

Noto 3. Quid sit sentiendum de illa Propositione ejusdem. Si futura absoluta in decreto noscuntur à Deo, sequitur Decretum esse infallibiliter, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax & causans determinationem voluntatis humanæ. Ad hanc propositionem ex immediatè antè posito notato satisfieri potest, & alibi satisfactum est, nempe prædestinationem, prædefinitiones actuum nostrorum, & alia similia decreta, non esse formata à Deo, nisi post prævisionem consensu s. Hinc non habent de se efficacia in hoc sensu, quasi sint formata independentè à præconsulta libertate, sed sunt efficacia de se, hoc sensu. Quia posito

jam illo decreto, post præconsultam libertatem, non erit necesse illud Decretum per aliud infallibilisari, estque illud Decretum infallibiliter, & ab intrinseco, hoc est, non per aliquid superadditum connexum cum futuris, sed ex suppositione determinationis creatæ pro statu conditionato prævisæ.

Noto 4. Assumit etiam Principium tale, Gonet: Si futura absoluta cognoscit Deus, in sua prædestinatione, est id propter dependentiam quam habent ab illa, sed ab iisdem causis dependent in statu conditionato futura conditionata, à quibus dependent futura absoluta in statu absoluto, hinc etiam futura conditionata debet Deus cognoscere, in suo decreto. Sed aliàs etiā dictum est, quòd effectus conditionatus cum effectu absoluto, ab iisdem principiis pendeat, sed principiis per se & necessariò requisitis, nec supponentibus ipsum statum conditionatum: jam autem ad hoc, ut aliquis pro statu absoluto ponat actionem salutarem, non est principium necessariò requisitum ipsa prædestinatio, alias reprobi non possent unquam elicere actum salutarem aut supernaturalem, quia carerent principio necessario ad operandum, scil. prædestinatione. Hinc si hæc prædestinatio, non est principium necessariò requisitum ad consensum absolutum, poterit etiam prævideri consensus conditionatus salutaris sine prædestinatione conditionata, quæ ipsa cum formetur ex ipsa suppositione status conditionati, non poterit præcedere ipsum statum conditionatum. vide 1. parte Disp. 5. an. 504. ad 507.

Cæterum, si nomine prædestinationis veniat sola voluntas conferendi auxilii requisiti etiam ad operationem conditionatam supernaturalem, certè sine sic sumpta prædestinatione, non poterit nosci consensus conditionatus. Conceditur etiam, quòd Deus salva libertate, possit promittere, infallibiliter eventum absolutum secuturum, nam prænoscit, quid esset creatura factura s, postea facit decretum de eventu, factoque decreto, potest promittere eventum, sed antecedenter ante prævisionem consensum s, non potest Deus promittere consensum s, salva libertate. Nam ante determinationem liberam pro statu conditionato, præcedit non nisi possibilitas, possibilitas autè neutra partem determinatè repræsentat. Et Deus noscens per scientiam simplicis Intelligentiæ illam possibilitatem, utramque partem attingit. Hinc antecedenter ad consensum conditionatum, non potest determinatè unam partem promittere, salva, ut dixi, libertate. Quæ hic breviter exposita, lege fusiùs totà Disp. 5. in 1. parte.

Noto 5. Ex dictis ad objectionem quartam. Quòd etiam in libro de Bono Perseverantiæ, non refutat August. scientiam conditionatam independentem à Decreto de se efficaci, quale hic adstruit Gonet, sed tantum dicit non esse responsum sufficiens, cur his potius prædicetur

dicetur Evangelium, illis non, quia hi, prævisti sunt consenturi *scilicet*. Eademque mens fuit & S. Thomæ. Cæterum, si nomine prædestinationis intelligat Gonet Decretum conditionatum de dandis auxiliis requisitis ad consensum conditionatum, tale Decretum admittimus, neque enim consensum conditionatum salutarem, adstruimus nos, esse sine adjutorio supernaturali, quod ipsum adjutorium habere non possumus, nisi Deo decernente, adeoque volente illud dare *scilicet*.

Insistendo priori illi responsioni, concedimus correxisse Augustinum, id, quod docuerat ad quaestiones Paganorum, quia illic docuerat responderi posse, cur Christus nunc sit incarnatus, quia præviderat credituros homines, si tunc incarnaretur, quam responsionem exemplo Tyrriorum infirmat. Hoc totum colligi potest ex verbis dictis supra.

Conceditur, destructo objecto, destrui scientiam, sed negamus, destruxisse Augustinum, objectum scientiæ conditionatæ, de qua emphaticè exclamarat de prædestin. Sanctior. c. 9. *Quid verius*: sed objectum hoc destruebat, quod consensus conditionatus salutis, esset independens à prædestinatione sumpta pro Decreto conditionato, de dandis auxiliis requisitis, quæ etiam nos cum Augustino requirimus.

Ea autem quæ adfert ex Tract. 68. in Joan. & ex libr. 26. contra Faustum, intelligenda sunt de scientia visionis, quæ supponit Decretum de implenda conditione, sub qua prævidebatur eventus *scilicet*.

Ea quæ adfert ex epistola 105. item de Origine animæ cap. 12. verba item illa Prosperi, epistolâ ad Augustinum, ubi de Semi-Pelagianis loquens ait, *Futura, quæ non sunt futura, contingunt*, hunc legitimum sensum habent. Dicebant Semi-Pelagiani puniri parvulos vel præmiari propter demerita vel merita conditionata, habereque illa se planè atque ea, quæ sunt futura, h. e. absolute exstituta, quam doctrinam eorum dampnat Augustinus, damnamus & Nos. Hanc autem fuisse mentem Augustini ostendunt illa verba de Prædestin. Sanctior. cap. 11. *Sed unde hoc talibus viris in mentem venerit, nescio, ut futura quæ non sunt futura, puniantur, aut honorentur merita parvulorum*. Ubi in futuris conditionatis agnoscit futuritionem, sed non futurâ, quod important illa verba. Ut futura quæ non sunt futura, puniantur. Adeoq; agnoscit futuritionem conditionatam, quæ ob defectum Decreti divini non est unquam absolute exstituta. Idem significat c. 14. *Si judicarentur homines pro meritis sua vitæ, quæ non habuerunt morte præventi, sed habituri essent si viverent, nihil prodesset ei qui raprus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, nihil prodesset eis qui lapsi moriuntur si ante morerentur, quod nullus dicere Christianus audebit*. Unde hæc propositio Gonet, ea quæ Semi-Pelagiani contendebant esse futura, D. Augustinus negabat esse futura.

Sic est modificanda: ea quæ Semi-Pelagiani contendebant esse futura, h. e. inferentia rationem absolute dandi præmii vel pœnæ, cum non habeant absolutam & exercitam existentiam, negat esse futura August. hoc est, inferentia rationem absolute dandi præmii & pœnæ. Quod autem futuris conditionatis etiam veritatem conditionatam negat Augustinus, id non probat Gonet, & pro se loquitur Lib. de Prædest. cap. 9. Augustinus, *Quid verius quàm præfuisse Christum Dominum, &c. qui in eum fuerunt credituri*.

Punctum Difficultatis 2.

Argumenta ab auctoritate S. Thomæ.

OBJICIT 1. S. Thomæ Principiis non coherent doctrina de scientia conditionata. Nam in primis S. Thom. destruit ejus objectum, quod est veritas objectiva propositionum contradictentium de futuro contingenti, nam super Cap. 8. Perihermenias lectione 13. docet propositionum contradictoriarum de futuro contingenti, neutram esse veram.

RESPONDETUR. S. Thomam, hoc solum velle significare. Futura contingentiæ, libera, si spectentur in suis causis, non habent determinatam veritatem, quod & nos concedimus, & hoc indicant illa verba, quæ adfert ex Primo sentent. Dist. 38. quæst. 1. a. 5. ad secundum. *Futurum contingens, non est determinatè verum, nequam fiat, sed quo sensu? subdit ibidem S. Thomas, quia non habet causas determinatas*. Inferes, ne quidem illa prædeterminari, prout subsumitur statui, quia hoc ipso haberent causas determinatas. Sed non negat futuris conditionatis veritatè objectivam in illismet ipsis: verba ejusdem sunt 2dâ 2dâ qu. 17. a. 6. ad secundum. *Quævis contingentiæ futura, prout sunt in seipsis, sunt determinata ad unum, tamen prout sunt in suis causis, non sunt determinata, quin possint aliter evenire*.

Sed quid importat illa doctrina S. Thomæ, quæ sic habet 1. parte quæst. 16. a. 7. ad 3. *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret, unde sublatâ causa non esset futurum illud fieri: sola autem prima causa est æterna, unde ex hoc non sequitur quod ea quæ sunt, semper fuerit verum, esse ea futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura, quæ quidem causa solus est Deus*.

Hic locus, si mens S. Thomæ spectetur & difficultas, quam inibi pertractat, solum loquitur de veritate formali, asserens, nullam esse veritatem creatam æternam, quod non potest intelligi de veritate objectiva, aliàs nullæ darentur propositiones æternæ veritatis. Debet ergo intelligi de veritate formali, non negamus autem veritatem formalem contingentium ab æterno, nonnisi à Deo pendere.

Quod autem S. Thom. de veritate formali illic agat, ostendunt verba ejusdem ibidè, ad 4.

Quia intellectus noster non est aternus, nec veritas enunciabilem, quæ à nobis formatur, est aterna, sed quandoque incepit & antequam huiusmodi veritas esset, non erat verum dicere, veritatem talem esse, nisi ab intellectu divino, in quo solum est veritas aterna.

En S. Thomam loquentem de veritate enunciabilem ab intellectu nostro, adeoque de veritate formali. Rursus, inibi S. Thomas in Corpore, nihil agit de veritate contingentium, sed ut sic de veritate, unde conclusionem, ita concipit. *Nulla creata veritas est aterna, sed sola veritas divini intellectus, qui solus est aternus, & à quo ipso ejus veritas est indistincta.* Quid hic de veritate contingentium. Denique loquitur illic S. Thom. ad 3. potius de futuris, absolutis, & actu exercitis, quæ futuritionem independentem à causa, quæ est Deus, habere non possunt, quod nos concedimus Thomistis, requirimusque decretum divinum prævium ad futuritionem absolutam liberorum, licet illud non formetur independentem à præconsulta nostra libertate, consequenter illud, quod nunc est, v. g. Poenitentia S. Petri, ex eo futura fuit antequam esset, quia in causa sua erat, ut fieret. Quæ causa est ipse Deus, decernens existentiam Petri, decernens & conditionem, sub qua prævidebatur hæc poenitentia implenda: & quia nulla fuit alia causa ab æterno nisi Deus, cumque independentem à Dei decreto, nihil existere possit, non sunt illa futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuerint essent futura.

Obicit 2. Idem. Quod per S. Thomam, Deus non cognoscat res immediate in seipsis, sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito.

RESPONDETUR. Concedendo quod Deus res cognoscat, etiam in seipso, sed negando, quod etiam non cognoscat illas in ipsismet ipsis. Si enim non repugnat ea nosci in illismet ipsis, nosci debent ab omni noscitivo, quod est Deus. Sic ubi S. Thom. oppositum videtur innuere, hoc solum vult, quod Deus non expectet existentiam creaturarum absolutam, adeoque nec existentiam actuum liberorum absolutam, cum antecedenter omnia ista noscat.

Concedo, quod Deus alia à se videat ab æterno, non in ipsis actu existentibus, cum ab æterno non existant, sed in seipso.

Concedo, quod Deus cognoscendo se, qui est omnium causa, ut loquitur contra gentes S. Th. cognoscat alia, quasi suos effectus, sed nego, quod etiam non cognoscat in illismet ipsis, nam unus modus noscendi, non excludit alium modum noscendi.

Concedo, quod essentia divina, non sit causa rerum ad extra nisi ut habet adjunctam voluntatem, quæ voluntas absoluta præcedere debet si sit eventus absolutus, præcedit etiam voluntas conditionata, consensum conditionatum, de servanda libertate indemnæ, de dandis prære-

quisitis &c. adeoque nec illa noscit independentem à decreto, licet noscat independentem à decreto Thomistico prædeterminativo. Per quod Principium etiam solvi debet id quod adfert Gonet, ex quaest. 2. de veritate, art. 12. in Corpore, & ad 7. & in 1. dist. 28. q. 1. a. 5. ad 3.

Id quod adfert ex hac quaestione 14. a. 8. ad 3. hoc solum vult, quod cum notitiæ nostræ dependant à notitiis sensuum, cumque sensus non versetur, nisi circa existens, ideo fit, ut naturalia sint priora scientiæ nostræ. Dei autem scientia non pendet ab existentia rerum. Hanc autem esse mentem S. Thom. ostendunt verba ejusdem ibid. Ubi comparat scientiam nostram, cum scientia circa domum, sed illius, qui ejus cognitionem inquit, S. Doctor, ex ipsa jam facta capit. Scientiam autem Dei comparat cum scientia Artificis, qui illam domum operatur.

1. 2dæ q. 93. a. 1. ad 3. hoc solum vult, quod mala sit, etiam à posteriori probatio, quod res ita se habeat, quia intellectus humanus ita illam noscit, nec est in conceptu humano inclusa veritas, quam aliàs appellamus entitativam, ex eo, quia intellectus creatus conceptum illum format, jam autem est probatio, rem ita se habere, eò quod illam ita se habere, noscat Deus. Hinc est argumentum. Etiam futurum conditionatum ita se habere, sicut illud noscit scientia conditionata, sed inde nihil est, quod contra nos sequatur.

Concedo item, quod scire Dei, secundum quod docet S. Thom. in 1. dist. 39. q. 1. ad 5. sequatur voluntatem, eò quod res absolute existens, (de qua inibi ait) præsupponat decretum de illa re, jam præexplicatum, & si contendas agi illic, etiam de veritate conditionalium liberorum, quale decretum illa supponant, aliquoties dictum. Quantumvis autem præscientia absolutorum, debeat esse fundata in decreto, quod sit infallibile, non probatur tamen ex S. Thoma illud ferri, ante præconsultam nostram libertatem, quo autem sensu possit dici ab intrinseco, & ex se esse efficax, jam supra relatum.

Obicit 3. Quotiescunque S. Thom. explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. parte q. 19. art. 8. & imò, contra gentes cap. 55.

RESPONDETUR. Negando quod in concordia nostræ libertatis cum divinis decretis recurrit S. Thom. ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis attingentis, etiam modum libertatis prædeterminativè, quod pluribus auctoritatibus probatum, vide 1. parte disp. 5. num. 420. Sed recurrit S. Thom. ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis attingentis, etiam modum nostræ libertatis, quia scilicet Deus seligit liberè auxilia, cum quibus prævidit secuturum even-

(M)

tum

tum *fi.* Quod ipsum ex illo loco primæ partis colligitur, nam ibidem in Corpore dicit S. Th. *ult autem quadam Deus fieri necessario, quadam contingenter, & tamen positâ prædeterminatione non contingenter, sed infallibiliter sequitur eventus, subdit S. Thom. quibusdam aptavit causas contingentes defectibiles.* Et tamen positâ prædeterminatione, impossibile est non sequi eventum. Denique concludit, *non igitur propterea effectus voliti à Deo eveniunt contingenter, quia cause proxima sunt contingentes, sed propterea, quia Deus voluit eos contingenter evenire, contingentes causas adeo preparavit,* en rejicit S. Thom. prædeterminationem, quæ de se & ab intrinseco est efficax, & rejicit hoc in causas contingentes preparatas, quod ipsum verbis differt, à causis liberis selectis. Nec debuit illic recurrere S. Thomas, ad scientiam mediam, tanquam exploratricem consensûs, quia ipsa scientia, ut jam in ante dictum, non est ultimum responsivum, cur hic potius convertatur absolutè, quàm ille, sed selectio divina, licet illa ipsa supponat scientiam conditionatam.

Concedimus ulterius, quod licet homo sit Dominus suorum actuum propter deliberationem, tamen quod deliberet vel non deliberet, hoc primum debet reduci in primum deliberans, hoc est, Deum, sed ratione motuum primò primorum & gratiarum, quæ sunt in nobis, sine nobis, de quo vide 1. parte, disp. 3. n. 488. ratione item decreti, quod fecit de salvanda indemni libertate, de dandis contemperatis libertati auxiliis &c. &c. Unde & primo Perihermen. lect. 14. id solum significatur, quod ex ipsa voluntate divina originetur necessitas & contingentia in rebus: nam nisi Deus decrevisset indemnem libertatem servare, nisi dedisset contemperata principia, non fuisset salva contingentia in rebus: ratione quorum, reducitur nostra libertas in Deum, tanquam in primum deliberans, & primum eligens.

Dictum illud Origenis, quia futurum est aliquid, id est scitur à Deo & per S. Thom. & per S. Thom. & per nos, non debet accipi de scientia, quæ est causa rerum, quæ scientia causans res per nos, ut dictum est primâ parte, est scientia simplicis intelligentiæ vide 1. parte disp. 3. num. 86.

Quando autem refert sententias nostrorum Gonet, quod per nos prædestinatio habeat certitudinem præscientiæ, non autem certitudinem causalitatis mediorum, id ita accipiendum est, quod censeamus, etiam prædestinatis non dari media salutis de se & ab intrinseco efficacia, vi quorum, non nisi in sensu diviso sequi possit negatio operationis, habent tamen certitudinem, quia sunt auxilia selecta & prævisa, quod essent eventum habitura *fi.* unde per nos verba illa S. Thom. quodlib. 12. art. 13. accipiuntur ut sonant, *voluntati divine, in negotio prædestinatio-*

nis, non potest aliquid resistere, providentiaque in certissimo modo ducit ad finem. Quia seligit auxilia infallibiliter, licet liberè, quia ex prævisione consensûs eventum habitura, unde etiam in principiis nostris, secundum quæstionem 6. de veritate art. 3. prædestinatio addit præscientia, habitudinem causæ, quia ipsa prædestinatio causa est & motivum Deo, ut conferat illa auxilia, quæ prævisa sunt eventum habitura, vel certe accipitur hic prædestinatio latius, pro collatione auxilii habentis rationem vitium.

De Decretis absolutis ex parte subjecti, conditionatis ex parte objecti, Notantur quadam.

DE his Decretis agit Gonet. Disp. 5. art. 3. Ad illa neganda, secundum quod præquererentur antecederent ad consensum nostrum conditionatos liberos noscendos, insistendum iisdem rationibus, quibus probatum est in prima parte, non dari prædeterminationem, & inter alia inculcandum, quod pro illo statu conditionato auferrent libertatem, aliqua tamen discutienda sunt, sed conformiter ad dicta 1. parte disp. 5. num. 518. Hinc

NOTO 1. Duplex posse cogitari decretum absolutum ex parte objecti, conditionatum ex parte actûs. Primò, vi cuius ipse Deus alliget suam libertatem, ad hanc potius contradictionis partem, circa objecta merè dispositionem suæ voluntatis concernentia; talia decreta nos concedimus, quia sicut liberum est creaturæ, determinare suam libertatem ad hanc partem ita liberum est & Deo. Secundò, vi cuius decreti, decernat Deus absolutè actum aliquem liberum creaturæ, idque antecederent ante prævisum ejus consensum; & tale decretum nos negamus. Dixi, ante prævisum ejus consensum, quia si formetur post prævisum ejus consensum, per ordinem ad statum absolutum, erit non aliud, nisi mera prædefinitio, quam admisimus 1. parte disp. 5. num. 405. Et sicut admisimus prædefinitiones pro statu absoluto, actuum nostrorum bonorum, ita possent admitti & prædefinitiones absolutæ ex parte actûs, conditionatæ ex parte objecti, sed quæ innitantur scientiæ conditionatæ, & ex præconsulta nostra libertate efficaciam habeant, ostendantque quid seligaturum Deus, si conditio impleteretur, quam ceteroqui non implendam esse ex altis suis consiliis decrevit Deus, ita ut existentia illa conditionata spectet ad ordinem præsentis universi, ut spectabat conversio conditionata Tyrionum.

NOTO 2. Quid sentiendum de illa Propositione Gonet. Dantur in Deo decreta subjektivè absoluta & objectivè conditionata. Nam imprimis, si hoc sensu dicantur illa decreta subjektivè absoluta, quia identificantur Deo, qui est ens absolutum & non conditionatum, hoc sensu, indubiè decreta, quæ admisimus conditionata

tionata ex parte actus, sunt subjective absoluta, & ipsa scientia conditionata, siue illa sit praevia ad decretum, siue illud sequens, erit notitia subjective absoluta; sed de hoc in praesenti non est lis. Deinde, si sit res de decretis absolutis ex parte actus (hoc est) per ordinem ad nostros conceptus, per verbum Volo exprimibilis, licet illud ipsum Volo alligetur aliquâ conditione, quandom illa sint admittenda, quando rejicienda, dictum immediate notato primo. Hinc

Concedo, Genesios 18. innui decretum conditionatum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti, vi cuius alligat Deus suam libertatem, Parcā Sodomis, si fuerint in ea quinquaginta iusti. Idem significat Deus Psal. 80. quæ etiam alligatio voluntatis divinæ erat de exhibendis 12. legionibus, si peteret Christus: Item, quod Adæ filii nascerentur in gratia originali, si Adam non peccasset. Huc refert decretum de suscitatione Lazari.

Interdum autem significat Deus & obligat se selecturum aliqua auxilia, & causas, quas praevidit eventum habituras, si adliberentur, eod quod præconsultaverit scientiâ conditionatâ consensum liberum creaturæ, & ita promittit Deus per Jeremiam Jerem. 18. quod si Israëlita subditi se fuissent, Babylonis Regi, esset cor illius inclinaturus Deus, ut illis parceret, ubi jam alligavit Deus suam libertatem, hoc promisso, ex virtute etiam fidelitatis ad seligendum tale auxilium, & tales causas. Hoc punctum ostendit, per aliquos e Nostris posse admitti, sicut prædefinitiones absolutas Actuum nostrorum bonorum pro statu absoluto; Ita & prædefinitiones absolutas ex parte actus, conditionatas, ex parte objecti, pro eventibus, quorum conditio nunquam implenda, ita tamen ut illæ se habeant, non nisi per modum sequentium præconsultam libertatem creaturæ.

Et ita locus ille, si in Tyro & Sidone factæ fuissent istæ virtutes, posset accipi, per illos quod illic intervenerit prædefinitio absoluta ex parte actus, conditionata ex parte objecti. Item locus ille de Davide & Salomone, quod si custodiissent mandata Domini, regnassent super universum Israël, Deo scilicet prædefiniente, post præconsultam libertatem humanam, & promittente sese lecturum causas, sub quibus prævidebantur subditi se liberè Israëlita, sanguini huic.

In sententia autem Nostrorum, qui non admitterent has aut quasque alias prædefinitiones, dici posset, quod Deus significet non nisi objectum, quod praevidit non independentem à voluntate de dandis principiis ad hoc requisitis, admittendo simul conditionatam voluntatem de seligendis auxiliis, si conditio illa impleteretur.

Noto 3. Illud quod ex S. August. Lib. de prædest. Sanctorum, cap. 9. & 10. adfert idem Gonet, Potius ex dictis significat decretum de

dandis vel non dandis selectis auxiliis, quam de Actu qui sit conditionatus ex parte objecti, absolutus ex parte actus. Sanctus etiam Thomas in primum Dist. 46. q. 1. a. 1. ad secundum, solum vult posse voluntatem Dei in aliquid conditionatè ferri, quod non negamus, quod etiam vult q. 23. de veritate a. 3. Jam autem 1. parte q. 19. art. 7. ad secundum, solum ostenditur alligatio divinæ libertatis, quæ se alligavit ad resuscitandum Lazarum, quia autem intentio auctoris est, non tam ostendere, quod Deus in istis quæ sunt merè ad libertatem ejus spectantia, alliget se decreto suo absoluto ex parte actus, conditionato ex parte objecti; quam potius ostendere talia decreta à Deo formari, etiam de futuritione actus liberi conditionati nostri, idque prævie ad consultam nostram libertatem, quid illa habitis omnibus prærequisitis, esset actura si. Hinc ad mentem illius attendendo.

Noto 4. Quod quando Deus talia conditionata certò & infallibiliter futura pronuntiabat, erat voluntas Dei determinata ad illa producenda, sed determinatione subsequente prævisionem, quid esset voluntas creata actura si.

Conceditur quidem, quod prædicat Deus aliqua futura, quorum inter se nulla est connexio, ut cum Regi Joas 4. Reg. 13. promittitur: Si percussisses septies, delevisses Syriam; sed illic tantum significatur coexistentia prævisa victoriæ, cum conditione percussiois, quam victoriam spectat ad libertatem divinam determinare, ostenditque Deus determinationem suæ libertatis per actum absolutum ex parte actus, conditionatum ex parte objecti. Quod si quæretur de Actibus liberis creatis incidentibus in hanc victoriam, promittit illos Deus non hoc sensu, quasi antecedenter ad præconsultam libertatem illos determinet, sed quod suppositâ præconsultatione selecturus esset principia, sub quibus prævidebatur operatio si.

Conceditur, quod Deus pacificatur de aliquo, & promittat, sed si promissum merè sit Actus Dei liber, facit hoc sine ulla directione scientiæ conditionatæ; sed si involvatur Operatio creata, non promittit eam independentem à præconsultatione, quid esset voluntas liberè actura.

Conceditur, rem ab æterno futuram indigere, ut Deus decernat dare illi existentiam in tempore, si sit res de futuro, cujus futuritio sit aut necessaria, aut merè dependens à Dei arbitrio, ut cum Deus decernit ab æterno dare existentiam Soli. Sed rem liberam esse futuram, requirit quidem Dei decretum absolutum, sed quod non formatur ante præconsultam nostram libertatem, quid ageret si.

Conceditur, quod illa quæ non sunt ex se, & ex sua natura, connexa, non possint infallibiliter connecti nisi ab aliqua causa extrinseca & infallibili, sed infallibilitate vel antecedenti vel ex suppositione consequenti, orta; unde & conver-

sio Tyrionum habuit connexionem conditionatam, cum prædicatione Christi itidem conditionatâ, habuit inquam connexionem ex suppositione libertatis illorum gratiâ Dei adjunctâ, sed non habuit connexionem infallibilem ex vi Decreti divini antecedentis præconsultationem libertatis creatâ, quid esset operatura *Si*.

Quod autem dicit doceri in Logica, quòd quando conditionalis non est vera, viiilationis, non possit esse vera absolutè, nisi in vialicujus causâ extrinsecâ, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente; id etiam accipi debet secundum dicta, ut scilicet posito antecedente ponatur consequens infallibiliter, vel ex suppositione antecedenti, vel ex suppositione consequenti, qualis suppositio consequens est, suppositio exercitii conditionati libertatis, prævili posita conditione, quæ suppositio, ex suppositione sui ad se, infert infallibilitatem, sed non est necesse infallibiliter poni semper consequens, ex vialicujus, quòd sit infallibile antecedenter, adeoque v. g. ex suppositione decreti prædeterminativi absoluti ex parte actûs, conditionati ex parte objecti.

An autem prædefinitiones illæ conditionatæ ex parte objecti, absolutæ ex parte actûs, ponendæ sint in Deo, actu, non spectat ad punctum difficultatis, inter nos & Thomistas, modò constet non formari illas independentem ante præconsultam libertatem nostram.

Jam autem confirmationes tres, quas inibi post probationem quintam format Gonet, probant illas debere poni actu, quæ ipsæ non sunt adhuc demonstrativæ, præcipue in principiis eorum, qui non admittunt prædefinitiones, dicerent enim libertatem divinam exerceri, circa conversionem Tyrionum, per actum volendi dare media, sub quibus prævidebatur conversio, si fuisset conditio prædicationis. Hancque libertatem non exerceri in actu primo, sed in actu secundo, fierique per hanc solam volitionem satis sympathiæ, quam habet voluntas divina cum intellectu, licet nullum tum fiat decretum etiam conditionatum, circa ipsammet conversionem, & ex iisdem principiis negabunt decretum seu prædefinitionem conditionatam conversionis conditionatæ, ex quo principio negant ipsas prædefinitiones, putantes quòd decretum de dandis auxiliis, sub quibus prævisa est operatio, sive illud sit pro statu absoluto, sive pro conditionato, non auferat libertatem, cum auferat prædefinitio, sive illa sit absoluta simpliciter, sive sit absoluta ex parte actûs, conditionata ex parte objecti.

Quando autem quærit Gonet, per quid futurum illud conditionatum transeat, à ratione merè possibilis, ad rationem futuri conditionati, ad hoc jam est responsum primâ parte Disp. 5. à num. 340. nempe quòd transeat ipso conditionato exercitio libertatis à Deo adjunctæ condi-

tionatè. Ea quæ insuper adfert Gonet de iisdem decretis conditionatis, sunt procedentia ex particularibus nostrorum principis, quæ sequitur cui lubet, negat cui lubet.

Punctum Difficultatis 3.

Argumenta à Ratione.

Fundamenta quæ probant impossibilitatem scientiæ conditionatæ.

OBJECIT 1. Rationem fundamentalem, quæ à priori demonstrat per ipsum, impossibilitatem scientiæ conditionatæ. Conditionatâ inquam, & non Mediâ, propter dicta, quæ vide 1. parte Disp. 3. n. 104. Sic ergo format argumentum Gonet. Scientia conditionata, est cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum, ante decretum, & prædefinitionem voluntatis divinæ, ut docetur à nostris, sed talis cognitio est impossibilis in Deo. Quia ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, determinantis extrahere res, ex statu merè possibilitatis, & dare illis existentiam in aliquo differentia temporis, nihil absolutè vel conditionatè futurum est, nec proinde cognoscibile, ut tale, ab intellectu divino. Ergo cognitio futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis, est impossibilis.

RESPONDETUR. Majorem istius argumenti, quod debebat esse demonstratio, cum sit definita, esse absolutè falsam, nam licet non admittamus decretum & prædefinitionem, quæ Deus determinet, ut non nisi consensus v. g. sequatur conditionatus, admittimus tamen decretum & prædefinitionem, vi cuius Deus discernit existentiam conditionatam ipsius voluntatis. Rursus, admittimus Decretum Dei de servanda indemni libertate, etiam pro statu conditionato, admittimus decretum Dei de dando concursu, auxiliis, & aliis prærequisitis, quibus mediis conditionatis, concursurus est Deus conditionatè ad illam conditionatam existentiam effectûs, quæ omnia quasi à nobis non penderent, enuntiat Gonet, quòd scientia conditionata sit scientia ante Decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, dicitque hanc majorem constare ex suprâ dictis, & nos negamus id constare, & dici à nobis. Quod si admittimus Decretum Dei, de concurrente cum voluntate conditionatè operatura, adhuc ostendimus, quòd Dei voluntate concurrente, cum voluntate creata, extrahatur consensus è statu possibilitatis in statum existentie conditionatæ. Nec probat Gonet, id non sufficere, vide hoc ipsum 1. parte Disp. 5. n. 247. Hinc in forma, aut est neganda major huic demonstrationi, aut distinguenda: Scientia conditionata est scientia futurorum conditionatorum ante Decretum, quod

determinet Deus, ut hoc nonnisi quantumvis sub conditione agat voluntas creata. Concedo Majorem. Scientia conditionata est scientia futurorum ante Decretum, vi cuius decernat Deus, una cum voluntate creata concurrere ad existentiam conditionatam consensu. Nego Majorem, Distinctam; minori, Nego consequentiam. Quia verò per nos datur Decretum Divinum conditionatum de concurrente cum voluntate creata conditionatè operatura, hinc sicut res omnes in sua possibilitate pendent à divina omnipotentia, tanquam à causa, ita & in sua futuritione, pendent à libera determinatione divina, non quidem determinante, ut hoc nonnisi sub conditione velit voluntas, sed determinante ad concurrentem cum illa, in ponendo illo consensu conditionato.

Quòd autem dicit futurum esse id, quod est determinatum in causa, id negamus verum esse de futuris liberis. Inde causas illorum dicit esse contingentes S. Thomas, ut vidimus supra. Hanc agnoscimus determinationem futuri liberi in causa, quòd scilicet debeat habere causa vim sufficientem producendi illius futuri, quam determinationem nos non tribuimus voluntati independenti à voluntate divina de concurrente, nec esse sine concursu divino.

IN STAT 1. In nostris principiis, propositiones contradictoriae, non solum conditionatè sed etiam absolutè, sunt determinatè veræ ante decretum, ratione oppositionis contradictoriæ, vel suppositionis eventus futuri, supponunt enim includi determinatam futuritionem in objecto.

RESPONDETUR. Propositiones prædictas esse veras ante Decretum de ipsa futuritione conditionata, sed non sunt veræ ante Decretum de concurrente ad illud objectum, quod importat illa propositio.

IN STAT 2. Esse futurum sub conditione est aliquid reale, at non est aliquid reale intrinsecum rei, quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, & consequenter incapax denominationis intrinsecæ. Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens. At hæc realis & extrinseca forma, nulla alia potest esse aut intelligi, nisi liberum Dei Decretum, Ergo ab illo constituitur in ratione futuri.

RESPONDETUR. Explicandum hoc fuisse, quomodo futurum sub conditione sit aliquid reale; nam reale supponit pro eo quod realiter existit, Jam autem conditio, ut vetus fert proloquium, nihil ponit in rebus. Cæterum & nos, illud conditionatum futurum dicimus esse aliquid reale, prout reale opponitur ficto, non autem prout opponitur alicui Intentionali, & statim Metaphysici. Sed quidquid sit de hoc. Concedamus interim arguenti, quòd futurum conditionatum sit reale, & quidem ab extrinseca forma proveniens, concedimus item, quòd hæc extrinseca forma non sit aliud, nisi liberum

Dei Decretum: sed negamus esse illud Decretum prædeterminans, ut hoc nonnisi etiam sub Conditione velit voluntas; sed est decretum de concurrente cum voluntate, & de dandis prærequisitis etiam ad conditionatum consensum necessariis, quo Decreto non præintellecto, nihil potest ab intellectu Dei, ut sub conditione futurum cognosci, licet possit cognosci sine decreto Thomistico prædeterminante, ut hoc nonnisi, velit voluntas.

Conceditur, primæ Confirmationi: quòd omnis realis entitas competat dependenter à causa prima, adeoque & futuritio conditionata; concedimus item, quòd omnia à causa prima dependant medio Decreto libero, consequenter & futuritio conditionata dependet à libero Dei Decreto, sed negamus liberum illud Dei Decretum esse, vi cuius Deus decernat, ut hoc nonnisi voluntas sub conditione velit, sed vi cuius decernat Deus concurrere ad existentiam conditionatam actus.

Conceditur Confirmationi secundæ: quòd sicut implicat intelligere res ut possibiles, non præintellecto à divina omnipotentia, ita implicat intelligere ut futuras, etiam conditionatè, non præintellecto Decreto Divino; sed negamus, hoc Decretum debere esse, ut hoc nonnisi etiam conditionatè velit voluntas, sed sufficit Decretum de concurrente cum voluntate creata &c.

Conceditur Tertio Argumento, quòd ipse appellat principale, quòd non possit res transire de statu possibilitatis ad statum futuritionis, nisi medio Decreto, sed negatur, istud Decretum debere inferre, ut hoc nonnisi velit voluntas.

Conceditur Confirmationi primæ: quòd futuritio conditionata includat aliquam actualitatem, quam non dicit mera possibilitas, illaque major actualitas non potest subterfugere divinam causalitatem, quam Deus exercet medio Decreto libero. Sed negamus illud Decretum esse prædeterminativum etiam conditionatè, ut hoc nonnisi velit voluntas, sed est solum Decretum de concurrente cum voluntate ad actum ejusdem, etiam conditionatum &c.

Conceditur Confirmationi secundæ: quòd conditionatè futurum, debeat respicere voluntatem divinam, alio modo dispositam, quam si esset purè possibile: possibile enim respicit voluntatem Dei potentem concurrere, conditionatè autem futurum, respicit voluntatem divinam, conditionatè operaturam.

Confirmationi Tertie negatur hæc propositio: Futurum est illud, quod est determinatum in causa; nisi fortè determinatione, quæ significet haberi vires sufficientes in causa, ut effectum producat, sed negamus tales vires voluntati creatæ competere independenti à voluntate Dei decernente cum creatura concurrere &c.

Quod attinet ad illam propositionem: repugnat aliquid absolutè esse futurum, nisi causa

Prima per Decretum absolutum sit absolute determinata ad dandam existentiam in tempore: Si procedat, quod illud Decretum formetur de liberis futuris independenter à præconsulta nostra libertate, falsa est, si autem procedat de Decreto, quod determinet Deus ad dandum re ipsa concurrentem voluntati absolute acture, talem determinationem divinam admittimus, factam præconsulta nostra libertate, conditionatam autem dicimus prærequiri, ad futurum conditionatum.

Et hæc sunt Argumenta, de quibus enuntiat Gonet: *Multum torquent auctores contrarios, & nunquam ab illis satis se expediunt, nec possunt, ut judico.* Postea pluribus interjectis phrasibus.

INSTAT 3. Vera est regula S. August. quam tradit lib. de prædest. Sanctorum, & de Bono Perseverantia, quod Deus in sua prædestinatione præsciat futura, & quidquid à Deo præscitur, ab illo etiam prædestinatur, & hinc manifestum est, quod sicut Deus de facto præscit futura conditionata, etiam illa de facto prædestinat & prædefinit, & quod si de facto ea non prædestinat, sed solum prædestinasset, etiam de facto illa non cognosceret, sed tantum scivisset & cognovisset, unâ enim hæc vadunt, præscientia & prædestinatio. Unde si præscientia est actu in Deo, in illo etiam debet esse actu prædestinatio, & e contra, si prædestinatio non sit actu in illo, sed tantum esset, etiam non est actu in illo, sed tantum esset præscientia.

RESPONDETUR. Locum illum Aug. hoc solum velle, quod futura conditionata, quæ se habeant ad initiū salutis, non præsciantur à Deo futura, independenter ab ejus auxilio & gratia. Quo posito, concedo, quod de facto præsciat Deus futura conditionata, & quod etiam illa de facto prædestinet & prædefiniat Deus, sed volitione, cui competat actualitas actus, licet conditionati, tam ex parte actus quam ex parte objecti, & si non daretur volitio actu, quæ sit saltem conditionata ex parte actus & ex parte objecti, tunc non præsciret Deus rem actu, sed deberet præscire nonnisi in futuro, quod Dei scientiæ non competit. Ubi ut vides, actum volitionis divinæ conditionatum indispensabiliter necessarium etiam ad volitionem conditionatam, suppono duplicem cogitari posse. Unum, qui sit actu, licet sit conditionatus & ex parte actus, & ex parte objecti, exprimibilisq; per particulam, vellem; huiusq; actui tribuitur sua existentia conditionata, & actuale, licet conditionatum exercitium libertatis divinæ. Alius autem actus voluntatis conditionatus cogitari potest, qui nullam actualitatem importet, etiam conditionatam ex parte actus, & ex parte objecti, sed sit mera suspensio actus, & reiectio in futurum exercitii libertatis, sine ullo actuali exercitio, adeoq; pro præsentis omisso actus. Prior ille actus divinæ voluntatis est sufficiens, ut in prædestina-

tione, modo explicato, noscat Deus futura conditionata, sed si secundi generis poneretur à nobis volitio in Deo, vi illius non sciret Deus actum, sed futurum esset ut sciret, sicut & futura esset ipsa volitio. Et sicut ille actus Penitentis, vellem non peccasse, quantumvis sit actus conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitium voluntatis, & non meram actus suspensionem, & reiectionem in futurum; ita & actus volitionis divinæ de concurrente, etiam ad volitionem conditionatam, licet sit conditionatus ex parte actus, importat tamen exercitium actuale, licet conditionatum volitionis divinæ. Consule circa tales actus dicta de Penitentia, Disp. i. n. 78. Consequenter, quando per Nos, censetur rejicere, ad sequens signum, Deus, formatione sui decreti, de operatione, ad sequens, inquam, signum, scientiam conditionatam, censetur rejicere formationem sui decreti quod sit absolutum. Et sicut positio conditionata ipsius conditionis, quæ supponitur ante futuritionem conditionatam, positioque conditionata ipsius conditionis, non censetur esse improporcionata futuritioni conditionatæ; ita positio conditionata ipsius decreti conditionati ex parte actus, supponi debet ante futuritionem conditionatam, nec erit improporcionata ipsi futuritioni conditionatæ.

Quando autem supra admisimus in principiis aliquorum e Nostris posse concedi præditiones conditionatas, concessimus, ut videre illic est, quod sint præviæ non ad consensum conditionatum, sed quod formari possent post consensum conditionatum.

INSTAT 4. Decretum illud objective existens in mente divina, pro illo prior quo cognoscitur futura conditionata, non obijciatur menti divinæ, ut pure possibile, non obijciatur etiam potius ut futurum, futuritio enim repugnat divinis Decretis. Ergo pro illo priori obijciatur intellectui divino ut præsens, & exercitio existens, cum inter possibile futurum & præsens, nullum detur medium.

RESPONDETUR. Hanc objectionem jam non probare directe, quod etiam futuritionem conditionatam liberam debeat antecedere Decretum, ut hoc nonnisi conditionate fiat, nec probat non sufficere Decretum conditionatum ex parte actus, circa quod tamen est lis inter nos, sed transit ad aliam difficultatem, quid sit actus conditionatus ex parte actus, quæ difficultas est eadem, si quis ponat non esse sufficiens tale Decretum, si quis ponat esse sufficiens: redire enim difficultas, quid sit talis actus in Deo. Et quia hæc difficultas habet difficultatem resolvablem ex materia, quid sit actus divinus liber, hinc per eadem Principia solvi debet. Concedo ergo, quod illud Decretum, non obijciatur menti divinæ, ut mere possibile, sed negatur, quod non obijciatur tunc ut futurum futuritione absolute.

ipsum futurum sit in statum absolutum educendum, licet non obijciatur tunc ut futurum, futuritione excludente etiam actualitatem voluntatis, ex parte actus conditionatae. Ad illam Propositionem quod attinet. Futuritio repugnat divinis Decretis, ex materia de Actibus libris divinis responderi potest. Futuritionem Entitativam repugnare Actibus divinis, sed non futuritionem terminativam; & pro connotato importatam; seu ut alii dicunt, repugnare actui divino futuritionem secundum id, quod dicit Actus Dei in recto, licet non repugnet Actui Dei, futuritio, secundum id, quod dicit Actus Dei in Obliquo. In nostris Principiis dici potest, futuritionem formalem repugnare Actibus divinis, sed non repugnare futuritionem æquivalentem, hoc est, faciendo id per actum præsentem, sine futuritione, quod in creatis faceret futuritio. De quo vide i. parte disp. 8. n. 9. & in materia de Pœnitent. disp. 3. a. num. 202. ad 247.

Unde ulterius conceditur obijci illud Decretum intellectui divino, ut præsens, & exercitè existens, sed præsentia & exercitatio conditionata, etiam ex parte actus, adeoque est præsens, sed præsentia excludente negationem hanc, quod non exercuerit se circa illud objectum voluntas divina, sed non est præsens præsentia excludente negationem conditionis ab ipso actu, & faciente, ne actus ille sit conditionatus etiam ex parte actus. Conceditur, inter possibile & futurum & præsens, nullum dari medium, sed nego illud Decretum non esse præsens præsentia involvente rationem conditionati etiam ex parte actus, licet non sic præsens præsentia excludente conditionem, etiam ex parte actus.

Continuatur Probatio.

INSTAT 5. Non minus repugnat divinis Decretis conditionata futuritio, quam absoluta, idem enim repugnat futuritio absoluta, quia repugnat Deo absoluta mutatio, cui repugnat etiam conditionata mutatio.

RESPONDETUR. Repugnare divinis Decretis futuritionem secundum id, quod dicunt divina Decreta aliquid in ratione Entis in Recto, pro subiecto &c. sed non repugnat divinis Decretis secundum id, quod dicunt pro connotato, in obliquo &c. conditionata futuritio. Repete & illam aliam distinctionem, quod futuritio conditionata formalis repugnet Decretis divinis, sed non repugnat futuritio conditionata æquivalenter, faciendo hoc sine futuritione & mutatione, quod in creatis faceret futuritio, & mutatio. *Hinc*

Conceditur ad Confirmationem, quod futuritio conditionata Decreti consistat in eo, quod Decretum sit futurum, si ponatur aliqua conditio, sed non futuritione Entitativa, futuritione in

Recto, futuritione formali. Si autem non erit futuritio in ratione Entis, nec futuritio formalis, nondum mutabitur sub tali conditione voluntas divina.

Conceditur. Ad Confirmationem ampliorem, Quod futuro conditionato non repugnet transitus in futurum absolutum, si purificetur conditio, si cætera sint paria, nempe si futuritio conditionata sit secundum id, quod importat illa res in ratione Entis & formaliter, tunc erit transitus in ratione Entis & formaliter, sed si futuritio sit ratione connotati & per præsens, æquivalenter præstando, quod præstaret in creatis futuritio, non erit necesse ut illic sit transitus & mutatio entitativa.

En difficultatem totam à materia de Prædeterminatione translata ad materiam de Actu Dei libero. Sed per quid distinguetur Actus voluntatis divina, quem habet circa possibilia ab Actu voluntatis divina, conditionato ex parte actus & ex parte objecti. Certum est, non fore distinctionem in ratione Entis, cum uterque sit ipsemet Deus: Nec erit distinctus ratione alius & alius entitativè objecti, nam idem Ens quod erat possibile, est futurum conditionatè, & idem entitativè, est futurum absolutè, si ponatur ipsa extra causas. Erit tamen in hoc distinctio, quia actus circa possibilia est actus necessarius. Actus circa futura conditionata, est Actus liber: erit etiam distinctus, ratione alius & alius status objecti: nam pro statu possibilitatis importabit objectum nonnisi connexionem prædicatorum, pro statu conditionato existentiam sed conditionatam, pro statu absoluto, exercitiam; quo autem modo, ipsi illi actus versantes circa existentiam conditionatam & absolutam distinguantur, petamur ex materia de Actu Dei libero.

INSTAT 6. principaliter. Si per nos effectus qui est, requirit causam quæ sit, & effectui qui erit, sufficit causa quæ erit, & effectui qui esset, sufficit per nos causa quæ esset, sequitur, quod futura absoluta, non requirant in Deo aliquod Decretum actuale & exercitum, sed tantum Decretum, quod erit, quod non concedemus. Sequela autem probatur: futura enim absoluta, non sunt actu, sed erunt. Ergo si effectui qui erit, sufficit causa quæ erit, etiam sufficit Decretum quod erit.

RESPONDETUR. Etiam hanc totam difficultatem pendere ab explicatione, quid sit actus Dei liber, ita tamen, ut nunquam dicatur ipse actus liber de novo quoad rem, & esse, quod habet in Deo, advenire, nec Decretum illud quoad rem futurum, licet habeat denominationem futuri.

Porro de futuris sunt quædam Decreta Dei, quæ debent à nobis intelligi, ut jam exercita & ita Decretum de futuro Antichristo, est Decretum exercitum: Decretum autem de danda plu-

da pluvia cras intuitu supplicationis, vel voluntas condonandi, cras contritionem elicituro Petro, post mortale ab eo perpetratum hodie, est volitio quo concipitur à nobis cras ponenda, non quòd in Deo non sit Actus qui est cras futurus, sed quòd quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam concipi debeat, tanquam quid futurum, illaq; de futuris, debet concipi Deus, habere præsentia Decreta, quæ per Scripturam, promissionesq; Dei, & prædictiones, nobis revelata sunt; illa autem concipitur habiturus non quoad rem, sed quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam ad futuritionem, quæ cæteroqui revelata non sunt nobis, nec promissa, nec prædicta in particulari. Hoc posito.

Conceditur argumento Primo in contrà, quòd licet in futuris conditionatis non sit aliqua Entitas actualis Physica, reperitur tamen in illis veritas actualis pro statu intentionali, adeoque supponens decretum Dei actuale & exercitum, sed actualitate non excludente, ne ille actus sit conditionatus ex parte actus, sed actualitate excludente negationem positionis talis actus.

Conceditur Argumento Secundo in Contrà, quòd res conditionatè futura dicat ordinem ad habendam existentiam si poneretur conditio, & quòd hic ordo sit præsens & non futurus, expositaq; causam præsentem & existentem, quæ est decretum actuale, sed actualitate stante cum hoc, ut ille actus sit conditionatus ex parte actus, licet non debeat intelligi non positus.

Conceditur Tertio Argumento in Contrà, quòd res futura sub conditione & futuritio ipsa conditionata, sit objectum Deo formaliter & actu liberum, adeoque quòd supponat in Deo decretum aliquod actuale & exercitum, sed non est necesse, ut illud decretum non sit conditionatum etiam ex parte actus, adhuc enim & tali actu posito, exercetur illo actu voluntas divina.

Ad illud quod addit, quòd per nos res absolute futura exigit decretum seu volitionem existentem defacto in Deo, si sit res de existentia in ratione Entis, vera est propositio, si autem sit res de existentia quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam, subdistinguitur, quòd scilicet etiam sub hac formalitate debeat concipi decretum ut existens, si objectum illud sit revelatum aut promissum, sed non est necesse, ut concipiatur ut existens, si objectum non sit revelatum, ut v. g. non est necesse, ut concipiamus quoad suam terminationem esse completam volitionem hodiè, de danda cras pluvia, pro qua danda orabitur cras.

Conceditur Argumento in Contrà Quarto Principali. Quòd sicut res possibilis, quamvis non sit effectus existens defacto, sed tantum possibiliter, tamen requirat defacto Omnipotentiam divinam ut defacto existentem; sic conse-

quenter effectus sub conditione futurus, exposcet essentialiter existentiam exercitam decreti divini, sed exercitam ita, ut tamen ille actus sit conditionatus ex parte actus.

Conceditur Responso Goneti, quod format contra doctrinam Suarezii, quòd futuritio dicat carentiam existentia, sed qualem; Si futuritio sit in ratione Entis, dicit carentiam existentia pro illo instanti reali quo necdum est, sed si futuritio sit quoad denominationem, connotationem, æquivalentiam, dicit carentiam existentia nonnisi sub ratione denominationis, connotationis &c. &c. qualem Carentiam existentia, non repugnat habere decretis divinis, quoad illam denominationem sumptis.

Conceditur Argumento Quinto in Contrà. Quòd per Nos decretum illud dicatur non esse actuale & exercitum, actualitate faciente, ne ille actus sit conditionatus ex parte actus, sed non hoc sensu illud decretum non est actuale, quasi per illud non exerceat sese actu libertas divina. Unde ulterius decretum absolutum ex parte Actus præcedens futuritionem conditionatam liberam, dicit imperfectionem in Deo ex suppositione, quòd velit indemnem servare libertatem, & vi suâ faciens, ut nonnisi hoc fiat conditionatè. Hinc etiam postea, quando est aliquid liberum absolute futurum, ob eandem rationem non format Deus decretum, non præconsultâ nostra libertate, nec decernit, ut absolute hoc, nonnisi vi illius decreti fiat. Consequenter, quo sensu dicit imperfectionem, illud decretum, si esset prævium ante consensum conditionatum, ideoque nec ponitur ante consensum conditionatum; eodem sensu dicit imperfectionem, si ponatur ante consensum absolutum liberum, adeoque nec ponitur ante consensum absolutum liberum futurum.

Conceditur Argumento Sexto, quòd decretum illud non esset concomitans, vel subsequens, aliàs actus ille conditionatus non penderet à decreto & voluntate divina, & ejus concursu, quod est absurdum. Esset ergo antecedens futuritionem conditionatam liberam. Conceditur decreto absoluto, determinante ut hoc nonnisi fiat absolute, & formato independentè à præconsultâ nostra libertate quid esset actura, auferendam libertatem creature in operando, & si antecedens, futuritionem conditionatam, (quod concedunt aliqui è Nostri) decretum, importaret quantumvis conditionatè ex parte objecti, & hoc nonnisi conditionatè fiat, auferendam fore libertatem. Non est enim major ratio cur illam non auferret conditionatè pro statu conditionato, cum auferat absolute pro statu absoluto; & sicut ignis applicatus urit, ita etsi applicaretur uret, consequenter si decretum pro statu absoluto auferat libertatem, auferret & pro statu conditionato. Quia autem per Nostros non for-

formatur illud decretum antecedens futuritionem conditionatam, ut hoc non nisi fiat sub conditione, sit ut illud decretum non auferat libertatem.

Conceditur Confirmationi, quod decretum illud antecedens futuritionem conditionatam non sit decretum prædeterminans, nec est indifferens hoc sensu, quod debeat cogitari nondum formatum à Deo, sed est indifferens eo quod non determinet, ut hoc non nisi fiat conditionatè. Et hoc sensu non causeret Determinationem voluntatis creatæ, quia non determinaret antecederet, ut hoc non nisi conditionatè velit voluntas, sed causeret determinationem, quia mediâ omnipotentia & concursu, illam ipsam determinationem, quam ponit creatura, comproduceret conditionatè, & daret illi conditionatè existentiam.

Numero septimò, immeritò supponit Gonet, quod illud decretum non habeatur actu, licet unâ simul sit decretum illud conditionatum ex parte actûs. Quod in præsentî fermè in omnibus argumentis immeritò supposuit Gonet.

Conceditur, ulterius argumento octavo, quod sitale decretum etiam conditionatum ex parte actûs, non poneretur, tunc illa scientia, utpote non supponens ullum Dei decretum, non foret libera sed potius necessaria, sed nos concedimus, dicto sæpius sensu esse illud decretum actuale, estque illa scientia libera, non hoc sensu, quasi liberum sit Deo, cognoscere vel non cognoscere objectum, suppositâ ejus futuritione, sed hoc sensu, quod suppositio ipsa sit libera, & non determinata aliunde, ut hoc non nisi fiat. Conceditur ulterius, non fore hoc sufficiens salvativum, cur illa scientia attractiva futurorum contingentium liberorum, esset libera, quod ipsum illud objectum conditionatum possit aliter & aliter se habere. Nam hoc salvaret contingentiam sed non libertatem, sed requiramus insuper decretum illud antecedens futuritionem conditionatam actu in Deo, actualitate excludente negationem existentia illius decreti, sed non faciente, ne illud decretum sit adhuc conditionatum etiam ex parte actûs.

In addito, quod ultimò ponit Gonet, non probat, quod si decretum illud non antecedit inferendo ut hoc non nisi fiat, non probat inquam, quod scientia illa, casualiter & fortuito Deo sit competitura, cum enim ex essentialibus omnis scientia prædicatis, sit determinata Omniscentia ad noscendum quodcunque noscibile, non casu sed vi inclusa in ratione suâ omniscevitatis, determinatur ad noscendum quodcunque noscibile, adeoque & ad noscenda futura conditionata libera.

Quia tamen ita Deus est determinatus, ut non noscat noscibile, antequam illud sit noscibile, hinc ante notitiam possibilitatis non intelligitur Deus exercere sese scientiâ visionis, quæ

supponit possibilitatem. Ita, quia ante determinationem conditionatam creaturæ, ad quam Deus ponendam concurrat suâ Omnipotentia applicatâ per decretum conditionatum ex parte actûs, non est noscibile futurum conditionatum liberum, ideo illud Deus non dicitur ante hanc determinationem creaturæ, vel noscere, vel posse illud noscere, & ne dicatur illa scientia competere Deo ante omnem intentionem, sufficit ponere actum voluntatis divinæ, quantumvis conditionatum ex parte actûs.

Infer. Si supposuisset Gonet, ut supponere debuit, nos non admittere quidem decretum conditionatum, ut hoc non nisi fiat, admittere tamen, Decretum conditionatum ex parte actûs, quo tamen defacto exerceat se voluntas divina, alia proposuisset Argumenta.

FUNDAMENTA ALIA.

Quæ probant Impossibilitatem ejusdem scientiæ conditionatæ.

OBJECTUM. Gonet. Nulla potest dari in Deo, scientia imperfecta, & quæ dependeat, & mensuretur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; sed scientia conditionata est imperfecta, cum sit purè speculativa, utpote antecedens decretum actuale voluntatis divinæ, & non facit, sed speculatur tantum, & explorat futuritionem conditionatam. Ergo scientia illa est imperfecta.

RESPONDETUR. Quod attinet ad Majorem. Illa vera est de certitudine entitativa & formali, hæc enim accipitur ab ipsamet omniscentia, quæ objecta, infinita infallibilitate attingit, sed non est vera, de certitudine objectiva & terminativa, nam ea & accipitur à rebus & ab illis mensuratur. Nam cum Deus dicit, Ignis applicatus urit, & cum Deus dicit, Homo est animal rationale; uterque actus in Deo, quoad certitudinem entitativam & formalem, est æqualis, sed certitudo objectiva & terminativa inæqualis est. Nam illius prioris actus certitudo objectiva est Physica, & à Deo impedibilis, posterioris autem actus certitudo, est metaphysica, & inimpedibilis. Unde etiam certitudo objectiva scientiæ simplicis Intelligentiæ est major objectivè, quia impedibile est etiam à Deo, ne v. g. homo, sit animal rationale, quod objectum est scientiæ simplicis Intelligentiæ; jam autem objectiva certitudo scientiæ conditionatæ, non est tanta, cum sit impedibilis, Deo v. g. non ponente decretum conditionatum ex parte actûs, licet utraque scientia conveniat in æquali certitudine entitativa, seu formali. Et hæc de Majori.

Quantum attinet ad Minorem, in qua lis est, negamus scientiam conditionatam esse purè speculativam hoc sensu, quasi non præsupponat

nat ullum decretum etiam conditionatum ex parte actus, licet non supponat antecedens decretum conditionatum, ut hoc non nisi conditionate velit voluntas. Quo decreto medio non speculatur tantum, nec explorat tantum futuritionem conditionatam, sed illam causat. At quomodo? Comprincipiando eam per Omnipotentiam à decreto prædicto applicatam, unà cum voluntate coagente & comprobante illam futuritionem. Et sicut Gonet, dicit peccatum nosci, non sine decreto permissivo, voluntateque concurrendi, ad Entitatem actus peccaminosi, ita noscit Deus futuritionem conditionatam consensu v.g. non independentem à decreto conditionato ex parte actus, quod simul conjunctum est voluntati concurrendi, cum voluntate creata, ad Entitatem illius futuri conditionati. Quæ responsio, quod scilicet Deus concurrat etiam ad Entitatem futuritionis conditionatæ, est præterita in nostris Principiis, & tamen objicit Gonet, quasi non teneremus illam futuritionem etiam à Deo produci.

Objicit 2. principaliter. Illa scientia est impossibilis, quæ nullum habet, nec potest habere medium, in quo infallibiliter attingat suum Objectum. Scientia autem Media est hujusmodi; Nam illa non coexistunt æternitati, cum nunquam sint habitura esse, in propria mensura defectu conditionis, quæ nunquam purificabitur.

RESPONDETUR. Negando Minorem, & licet futura illa non coexistant æternitati absolute, coexistunt tamen conditionate habentque esse conditionatum.

Conceditur itaque, quod Deus ante omne decretum actuale suæ voluntatis, quo dicat; hoc non nisi fiat conditionate, cognoscat certo futura conditionata, licet non cognoscat ante omne decretum actuale suæ voluntatis conditionatum etiam ex parte actus, & involvens decretum ad concurrendum cum volitione creata, Quo decreto posito, tum primum cognoscit conditionata objecta in veritate illorum objectiva, decretumque illud, est medium Objectivum & prius cognitum, non in hoc sensu, quod in illo determinate quid futurum sit cognoscatur, sed hoc sensu, est medium objectivum & prius cognitum; Quia nisi præsupponeretur illud decretum, nec posset præsupponi eventus conditionatus, consequenter notitia eventus supponit notitiam illius decreti.

Conceditur autem S. Dionysio, quod Deus non secundum visionem singulis se immittat, quasi ejus notitia pendeat à rerum præsentis existentia, perinde atque visio corporalis, sed quod sciat omnia, eo quod contineantur in ejus omnipotentia tanquam in causa; & sicut quamvis noscat Deus omnes creaturas in sua omnipotentia tanquam in causa, non obest quominus illa po-

scat etiam in sua essentia tanquam continente eminenter perfectionem rerum creaturarum, ita nec hæc duo media derogabunt, quod minus in illismet ipsis, nosci possint creata. S. Thomas 1. parte q. 14. a. 5. ad 1. quando dicit, quod Deus id quod est extra ipsum non intueatur nisi in seipso, solum sensum facit negativum, quod scilicet cum illa non sint existentia in seipsis, existant tamen in Deo, intuitivè etiam in Deo nosci possint, eo quod notitia illa non pendeat ab existentia objectorum, præcipuè cum etiam notitiæ creatorum in illismet ipsis fundamentum primum habeat Deus in seipso. Hoc etiam sensu Deus intuetur omnia in seipso, quia omnium quæ noscit intuitu, seu species expressa, est ipsamet illius substantia, quæ est ipsemet Deus. Hæcque videtur esse mens & S. Augustini, & S. Thomæ inibi, neque enim loquuntur ibi de medio cognito.

Conceditur, quod futura gaudeant veritate objective determinata pro statu conditionato, antecedenter ad divinum decretum, ut hoc non nisi fiat conditionate, sed non gaudent illa veritate, antecedenter ad divinum decretum de concurrendo ad futuritionem conditionatam, quæ veritas objectiva, non potest cogitari, ante tale decretum. Hoc autem quod infallibiliter conjungit extrema propositionis conditionatæ in consensu conditionato libero, est voluntas creata, unà cum Deo sibi cooperante.

Conceditur ulterius, quod objectum specificativum divini intellectus specificatione intrinsecâ & entitativâ, sit sola essentia divina, sed non specificatione extrinsecâ, & quod extrinsecè specificari intellectus divinus non possit ab aliquo creato, id non probat Gonet, quantumvis id dicat nihil habere solidi, quod probandum fuisset, nec probat divinam essentiam non æquivalere speciei impressæ, in ordine ad representandum, creatæ.

Conceditur, quod Deus ante determinationem suæ voluntatis non sciat quot Angelos esset producturus, ex hypothese quod vellet creare alium mundum. Tamen non requiritur decretum voluntatis, ut hoc non nisi conditionate fiat à voluntate creata, ad hoc ut noscatur volitio illa libera conditionata. Cum enim in casu priori, exerceat se sola libertas divina, illius solius erat determinatio præsupponenda, quia autem in futuritione conditionata libera, exercet sese etiam libertas creata, hinc ante determinationem conditionatam liberam, productam à voluntate creata, cum qua concurrat Omnipotentia, non potest prævideri illa futuritio. Vide eandem objectionem 1. parte Disp. 5. 285. Et licet non minus pertineat ad providentiam & causalitatem Dei id, quod operatur ad extra mediantibus causis secundis, ac illud quod operatur immediate per se ipsum; tamen dum mediant causæ secundæ illæ quantumvis agant depen-

dependenter à decreto divino, tamen debet illi Deus aptare contingentes causas ex phrasi S. Thomae, consequenter non decernere, ut hoc nonnisi conditionatè fiat, sed decernere de concurrente ad hoc, quod liberè voluntas aget conditionatè.

OBJICIT 3. Ante decretum divinum, nec concipi potest aliquis actus liber etiam conditionatè futurus. Ergo nec scientia conditionata antecedens hoc decretum. Antecedens probatur. Impossibile enim est quòd aliquis actus contingens & liber absolutè, vel ex hypothesi futurus, habeat determinatam habitudinem ad voluntatem creatam, quin etiam habeat ad decretum divinum habitudinem, tanquàm ad Primam Causam efficientem, à qua intrinsecè dependet determinatio, & cooperatio nostri arbitrii.

RESPONDETUR. Conceditur quòd consensus conditionatus habeat determinatam habitudinem ad decretum voluntatis divinæ, de concurrente ad volitionem conditionatam, licet non habeat determinatam habitudinem, ad decretum, quòd dicat Deus; ut hoc nonnisi fiat conditionatè. Et sicut non habet determinationem suam conditionatam futuritio in voluntate, tanquam in aliquo prævio, sed determinatio ejus est ex suppositione sui ad se, quæ suppositio supponit tamen antecedenter voluntatem. Ita volitio illa non supponit determinationem suam in decreto divino conditionato, ut hoc nonnisi fiat, licet supponat decretum & volitionem ad concurrentem, cum voluntate creatà. Conceditur quòd liberum nostrum arbitrium non sit primum liberum, non enim à se habet libertatem. Illa tamen propositio, quòd liberum arbitrium non sit primum movens aut se determinans, si hoc sensu procedat, quòd non habeat à se & independentem à Deo determinationem, vera est. Sed si faciat hunc sensum, quòd voluntas non possit agere nisi determinata à Deo, ut hoc nonnisi agat, est falsa, & difformis S. Thom. in secundum dist. 39. quæst. 1. Art. 1. *Ipsa potentia quantum est in se, indifferens est ad plura, sed quòd determinatè exeat in hunc actum vel illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate*, licet item sit liberum arbitrium, liberum per participationem, neque habeat absolutum dominium suæ determinationis, hoc sensu, quasi à Deo infringi, aut aliò, quòd vellet Deus, verti non possit, sed hoc sensu, quòd Deo volente servare libertatis jura, non determinetur à Deo, ut hoc nonnisi agat.

Conceditur, quòd Deus sit primum Ens per essentiam, adeoque & primum liberum, concedimus item, quòd sicut impossibile est esse Ens independentem in suo esse immediatè à Deo, tanquam à Causa vere efficienti, ita impossibile est dari determinationem liberi arbitrii futuram ex hypothesi, quæ non pendeat à Deo tan-

quam à Causa efficiente. Concedimus item, illam futuritionem dependere à libero decreto Dei volentis, ut liberum arbitrium se determinet, non hoc sensu, quasi illam determinet Deus; ut hoc nonnisi velit, sed eo sensu, quòd fecerit decretum non impediendi illius libertatem, sed concurrenti ad quamcunq; determinationem creaturæ. Auctoritas S. Th. ex 1. parte quæst. 19. artic. 3. ad 5. non hoc significat, quòd voluntas creata ab alio determinari debeat, ut hoc nonnisi velit, nam hoc, loco immediatè à nobis citato, rejecit S. Thom. sed hoc solum vult, quòd Causa creata non habeat omnia principia necessaria ad operandum, sed indiget compleri aliunde, ut completur voluntas etiam pro statu conditionato per principia à Deo oblata. Cum tamen Deus, qui habet ex se necessitatem, ut loquitur inibi S. Thom. adeoque omnia complementa operandi, non indigeat aliunde compleri, de quo vide 1. parte disp. 5. num. 473.

Fundamenta, quibus demonstratur inutilitas Scientiæ conditionatæ.

EXaminandæ sunt hæ demonstrationes.

OBJICIT 1. Si scientia Media esset necessaria, esset necessaria ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, & ad fundandam certam & infallibilem scientiam futurorum absolutorum, ad hoc autem non est necessaria, ut enim Deus per scientiam mediam dirigatur in suis decretis absolutis, deberet dari in intellectu divino prioritas quædam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionatorum, & absolutorum, sed hoc non potest dici juxta principia nostra. Nulla enim potest dari subordinatio & prioritas in intellectu divino, inter cognitionem futurorum conditionatorum & absolutorum, si nullum possit dari instans vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ sint prius cognoscibiles à Deo, ut conditionatè futuræ quàm absolutæ, tale autem signum rationis in nostris principiis dari non potest, nam juxta nostra principia in quocunq; signo rationis imaginabili, ac proinde etiam in signo antecedenti, in quo in Deo ponitur scientia conditionata, possunt formari Propositiones contradictoriæ de futuris absolutis, quarum una est determinatè vera, altera determinatè falsa, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ. Unde cum nulla possit dari veritas cognoscibilis, quæ lateat lumen infinitum intellectus divini, Deus in signo antecedenti decretum, non minus cognoscit veritatem objectivam Propositionum contradictoriarum de futuro contingenti absoluto, quàm de futuro contingenti conditionato.

RESPONDETUR. Per nos dari voluntatem objectivam conditionalium, in illismet ipsis attingibilem, dari & veritatem consimilem in fu-

in futuris absolutis liberis, sed non quomodo-
cunque spectatam, sed de futuris positis à cau-
sis illis, quæ indispensabiliter sunt necessa-
riæ, inter quas est ipsum decretum Dei propor-
tionatum, ita ut antecedenter ante futuriti-
onem conditionatam, sufficiat decretum condi-
tionatum ex parte actus & objecti, sed ad futu-
rionem absolutam, est necessarium decretum
Dei absolutum, idque ex eo, quia ut in antè di-
ctum contra Gonet, decreta & causæ, debent
esse proportionata ipsi futuris, adeoque si futu-
ra sint conditionata, decreta etiam & concu-
sus causarum debet esse conditionatus, sed si
effectus sit absolutus, etiam decretum Dei, &
concursus causarum debet esse absolutus. Et si
non concurrente voluntate creatâ conditiona-
tè aut absolutè, non potest supponi consensus
conditionatus aut absolutus creatus, ita nec
potest supponi eadem futuritio, sive conditio-
nata, sive absoluta, Deo conditionatè aut abso-
lutè non decernente exhibere concursum.

Et hæc positio est communis Nostrorum, ex
qua positione, inferimus necessitatem scientiæ
conditionatæ. Ea ratione ad consensum abso-
lutum prærequiritur decretum Dei de concu-
rendo, & decretum de ponenda Hypothesi,
sub qua prævidebatur futurus eventus liber,
& quia hoc decretum non potest Deus forma-
re absolutum, nisi post præconsultam nostram
libertatem, idè quid illa sit actura, præcon-
sultare debet per aliquam scientiam, per nullam
autem scientiam præconsultare potest nisi per
scientiam conditionatâ, de qua in prima parte.

Rursus. Quia ad eventum absolutum libe-
rum, est necesse ut Deus decernat implere hy-
pothesim illam, à parte creaturæ se tenentem,
sub qua prævidebatur eventus, cum hanc ipsam
hypothesim prænoscat non aliâ quàm scientiâ
conditionatâ, secundum dicta in 1. parte Disp.
4. & 5. idè erit non tantum utilis, sed & neces-
saria scientia conditionata, ita tamen ut, sicut
jam præmonui, non possit attingi, sive objectum
conditionatum sive absolutum, independenter
à Dei decreto proportionato, quod tamen cir-
ca eventus absolutos formabile non sit salva li-
bertate, nisi post prænotionem, quid illa esset
factura si. Sine quo ulterius proportionato
decreto non potest haberi veritas determinata
etiam contradictoriarum propositionum, non
enim potest esse propositio sine subiecto & præ-
dicato objectivo, subiectum autem & prædica-
tum objectivum, cum sit ut supponitur crea-
tum, haberi non potest, sine hoc, quod à Deo
& ejus influxu dependeat. Et sicut cum dico,
Hircocervus est Leonus, Hircocervus non est
Leonus, quamvis hæc propositiones sint con-
tradictoriæ, non inferitur tamen existentia al-
terutrius, quia desunt causæ etiam possibiles
Hircocervi, ita nec formatis contingentibus
contradictoriis inferetur existentia alterutrius,

si desint causæ necessariae. Formemus v.g. hæc
Propositiones: Consentiet, Deo non concu-
rente, Dissentiet Deo non concurrente, Non
consentiet, Deo non concurrente. Prima Pro-
positio & secunda, est falsa, nam tam consensus
quàm dissensus, cum sint actus positivi, fieri non
possunt independenter à Deo, sed semper erit
vera illa negativa, non dissentiet, non consen-
tiet, idque ob defectum Principii requisiti. *Hæc
positis.*

RESPONDETUR in forma. Negando omnes
antecedentes minores. Quod attinet hanc pro-
positionem: In signo antecedenti decretum ac-
tuale, possunt formari propositiones contradi-
ctoriæ, quarum una est determinatè vera & al-
tera determinatè falsa, ex vi & natura oppo-
sitionis contradictoriæ, distingui debet, quod sci-
licet sint formabiles illæ Propositiones in signo
antecedenti, quo Deus absolutè dicat, hoc non-
nisi fiat, adeoque in signo antecedenti decre-
tum, quo de se sit efficax, & quo posito non pos-
sit oppositum fieri. Concedo Propositionem.
In signo antecedenti decretum actuale, quod
Deus dicat, volo concurrere, decernoque con-
ditionem implere, sub qua prævidi secuturum
eventum, possunt formari dictæ contradicto-
riæ, adeoque una esse determinatè falsa altera
determinatè vera, Nego Propositionem. Cum
enim impossibile sit, aliquid futurum esse & non
produci illud à causis, sine quibus est impossi-
bile illud esse, cum prædictum decretum sit tale,
ut sine illo impossibile sit, aliquid esse futurum,
hinc fit, ut in signo antecedente illud decretum,
non possint formari Propositiones contradicto-
riæ quarum una sit determinatè vera, altera de-
terminatè falsa. Quia autem ad formandum
decretum, quod formari debet nonnisi ut dixi
post præconsultam nostram libertatem. Item
quia ad noscendam hypothesim, sub qua cum
Dei concursu videtur consensura voluntas sine
ullo decreto, quo Deus dicat, ut hoc nonnisi
fiat, cum inquam ad noscendam hanc hypothe-
sim requiratur scientia conditionata, hinc fit ut
ad dirigendum Deum, ut formet necessarium
illud decretum, & ad conditionem futuri abso-
luti implendam, necessaria sit scientia condi-
tionata.

Conceditur Confirmationi, quod futuris condi-
tionatè, in signo antecedenti divinum decre-
tum quo Deus conditionatè dicat, hoc nonnisi
conditionatè fiat si, competat illis futuris, habere
determinatam veritatem vel falsitatem, sed
non competit illam habere ante decretum condi-
tionatum ex parte actus, quo Deus dicat se
velle concurrere. Futura item absoluta habent
veritatem in se ipsis antecedenter ad decretum,
quo Deus dicat, volo ut hoc nonnisi fiat, sed non
habent determinatam veritatem ante decre-
tum, quod formetur post præconsultam no-
stram libertatem, & ante decretum de imple-
da hy-

da hypothefi, sub qua praevidebatur futurus consensus. Quia autem istud praeconsulere libertatem, istud praevidere hypothefim, spectat ad scientiam conditionatam, ideo illa futura absoluta, in signo antecedenti scientiam conditionatam, non habent determinatam veritatem vel falsitatem. Denique cum veritas futuri fundetur in ipsomet futuro, futurum autem ipsum impossibile est esse sine causis, sine quibus impossibile est illud esse, inter quas est illud decretum ad quod attendit scientia conditionata. Unde sicut decretum illud non est inutile, ita nec scientia conditionata illi praelucens, inutilis erit.

Conceditur cum Martinon, quod futura tam conditionata quam absoluta, habeant determinatam veritatem; ita tamen, ut veritas illa fundetur in futuritione, & futuritio ipsa sit impossibilis sine Causis suis necessariis, inter quas est decretum illud, licet non praedeterminativum: & quia illud decretum pro statu absoluto formatur post praeconsultam nostram libertatem, hinc Negatur, non dari prioritatem & subordinationem, inter scientiam conditionatam & futuritionem absolutam. Negatur ulterius, quod scientia conditionata aufert libertatem & contingentiam rerum, & quamvis in illis supponat veritatem, ex vi & natura oppositionis contradictoriae, quia tamen illa veritas vel illa falsitas est, ex ipsamet suppositione exercitii libertatis, & non independentem ab illo exercitio, ideo adhuc non auferetur libertas illa determinata veritate, quia suppositione exercitii libertatis, veritateque fundata in illa suppositione, non aufertur libertas.

OBJICIT 2. Deus in formandis suis decretis absolutis circa conversionem hominum, sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiae. Ergo non indiget scientia conditionata directrice. Antecedens probatur. Deus prius ratione quam habeat decretum efficax praedestinandi creaturam, praecognoscit per scientiam simplicis intelligentiae suam omnipotentiam, efficaciam voluntatis suae, & vim auxiliorum, quibus quidquid ordinat circa electos, attingit fortiter & disponit suaviter. Unde ex thesauro suae omnipotentiae & non ex nostri Arbitrii potestate, haurit Deus media & gratias efficaces, quibus infallibiliter simul & libere potest convertere peccatores, quando & ubi voluerit.

RESPONDETUR. Duo sunt in quacunque gratia & auxilio efficaci. Unum quod habet rationem Entis, virium, causativi seu operativi. Aliud, quod habet rationem efficacis, operativi, infallibiliter eventum inferentis. Primum illud est merè & praecise à sola Dei omnipotentia & voluntate pendens. Illud aliud, est pendens à Dei omnipotentia & voluntate, sed una concurrente creaturà, & ex determinatione

eiusdem. Hoc posito Negatur Antecedens, concedo quod ante decretum praedestinativum praecognoscat Deus per scientiam simplicis intelligentiae suam omnipotentiam, & vim gratiae & auxiliorum, h. e. ipsam entitatem auxilii, & quod ex thesauris omnipotentiae, non ex nostri Arbitrii potestate vis illa operativa desumatur, per suamque voluntatem & omnipotentiam offert gratias efficaces, quibus infallibiliter convertit peccatores, sed non infallibilitate, vi cuius decernat Deus ante praeconsultam nostram libertatem, ut hoc non nisi fiat, nec possit oppositum fieri, sed infallibilitate stante cum hoc, ut oppositum fieri possit, licet non sit futurum. Hinc jam concedo ista omnia scientia simplicis intelligentiae attingi, & nego consequentiam, necdum scilicet esse necessariam scientiam conditionatam, vi cuius dirigatur Deus, ut ex thesauro suae omnipotentiae, ad quem attendit scientia simplicis intelligentiae, hanc potius feligat gratiam quam illam. Et certe simplicis intelligentiae est, attendere ad connexionem praedicatorum, & ad omne illud quod possibile est. Quia ergo videt Deus posse cum hac gratia converti Petrum, posse etiam non converti, non praeformatur ab illa sufficienter, an defacto sit convertendus. Hinc adhuc relinquitur locus scientiae conditionatae, quae ostendat cum hac gratia, actu esse convertendum. Unde actus ille scientiae simplicis intelligentiae attendit ad utrumque extremum, & dicit, vi hujus & non alius in individuo gratiae, efficaciter potest sequi eventus, potest etiam efficaciter non sequi. Jam autem scientia conditionata ad unum determinatè attendit extremum, est secuturus eventus *si*. Hinc Deus ne cecè agat, debet illà scientiā praeformari, & ex thesauro suae omnipotentiae, per suam voluntatem illam gratiam excerpere.

Conceditur, quod Deus rebelles ad se compellat voluntates, i. e. affligendo, percutiendo, internis angoribus afficiendo, sed non compellit decreto, ut hoc non nisi fiat, nec possit fieri illi oppositum, quod ex eo etiam probatur, quia id facit propitius, h. e. non perfringens libertatis iura. De quo etiam alias actum in 1. parte.

Conceditur cum Aug. Enchiridii cap. 98. Nul- lam esse voluntatem ita malam, ut ubi Deus voluerit, non possit eam in bonum convertere, sed id fit ex voluntate feligente gratias, quae praevidenter eventum habitura, ut ostensum est in parte Disp. 5. num. 482. 1. principio.

Conceditur, quod providentiae humanae non conferant vim & efficaciam ad finem intentum mediis quae adhibent, & quod divina providentia tribuat vim, suis mediis sumptis pro ratione virium, pro ratione operativorum, sed non tribuit illis efficaciam & vim, ut hoc non nisi operentur, ita, ut non possit fieri oppositum.

Conceditur, quod Deus in thesauro suae omnipotentiae habeat infinita media efficacissima

(N)

per-

pertrahendi ad se homines, sed efficacissima non efficiat, vi cuius hoc nonnisi fiat, nec possit oppositum jam fieri, sed efficiat, supponente præconsultam nostram libertatem, ad quam præconsultandam, requiritur scientia conditionata, quæ quia semper Deo adest, nec est Deus adstrictus, ut sub hac una nonnisi conditione, videat aliquem hinc & nunc salvari posse, habetque suam expeditam omnipotentiam, ut illa auxilia depromat. Hinc fit, ut divinæ gratiæ, quod voluit Prosper, tempus agendi semper adsit.

Præter illum modum respondendi, qui concessio Antecedente negat consequentiam, est alia via faciendi satis huic difficultati, distinctione ex dictis. Deus prius ratione per Scientiam simplicis intelligentiæ prænoscit efficaciam voluntatis suæ, vi cuius hoc nonnisi fiat, nec possit fieri oppositum, & tamen salvâ libertate, Nego Antecedens. Deus prænoscit per scientiam simplicis intelligentiæ præsuppositivè ad concursum voluntatis creatæ, efficaciam voluntatis suæ, Concedo Antecedens. Ad talem autem concursum prænosendum indiget scientiâ conditionatâ. Consequenter prænoscit per scientiam simplicis intelligentiæ, vim auxiliorum, ex quibus sequetur eventus, non sequetur etiam eventus, Concedo Propositionem. Prænoscit vim auxiliorum, vi quorum independentè à consensu creaturæ præhabito, secuturus sit nonnisi eventus, Nego Propositionem, &c.

Unde etiam Negatur hæc Major, quam supponit dicta objectio: Habet Deus in thesauro suo auxilia antecedenter ad consensum creaturæ etiam conditionatum, ad quem unâ concurrat Omnipotentia, habet inquam auxilia de se efficacia, vi quorum non possit non sequi eventus, & tamen salvâ libertate.

Continuatur Examen.

OBJECTIO 3. Demonstrando inutilem esse scientiam conditionatam ac insufficientem ad conciliandam humanam libertatem, cum Prædestinatione, & gratia efficaci, citatque pro hac positione auctoritatem Academicarum, & Variorum Auctorum, etiam nostrorum. & Joannis Lallemandet: Postea sic format demonstrationem. Quia Augustinus rectè cum nostra libertate conciliavit certitudinem Prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit, & ad talem concordiam non adhibuit scientiam conditionatam, quod probat, quia ita docuit Molina.

RESPONDETUR. An plures viri docti sententiam nostram doceant, videantur 1. parte Disp. 5. à n. 126. & in Tractatu de scientia media nostri Borrul. Henriquez fortè (nam librum ad manum non habeo) per prædeterminationem intellexit operum nostrorum bonorum

Prædefinitionem, aut Prædestinationem, formatam non ex prævisis absolute meritis, cum quibus multi putant ex nostris non stare libertatem, sed hæc sententia est distincta à Prædeterminatione, ut videre est in dictis, Primâ parte disp. 5. n. 405. Authorem libri, de ordine prioris & posterioris, pluribus refutatum vide disp. 4. a. n. 24. Phrases Joannis Lallemandet, quas citat Gonet, argumentum non continent. Quod attinet ad Auctoritatem Molinæ, circa eam, non est inter nos & Thomistas difficultas, & etiam contra Molinam, si sit necesse, negamus non usum fuisse Augustinum scientiâ conditionatâ, ad conciliandam libertatem cum Prædestinatione, & gratia efficaci, quas auctoritates, vide relatas Disp. 4. à num. 9. & præter illas vide similia Disp. 5. à num. 428.

Prima auctoritas desumitur ex lib. 1. de Spiritu & Lit. c. 24. quam etiam posui loco cit. n. 431. Visorum suasionibus agit Deus, si ve extrinsecus si ve intrinsecus, ubi nemo habet in potestate, quid ei veniat in mentem, sed consentire, vel dissentire propriæ voluntatis est. Tria hæc pensanda. Impiis, quod Augustinus suasiones admittit intrinsecus & extrinsecus. Quæro scivintne essent eventum habituræ, vel non; scivint indubiè, & quia suasiones erant non prædeterminationes, debuit id noscere per scientiam conditionatam. Secundum admittit Augustinus: nemo habet in potestate quid ei veniat in mentem, quod & nos admittimus, admittunt & Thomistæ, & si prædeterminatio staret Thomistica, in primis cogitationibus, quæ sunt in nobis sine nobis, talis prædeterminatio quoad hoc, esset ipsissima societatis sententia. Tertium. Consentire vel dissentire propriæ voluntatis est, rogo quæ scientia attendat, & scrutatur Ly est nonnisi consensurus. Non scientia simplicis intelligentiæ, quia hæc considerat, & possibilitatem consensûs & possibilitatem dissensûs. Non scientia visionis, quia hæc supponit decretum, Augustinus autem non dicit, quod consentire, vel dissentire, sit ex decreto, ut nonnisi hoc fiat, & quo posito, non possit fieri oppositum. Ergo debuit pernoscere eventum illius posse consentire vel dissentire, scientia conditionata. Quis ergo non est adhibita ad conciliandam libertatem cum gratia efficaci?

Secunda Auctoritas lib. 1. Retract. cap. 21. ubi expendens illam Propositionem: In voluntatis potestate positum est, ita mutari, ut bonum possit operari, subdit: Non est contra gratiam Dei quam predicamus, in potestate quippe hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est, nisi à Deo detur, de quo dictum: Dedit eis potestatem Filios Dei fieri. Cum enim hoc sit in potestate, quod cum volumus facimus, nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas est, sed præparatur voluntas à Domino. Quis usum illius potestatis in homine,

mine; ad mutandam suam voluntatem præno-
scit, nisi scientia conditionata. Præparatio
enim illa voluntatis solum significat collatio-
nem auxilii, vel ejus pro statu absoluto selectio-
nem, sed certe non significat Prædeterminatio-
nem. Nam non est in nostra potestate habere
prædeterminationem, & tamen est in potestate
hominis, mutare voluntatem, quis præinfor-
mat Deum, de hac mutatione voluntatis, & ex-
ercitio ejusdem, præter scientiam conditio-
natam?

Tertia auctoritas est ex lib. 1. ad simplic. q. 2.
Cujus miseretur, sic eum vocat, quomodo scit ei con-
gruere, ut vocantem non respuat. En apertè Au-
gustinus utitur scientiæ Dei ad conciliandum
gratiam cum libertate, quæ scientia non est sim-
plicis Intelligentiæ, quia hæc est necessarium,
& viilius noscit Deus, quod & congrue-
ret, & diverso respectu non congrueret. Hinc
debet dari scientia quæ advertat, quia nonnisi
congrueret vocatio. Non etiam illa scientia est
visionis. Quia non pender à decreto, vi cujus
nonnisi hoc fiat, & quo posito, non possit oppo-
situm fieri.

Conceditur ad probationem secundam Minoris
cum August. lib. de gratia Christi cap. 47. &
lib. 4. contra Julianum cap. 8. *Quod quando de-*
feratur liberum arbitrium, negari Dei gratia vi-
detur, quando autem asseritur Dei gratia, liberum
arbitrium putetur auferri. Unde etiam nos ad
scientiæ altitudinem & Dei inscrutabilitatem
recurrimus, quæ per nos in hoc stat, quia in his
circumstantiis, in quibus negavit v.g. CHRIS-
TUS Petrus, potuisset illum non negare, ne-
gavit tamen, & Deus præinformatus scientiâ
conditionalium, cum potuisset illi seligere au-
xilium efficax non selegit, per quod videtur ap-
parenter auferri libertas. Nam non est in po-
testate mea illam gratiam efficacem seligere, &
si illam selegissem, non deliquissem, & tamen,
ut dixi ad illam selectionem dirigitur Deus sci-
entia conditionatâ, selectioque illa non aufert
libertatem. Ergo apparet scientiam conditio-
natam esse utilem ad salvandam efficaciam gra-
tiæ cum libertate. Et certè si Deus non dire-
ctus illâ scientiâ auxilium offerret, alterutrum
horum contingeret: aut cæcè operaretur, si con-
ferret gratiam, quâ uti & non uti, esset in po-
testate hominis, nesciret enim quid esset futurum
datâ illâ gratiâ, & tamen eam daret; aut fran-
geret libertatem, si daret gratiam, quæ faceret
nonnisi operari, & quâ positâ, non posset non
sequi eventus.

Conceditur ulterius, ad tertium ex efficacia
gratiæ tradita ab Augustino, quod plures ex fi-
delibus fuerunt turbati, at non minor est & in
nostra sententia occasiourbationis, si non in-
telligatur: nam & nos adstruimus vocationem
secundum propositum, nempe impossibile esse
consentire sicut opus est ad salutem, nisi Deo

dante auxilium supernaturale. Agnoscimus ul-
teriùs vocationem secundum propositum, quia
non nostrum, sed Dei est, seligere auxilium,
quod prævidit eventum habiturum, occasio-
nemq; id ignaviæ malis præbere potest, si con-
tumaciter dicant: prævidit etiam Deus, respec-
tum mei gratias efficaces: si voluerit, seliget il-
las, qualisqualis sum, jamq; id ex nostris princi-
piis Hæretici deducunt, sicut ex principiis Au-
gustini deduxerunt. Videatur Guilel. Tuiissius,
Calvin. ipsi etiam Thomistæ putant, ex Nostris
principiis eadem sequi inconvenientia, quæ ex
luis. Vide 1. parte Disp. 5. n. 445.

Conceditur Argumento Quarto, quod efficacia
descendat ex Omnipotentissima Dei potesta-
te, & ex supremo dominio, quod habet in no-
stras voluntates, quod ita salvamus, quia quod-
cunq; auxilium datur, ex Omnipotentia Dei
thesauro datur, datur item ex supremo domi-
nio, quia supremum dominium est disponere
prout voluerit. Disponit autem Deus prout
voluerit, quia in illius est potestate, seligere po-
tius gratiam efficacem præ deeficaci, licet non
desumat gratiam ex omnipotentia & ex supre-
mo dominio, hoc sensu, ut ponat gratiam, quæ
nonnisi hoc operetur, & quâ positâ, impossi-
bile sit non sequi eventum.

Conceditur Argumento Quinto, quod gratia ef-
ficax de nolentibus faciat volentes, seligente
Deo gratias potius efficaces, ex suppositione
autem si vult voluntas, non potest non velle.
De quo vide 1. p. D. 5. n. 483.

Conceditur principali Probationi Minoris, quod
modus conciliandi libertatem cum prædestina-
tione, quo usus est Aug. sit diversus à modo, quo
usus est Faustus. Sed & noster diversus est à
modo, quem usurpabat Faustus. Convenit in
hoc S. August. Nos, & Faustus, quod detur in
Deo scientia conditionata, de qua enuntiavit,
ut supra vidimus, Augustin. *Quid verius.* Sed
differimus cum S. Aug. à Fausto, in hoc, Quia
Faustus requirebat præscientiam meritorum na-
turaliū, nos requirimus cum Aug. præscientiam
supernaturalium operum. Deinde, quia Faustus
non recurrebat tandem ad selectionem auxi-
liorum, quæ selectio sit penes solius Dei ma-
num, unde dicebant Semi-Pelagiani, ut refert
Aug. de Prædest. Sanctorum cap. 14. citatumq;
1. par. disp. 4. n. 70. Quod judicentur homines
ratione meritorum vel demeritorum, quæ ha-
bituri essent si viverent, & ad prædestinationem
selectionemq; auxiliorum non recurrebat. Re-
currimus nos. Baronius an fuerit nostræ sen-
tentia, an Thomistica, examinare nolo; cer-
tum est, sententiam Molinæ antequam fuisset
bene proposita & explicata, quid vellet, mul-
torum censuram habuisse, quod etiam videre
est in Relatione Disputationis factæ, de hac ma-
teria ante duos Pontifices, quam vide apud
Ripalda.

Demonstraturne stare Prædeterminationem cum Libertate.

INSTAT 1. Gonet. Principaliter suadendo Inutilitatem scientiæ mediæ ad salvandam libertatem cum efficacia gratiæ, & certitudine Prædeterminationis, & appellat hanc rationem communem Thomistarum. Certitudo aut efficacia inferens & causans libertatem, non potest illam destruere, at efficacia gratiæ & certitudo prædeterminationis à scientia mediæ independens, causat & infert libertatem consensûs, quia efficacia gratiæ & certitudo prædeterminationis oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis diviniæ.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Efficacia autem gratiæ oritur ex summa efficacia voluntatis diviniæ feligentis auxilium, quod prævidit effectum habiturum scientia conditionata, Concedo Propositionem. Oritur ex summa efficacia quæ independenter ante prævisum consensum, faciat ut hoc nonnisi velimus, & quæ gratia posita, impossibile sit oppositum fieri. Nego Propositionem. Unde & certitudo Prædeterminationis, oritur ex efficacia diviniæ voluntatis decernentis salvare, post præconsultam nostram libertatem, quid esset ex adjutorio Dei factura, non autem ante illam præconsultam.

Conceditur, quod efficacia diviniæ voluntatis inferat non solum substantiam, sed etiam modum libertatis, ita tamen, ut id faciat mediis compossibilibus cum libertate. Nego autem gratiam esse compossibilem cum libertate, vi cuius gratiæ, hoc nonnisi fiat, & quæ posita impossibile sit non sequi eventum, & ita intelligendus est S. Thom. ad quem se inibi refert Gonet. Anselmi autoritas ex lib. de Concordia Præscientiæ, Prædeterminationis & gratiæ cap. 1. hoc solum indicat, quod Deus decreverit indemnem servare libertatem, & ex eo illam esse liberam. Nisi si Deus velit ut liberè voluntas operetur, & erit actus liber, & erit quod Deus vult. Sed Nego, quod velit Deus imò quod possit velle, ut liberè sequatur eventus, si dat gratiam, vi cuius nonnisi consentit voluntas, & eâ posita impossibile est non sequi eventum. August. lib. de Corrept. & gratia. c. 8. hoc vult, quod non sit in potestate hominis habere gratiam, unde non libertate consequitur gratiam sed gratiâ libertatem, quod duplicem sensum habet, Quia hoc ipsum quod Deus decreverit servare libertatem indemnem, gratiæ est. Deinde, quod nonnisi posito Dei adjutorio liberum sit homini exercere actum ut oportet ad salutem. Hoc est, gratiâ habere libertatem. Concedimus ulterius cum August. ibid. cap. 14. quod magis habeat Deus in potestate sua voluntates hominum, quàm ipsi suas, quia scilicet non est in potestate hominum, seligere auxilia

efficacia, & se ipsos prædestinare, de quo vide 1. p. Disp. 5. N. 482.

INSTAT 2. Gonet, impugnando, immerito à nobis doceri, quod implicet Decretum physicè prædeterminans, & tamen causans in actibus nostris libertatem. Format ergo argumentum retorquendo, & impugnando implicare contradictionem, quod divinum Decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Quia causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ, in ea enim consistit libertas actualis. Sed implicat divinum Decretum liberam determinationem causare, nisi sit prædeterminans. Ergo implicat attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat. Minorem probat. Implicat decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & Causalitatis: nam omnis causa debet esse prior, saltem naturâ suo effectui, ut docent Philosophi. Sed Decretum antecedit, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat: Thomistæ enim nomine Decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quàm Decretum antecedens liberam determinationem voluntatis, prioritate Causalitatis & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

RESPONDETUR. Ut Argumentum aliquid probaret, debuit ostendere ipsum subiectum, de quo est lis. Nempe, quod possibile sit, causari in nobis à Deo modum libertatis, qui modus non pendeat ex ipsomet exercitio nostræ libertatis, posito cum concursu divino. Unde jam Nego Majorem, eò quod sit de subiecto non supponente. Nam nego possibile esse causari in nobis modum libertatis, & non oriundum ab ipsamet voluntatis determinatione factâ cum concursu divino. In idem recidet, si dicas implicare contradictionem, quod divinum decretum causet in nobis modum libertatis, nisi sit prædeterminans, casu quo, causare in nobis possit modum libertatis non oriundum ab ipsamet determinatione Creature posita cum concursu divino, sed Nego possibile esse, ut sic causet in nobis modum libertatis. Quod attinet ad illum syllogismum: causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis, sed implicat divinum Decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans. Ergo implicat attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans.

Quod inquam attinet ad hoc Argumentum, puto illud non esse categoricum ob indebitam collocationem Terminorum, quæ potius sic fieri debuisset: causare in nobis modum libertatis,

tatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; sed implicat divinum decretum aliud quam prædeterminans, causare in nobis modum libertatis. Ergo implicat aliud quam decretum prædeterminativum efficere liberam determinationem voluntatis humanæ. Ita enim servabitur Regula illa. Prima prius subjicit, post prædicat ipsum; sed quid sit de Argumento, an sit Categoricum, ex iam dictis, Argumenti, prout positum est, distinguere potest Minor: Implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans, & hoc ipsum ut causetur à decreto, libera determinatio voluntatis humanæ, vi cujus decernat Deus, ut hoc nonnisi fiat, & quo posito impossibile sit vi decreti oppositum fieri, hoc ipsum inquam causare, est possibile. Nego Minorem. Et hoc causare est impossibile, Concedo Minorem. Ergo implicat illud decretum attingere modum libertatis nisi sit prædeterminans, & est possibile ut decretum attingat modum illum libertatis, vi cujus decernat Deus, ut nonnisi hoc fiat, & quo posito, impossibile sit oppositum fieri, Nego Consequentiam. Et est impossibile attingere modum illum libertatis, Concedo Consequentiam. vel si mavis, distingue sic. Implicat divinum decretum causare liberam determinationem, nisi sit prædeterminans, ita ut simul non habeat vim causandi liberam determinationem. Concedo Minorem. Ita ut simul habeat vim, Nego Minorem. Distingue quoque consequenti: Consequentiam.

Et hæc dicta supponunt, posse quidem Deum attingere modum libertatis coëfficiendo determinationem voluntatis, ponendam à creatura, sed non inferendo per decretum, ut hanc nonnisi determinationem ponat, & quo decreto posito, impossibile sit vi decreti oppositum fieri.

Est & alia via faciendi satis huic Argumento, Negando Assumptum. Probationi ejus Minorem. Et denique illam propositionem: sed decretum antecedens, prioritate naturæ & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans: Nam per nos decretum, quod Deus format, post præconsultam nostram libertatem per scientiam conditionatam de dando absolute auxilio, de implenda item hypothese, sub qua prævidebatur futurus consensus, & in nostris principiis, prædefinitio, est decretum antecedens, prioritate naturæ, & causalitatis, determinationem voluntatis absolutam, & tamen non est quid prædeterminans Thomisticum. Unde videre etiam potes, quod ultimus iste syllogismus sit Galenicus, & illa propositio, Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, est Major syllogismi primæ figuræ. Hinc ut Argumentum sit in

forma: subintelligi debet Ly Omne. propter regulam. Nec major sit specialis, sicque procedet. Omne decretum antecedens, prioritate naturæ, & causalitatis, determinationem voluntatis, est prædeterminans. Sed hæc Major ob dicta de decreto præcedente consensum absolutum, & de dandis auxiliis absolute &c. (quod Decretum & nos admittimus) est falsa aut certe distinguibilis, quod omne Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, si non habeat vim & efficaciam ex præsupposito, & præviso nostro consensu, sit Decretum prædeterminans. Secus si habeat efficaciam ex præconsulta libertate. Si autem illa Propositio, Decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis est prædeterminans, sit particularis, vera quidem erit, sed faciet Argumentum non esse in forma, ob non distributum in majori primæ figuræ medium Terminum. De hoc medio termino vide dicta primâ parte Disp. 5. num. 370. & n. 173.

Negatur, Determinationem voluntatis humanæ non posse causari à Decreto purè indifferenti, nam quod ait S. Thom. à causa indifferenti ut indifferens est, non exit actus determinatus, id intelligendum est de causa indifferenti, ex defectu, quod ab ea non possit prodire actus determinatus, non autem de causa indifferenti, ex contemperatione ad dominium actionis, de quo vide, Primâ parte disp. 5. num. 245.

Negatur ulterius, quod Decretum indifferens de concurrente conditione, & de dandis comprinciis necessariis, supponat determinationem à libero arbitrio, licet Decretum absolutum, de dandis absolute comprinciis, & implenda Hypothese, supponat determinationem à libero arbitrio, sed profectam, unâ cum concursu divino, & Principiis à Deo oblati.

Negatur ulterius, quod modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione Primæ Causæ, in Deo, per scientiam conditionatam & per Decretum purè indifferens, sit impossibilis, nec id probatum est. Negamus item, quod evidenter repugnet à Decreto divino purè indifferenti, liberam determinationem creatam causari, nec id probatum est.

INSTAT 3. Gonet. Contra Responsum secundam. Licet Decretum prædeterminans antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem: voluntas enim, ut subest tali Decreto, retinet Potentiam ad actum oppositum, eò quod illud Decretum applicet Intellectum ad representandum objectum, ad quod movet, sub indifferentia objectiva iudicii, quæ est proxima radix libertatis, & quâ posita in Intellectu, implicat voluntatem necessitari.

(N) 3 RESPON-

RESPONDETUR. Negando Antecedens. Negando item quod quantumvis supponeretur objectiva indifferentia iudicii, salvanda sit libertas, quia illa non stat in sola illa indifferentia iudicii, sed in hoc, ut positus omnibus requisitis ad operandum, possit operari & non operari, quod non contingit, si posita etiam indifferentia iudicii, determinetur voluntas, ut hoc non nisi agat, & quâ determinatione posita, impossibile sit voluntatem non operari. Dixi, quod quantumvis supponeretur iudicii indifferentia, non sit salvanda libertas: certe enim si quis adequato conceptu conciperet necessaria ad operationem, adeoque conciperet esse necessariam prædeterminationem ad agendum, jam ille non posset habere, suppositâ illa necessitate prædeterminationis, iudicii indifferentiam. Et Ratio est. Quia potentia intellectiva, est potentia necessaria. Hinc si iudicat appositum esse Decretum, ut non nisi hoc objectum ponat voluntas, & quo posito, impossibile sit oppositum sequi, non potest judicare Intellectus, quod tunc indifferenter possit hoc vel illud objectum velle voluntas. Negamus ulterius, stando priori responsioni, posita indifferentia iudicii implicare ut voluntas necessitetur, nec id probabit Gonet; Negamus ulterius quod Prædeterminatio æquivalenter consequatur ad actus nostros, quia consequitur ad efficaciam divinæ voluntatis, nisi illa efficacia velit servare indemnam nostram libertatem, sed negamus, quod velit eam indemnem servare, si adhibeat Decretum, ut hoc non nisi fiat, & quo posito, ex vi Decreti, impossibile sit oppositum fieri.

Nobilis aliquis Thomista, cum legisset dicta à me, in 1. parte, fuissetque dignatus illa bono verbo, objecit mihi, quod duas instantias insolutas transilierim, quantumvis illæ sint capitales in hac sententia.

1. INSTANTIA est. Ad hoc ut verè peccemus originaliter, sufficit nos peccasse in Adamo, qui est caput nostrum. Ergo & ad hoc ut consentiamus liberè, sufficit consensum nostrum oriri à Deo, qui est fons libertatis.

RESPONDETUR. Hanc Instantiam non esse capitalem. Quia si sufficit ad consentiendum liberè, ita se habere, ut nos habemus in originali peccato; poterimus mereri vel demereri, sine ullo nostro actuali scire & velle, ut contrahimus peccatum in primo (nostræ animæ cum corpore unionis) Instanti, quod certè nemo Thomistarum dixerit. In primo enim instanti, quo unitur anima cum corpore, nec intelligimus nec volumus actualiter, & tamen contrahimus peccatum. Puto autem, si Thomistæ dicant, ita nos liberè consentire cum prædeterminamur, ac liberè originaliter peccamus, puto inquam illos (salvo meliori iudicio) non sal-

vare punctum de libertate in presenti agibile.

Disparitas etiam est, quia cum peccatum Originale, non sit nisi in Capite unicuique nostrum Proprium, etiam libertas, non debuit esse nisi in Capite unicuique nostrum Propria. Et quia consensus Actualis, debet esse unicuique Nostrum in illo ipso proprio, etiam debet esse unicuique Nostrum in illo ipso liber. Si consensus noster Actualis, debet esse unicuique nostrum in illo ipso liber, non sufficit quod proficiscatur à Deo fonte libertatis, nisi prout Formaliter Fons libertatis est, de quo alius.

INSTANTIA 2. quam etiam alius Theologiae Lector ex Gonet, aut ut ipse referebat, ex Godoi urfit. Quamvis Dei concursus, determinet creatura ad hunc in specie (dic si vis, ad individuum) actum, nihilominus Deus liberè operatur, ergo etiam & creatura poterit liberè Operari, quantumvis illam Deus prædeterminet.

RESPONDETUR. Negando Consequentiam. Quia quod Creatura determinet concursus divinum, quocunque velis genere determinationis, hoc habetur ex prævia determinatione divina, de servanda indemni libertate creata, & quidem conjuncta determinatione divinæ, scientiæ divinæ, ad quidam sit de determinatura creatura. Si illa determinatio creata oritur ex prævia determinatione divinæ, &c. oritur ex suppositione liberi exercitii libertatis divinæ; si oritur ex suppositione exercitii libertatis divinæ, hoc ipso, illa determinatio non aufert libertatem. Quia autem hoc, quod est me prædeterminari, oritur non ex suppositione exercitii libertatis creatæ, sed ex titulo causæ primæ, ex titulo absoluti domini &c. & si hæc determinatio oriretur ex suppositione exercitii libertatis creatæ, ad illam ipsam determinationem, ante illam determinationem, deberem determinari. Hinc fit, ut si illa prædeterminatio non oriatur ex suppositione exercitii libertatis, sed ex dictis, & aliis similibus titulis, efficaciam independentem à suppositione exercitii libertatis habentibus, sit inquam, utilia prædeterminatio lædat libertatem, ob illam inconcussam Majorem. Suppositio Antecedens, quâ posita impossibile est non operari, & tamen eam ponere non est in mea libertate, aufert libertatem. Unde immerito objectum est, hanc omissem esse instantiam, soluta enim est de Deo Disp. 5. n. 338.

Punctum Difficultatis 3.

Fundamenta, quibus ostenduntur absurda sequentia scientiam conditionatam.

Gonet toto articulo quinto numerat illa Absurda. Examinanda hic veniunt.

Tollitne Scientia conditionata rationem primæ causæ?

OBJECIT 1. Gonet. Causalitas causæ primæ, debet esse universalissima, & se extendere ad omne Ens, vel modum aut formalitatem Entis, ut docet S. Thomas 1. Perihermenias lectione 14. & primâ parte q. 22. ar. 4. ad 3. Augustinus 1. Confess. cap. 6. sed scientia media eximit à divina causalitate aliquem modum, aut formalitatem Entis. Ergo subvertit in Deo rationem Primæ Causæ. Minor probatur. Nam in objecto scientiæ Mediæ supponitur concursus creatus, ut determinans divinum, & consequenter ut illum præcedens, Ergo concursus creatus, sub ea formalitate, sub qua præcedit divinum, ejus causalitati non subest. Nam prius, non dependet à posteriori tanquam à causa.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Probatio ejus, claritatis causâ distinguitur. In objecto scientiæ Mediæ supponitur concursus creatus, suppositione simpliciter independenti, & determinans divinum, determinatione simpliciter independenti, consequenter ut illum præcedens. Nego Antecedens. In objecto scientiæ mediæ, supponitur concursus creatus, ut dependens à Deo, ut determinans divinum, ex suppositione determinationis divini concursus illum volentis determinari à creatura, consequenter ut illum præcedens, non præcedenti utcumq; sed præcedenti ad Dei Decretum ortâ, item supponitur concursus creatus determinans divinum, determinatione, in qua ipsa involvatur concursus divinus, & quidem in actu primo spectatus, prior est illâ determinatione. Concedo Antecedens, & Nego Consequentiam. In nostris enim principiis ante concursus creatum, supponitur liberum Dei Decretum, de ipsâ libera Potentia producenda. Supponitur liberum Decretum, de non impedienda hac libertate. Supponitur item Decretum de dandis prærequisitis, quibus possit ad libitum uti creatura, & se determinare, sed non determinatione sui Juris, sed jure accepto, ex his ipsis Decretis, ex ipso concursu Dei, qui in actu primo spectatus, præcedit determinationem creatam, quæ certe habent titulum præcedentium, & sequitur illa Decreta, determinatio creata, ad quam ipsam concurrat Deus, licet postea antecedat aliquod Decretum illa determinatio creata, nempe Decretum de dandis absolute prærequisitis pro statu absoluto necessariis, Decretum de implenda hypothese, sub qua pravi debatur eventus, Decretum in nostris Principiis prædefinitivum bonæ operationis, & de his decretis præcedentibus etiam consensum nostrum conditionatum, vide primâ parte Disp. 5. num. 247.

Conceditur Confirmationi, quod determinans debeat præcedere id, quod determinatur, quia tamen concursus creatus ita determinat divi-

num, ut supponat Decretum determinatum divinum de exhibendis principiis necessariis ipsi concursui creato; quia item determinat divinum concursum vi determinandi delegatâ sibi ab ipsamet determinatione, & Decreto divino, & ita ut in illa ipsa determinatione determinante involvatur concursus divinus, qui ipse si in actu primo spectetur, præcedit determinationem creatam; idè potius Decretum divinum, concursus creatum præcedit, quàm præcedatur ab illo, quantumvis concursus creatus, dependens à Deo & procedens ex determinatione divina committente id creaturæ, præcedat aliquod Decretum divinum de dandis prærequisitis, de implenda hypothese, de formanda per nos prædefinitione.

Conceditur Probationi Secundæ, quod Decretum objectivum tenens se à parte objecti, nullo modo determinet voluntatem creatam, ut hoc non nisi agat, & vi cuius positi decreti, impossibile sit oppositum fieri: determinat tamen voluntatem creatam, ut ex indifferenti ad habenda vel non habenda comprincipia necessaria (nec enim seipsâ illa habere aut ponere potest) reddatur determinata ad illa habenda. Rursus ex indifferenti & non determinante Deum, ne ullo modo frangat jura libertatis illius, redditur determinata determinatione divinâ, volente servare jus voluntatis indemne, adeoque ex indifferente ut determinet vel non determinet concursus divinum, redditur determinata, ut possit eo uti prout libuerit. Consequenter, quod voluntas creata determinatè eligat unam partem, tribuendum est illi decreto. Nec scientia media subtrahet quidquam à causalitate Dei; quia illa prælucet Decreto, quo Deus seligit auxilia potius efficacia præ defficacibus. Quæ auxilia determinant voluntatem, ut ex suppositione consensûs conditionati, cum his auxiliis, hanc determinationem absolutam ponat.

Conceditur Confirmationi, ut etiam concessimus supra, quod à principio indifferenti ex defectu non possit determinata prodire actio: secus autem à principio indifferenti ob contemperationem dominio actionis, quod etiam solum intendit S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. Et licet indifferens & indeterminatum, quod non est indifferens ex contemperatione ad dominium actionis, opponatur determinato, & habeant se sicut frigidum & calidum, quod frigidum à calido produci non potest; tamen indifferens ex dominio agendi non opponitur cum determinato, indifferens enim ex dominio actionis, hoc ipso est determinativum actionis, adeoque non est oppositum quid determinato.

Negamus ulterius Decretum objectivum tenens se à parte scientiæ conditionatæ, esse indifferens ad danda auxilia, esse indifferens ad servandam indemnem libertatem, esse indifferens, ut committat vel non committat determina-

tionem suæ actionis voluntati, cum qua concurrat Deus; licet sit indifferens ad determinandum, ut hoc non nisi velit voluntas, proceditque determinatio voluntatis humanæ ab illo decreto, non hoc sensu, ut hoc non nisi velit voluntas, licet ab illo decreto procedat determinatio voluntatis humanæ, quia jus illud determinandi se, acquirit ex Dei decreto. Et quia illud jus acquirit ex Dei decreto, hoc ipso, voluntas creata non erit Prima Causa libertatis.

Quod adfert in confirmatione, an Decretum illud determinari debeat quoad speciem actus, de hoc vide i. parte Disp. 5. n. 309.

OBJECIT 2. Rationem, quæ adfertur ab illo, probatione tertiâ. Datâ scientiâ conditionatâ videtur sequi, quod Deus tantum sit prima causa hujus vel illius ordinis rerum, in quo isti vel illi actus liberi essent futuri, non autem ipsorum actuum liberorum; nam per hanc scientiam cognoscit Deus, quod si hic vel ille ordo rerum instituitur, futuri erunt isti vel illi actus liberi. Ergo cum effectus conditionaliter futuri, purificatâ conditione, transeant ad esse absolutum, si Deus defacto producat hunc vel illum ordinem rerum, eo ipso futuri erunt isti vel illi actus liberi, absque eo, quod Deus aliquid decernat circa illos. Ergo Deus solum erit prima causa instituens hunc ordinem, non autem actuum liberorum in tali ordine.

RESPONDETUR. Negando assumptum, & quamvis Deus per scientiam conditionatam cognoscat, quod si hic ordo instituitur, futuri erunt illi actus liberi. Sed cognoscit futuros non independentem à causis suis, necessariò præquisitis, inter quos est Decretum absolutum de dandis præquisitis, Decretum absolutum de implenda hypothesi. Et quia illa præquisita causant illud futurum, hinc & concursus Dei, qui est inter præquisita, causabit illud futurum. Consequenter Deus non tantum erit causa prima illius ordinis, sed actuum in illo ordine contentorum.

Conceditur Confirmationi, quod Deus possit defacto instituere ordinem rerum, in quo prævidet actus aliquos liberos futuros: sed si nihil determinet de illis actibus, nec formet ullum decretum absolutum de dandis præquisitis, decretum item de implenda hypothesi; ordo quidem ille rerum erit, actus non erunt. Cumque præcognoverit Deus, quod posito tali ordine rerum, illi actus liberi futuri essent, non quomodocunque sed dependentem ab absoluto Decreto, de dandis præquisitis &c. hinc si hoc decretum, & alia similia, non detur, ordo quidem erit, sed actus illi liberi non erunt, & hoc solum videtur primâ parte Disp. 5. n. 293.

OBJECIT 3. In probatione quarta. Deus non potest esse Prima Causa futuritionis conditionatæ rerum contingentium, per quam conditionata distinguuntur à merè possibilibus, nisi

mediante aliquo decreto subjective absoluto, & objective conditionato, quo voluntas divina determinet illis dare esse, si poneretur talis conditio. Ergo cum scientia conditionata excludat illa decreta, tollit à Deo rationem Primæ Causæ, refertque se in hac objectione ad articulum præcedentem.

RESPONSUM supra, sufficere ad hoc decretum, quod sit conditionatum & ex parte actus & ex parte objecti, de quo vide superius dicta, ad prima fundamenta probantia impossibilitatem scientiæ conditionatæ, & recale dicta ad objectionem primam, ejusque instantiam tertiam, & quartam præcipuè. Positoque, quod ordo ille sit præsens, veritasque objectiva determinata, præsens sit futuritionis tempore, & à Deo cognita, sufficit tamen ut hæc omnia pendeat à decreto quidem actuali & exercito, tamen conditionato, tam ex parte actus quam ex parte objecti.

Tollitne scientia conditionata à Deo rationem primi liberi.

OBJECIT Gonet. Primum liberum, debet esse causa, non solum remota & mediata, sed etiam proxima & immediata totius libertatis creatæ & participatæ. Sed scientia media subtrahit à Deo rationem causæ proximæ & immediatæ respectu liberæ determinationis nostræ voluntatis: Implicat enim, ut ostendimus præcedenti paragrapho, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti.

RESPONDETUR. Negando minorem; negando item, quod implicet, liberam determinationem nostræ voluntatis causari à decreto indifferenti. Negamus item, esse hoc ab illo ostensum §. præcedenti. Negamus item, quod illud decretum determinet Deum ad speciem actus, ut in illa ipsa determinatione non includatur etiam determinatio divinæ voluntatis per concursum suum influentis, si autem involvitur illic determinatio divina, non determinat creaturæ speciem actus independentem à Deo, præcipuè cum illam ipsam determinationem præcedat concursus in actu primo spectatus.

Conceditur, quod primum liberum, debeat esse primum eligens, sed negamus, quod scientia media tollat à Deo, rationem primi eligentis.

Conceditur Probationi secundæ, quod decretum Dei absolutum supponat determinationem voluntatis humanæ conditionatam. Quia tamen illa ipsa conditionata futuritio supponat decretum actuale, & exercitium voluntatis divinæ, licet conditionatum ex parte actus & ex parte objecti; hinc scientia illa non tollit à Deo rationem primi liberi.

Negatur Confirmationi, quod illa causa prius eligat, quæ per se primo attingit in effectu aliquam rationem priorem & nobiliorem illâ, quæ ab altera attingitur. Cum enim formalitates includat

inclusa in effectu pendente à primo libero, hoc est, Deo, & à secundo libero, hoc est, creatura, non sint distinctæ realiter; non potest dici, quod una formalitas attingatur ab uno libero, alia ab altero, & quamvis causa & effectus sint correlativa, primitas tamen aliunde debet salvari, & non ex prioritate causatæ formalitatis. Illud ergo erit primum eligens, quod dat ipsam potentiam eligendi creatam, quod dat comprincipia necessariò requisita, & cætera similia. Sed quidquid sit de hac propositione, negatur quod voluntas creata attingat aliquam formalitatem priorem, eam quam attingit Deus. Negatur ulterius, quod voluntas creata attingat rationem specificam, quin eam attingat etiam concursus divinus. Nec ita determinat Deum, quin in illa determinatione intelligatur, etiam concursus ad illam determinationem divinus, licet verum sit, quod electivè non determinet voluntas hanc numero operationem, cum electivè possit ad illam determinare Deus, de quo vide 1. parte Disp. 5. n. 236. item 243. item 246. & sequentibus. Item 276. Negatur item, quod voluntas divina sit futura potestiva voluntatis creatæ, ut videre est ibidem n. 295. Conceditur ultimus cum August. quod in opere Sancto, prior sit voluntas Dei, sed non prioritate prædeterminativæ, sed prioritate dandi, vel seligendi comprincipia supernaturalia; & tum primum poterit fieri opus Sanctum, quod significat Aug. dum docet posterius esse opus liberi arbitrii. Operatur Deus dando illa comprincipia, sine quibus non operaretur homo adeoque illis cooperatur homo. Nec ideo vult Deus, quia ego volui volitione independente à Deo, aut volitione naturali.

Tollitur scientia conditionata à Deo supremum Dominium in voluntates?

OBJECIT 1. Gonet. Ille qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eam uti, eamque applicare ad quod voluerit. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit eas velle, sed prius explorare per scientiam conditionatam, quid illæ ex innata libertate sint volituri, nec possit determinationem illam prædefinire, sed debeat emendicare consensum, manifestum est, quod non habebit perfectum dominium, sed politicum tantum.

RESPONDETUR. Negando, quod non possit applicare Deus voluntates nostras ad liberè volendum quidquid ipse voluerit, & quamvis antecedenter ad decretum absolutum exploret, quid voluntas ex innata sua libertate, non utcumq; sed gratiâ Dei adjutâ, operatura esset; Quia tamen illâ exploratione positâ, electio auxiliorum merè pendet à Deo, oblatio item cogitationum, quas appellat Aristoteles à bona fortuna, est in manu Dei. Hinc fit, ut Deus adhuc possit applicare voluntates nostras prout volue-

rit, vertereq; corda Regum quocumq; voluerit, ut innuitur Prov. 21. & ratione selectionis auxiliorum magis habere voluntates humanas in manu sua, quàm ipsi homines suas, de quo vide disp. 5. n. 482. unde ulterius magis habet in potestate sua voluntates nostras, quàm v. g. magistratus habeat voluntates populorum: Quia populis nec voluntatem præbet magistratus, nec in volitiones illius influit, nec comprincipia offert, nec habet vim seligendi infallibiliter, ut hoc potius velit populus quàm illud, quæ tamen omnia competunt Deo.

Conceditur Confirmationi, quod ille Dominus non haberet supremum dominium in servos, qui non posset eis præcipere, nisi quod præsciret illos sponte etiam voluturos: servi enim illi hoc ipso quia servi sunt, nullam debent habere libertatem per ordinem ad illum Dominum. Quia autem ita nos servi sumus Dei, ut simul nos liberos esse voluerit, ideo nec subjecit nos prædeterminationi, vi cuius non nisi hoc fiat, & quæ positâ impossibile est oppositum fieri. Et si paritas de hoc dominio creato allata tenet, auferet nobis libertatem, contra quàm docuit Aug. & Tridentinum. Negamus tamen, quod Deus non possit homines, ratione comprincipiorum quæ offert, ratione primarum cogitationum, ratione selectionis auxiliorum pertrahere, eò quod voluerit, nec cogitur voluntati humanæ se accommodare, cum ex ipsius decreto sit, quod inde innox nostra servetur libertas. Unde etiam ratione immediatè dictorum operatur Deus omnia juxta consilium voluntatis suæ. Et cum post præscientiam voluntatis nostræ adhuc liberum sit Deo seligere quæ voluerit auxilia, cogitationes primas ut libuerit injicere, adhuc operabitur non secundum tantum præscientiam, quamvis eam utatur, sed secundum consilium voluntatis suæ. Superior Religiosus mandans, & Deus decernens, in hoc sunt pares, quia neutrius mandatum, libertatem violat. Casu autem, quo superior Religiosus nihil possit mandare, nisi id quod præscierit sponte voluturum subditum, dupliciter id evenire posset. In primis, si superior posset mandare quod vellet, adstringeret tamen se suâ libertate, ad nihil mandandum quod acceptatum noller subditus, eo casu & auctoritatem retineret, & specialem amorem subditi mereretur, cum tale Imperium non nisi ex placito ipsius superioris, esset restrictum. Hinc & Deus cum non nisi ex placito suo obligarit se, ad decernendum, non nisi secundum liberam determinationem creaturæ, & auctoritatem, meretur & amorem. Alio modo potest superior non posse imperare, nisi præcognoverit voluturum subditum, quia subditus non subjecit se ad hoc, ut illi superior mandare possit, quod voluerit, eo casu, parvæ esset auctoritatis superior, siquidem ex determinatione subditi, haberet tam restrictum jus; quia autem non ex

de-
deter-
mina-

minatione creaturæ hoc habet Deus, ne frangat jura libertatis creatæ, sed contra libertas creatæ, habet jus suæ libertatis à Deo, hinc fit, ut Deus adhuc retineat plenum jus suæ auctoritatis. Rursus, quia non est in potestate superioris Religiosi, ponere alium & alium ordinem, in quo prævideat illum consensurum, non est in potestate ejusdem superioris Religiosi, seligere Principia, vi quorum infallibiliter faciat, quod facere illum vellet superior, exinde fit, ut illa potestas superioris sit futura restricta. Jam autem Deus in manu sua habet & ordines rerum, & selectiones auxiliorum, quibus infallibiliter consequitur finem, idè Deus retinet totum adhuc dominium voluntatis.

Conceditur Confirmationi ampliori, quod homines ratione perfecti domini quod habent in suos actus, possint se liberè determinare, ad quod voluerint, sed non determinatione independenti à Deo. Concedimus, quod Deus sine læsione libertatis possit pro statu absoluto determinare voluntates hominum ad quod voluerit, non quidem per decretum prædeterminativum, sed determinabit ratione selectionis auxiliorum, & licet per scientiam mediam exploret consensum voluntatis humanæ, quia tamen seligit ipse auxilia, sub quibus nonnisi prævidetur eventus secuturus, cumque talia auxilia seligere, non sit in potestate hominis, hinc fit ut magis habeat Deus voluntates nostras in sua potestate, quàm nos nostras.

Tollitne scientia conditionata efficaciam gratiæ, & derogatne, Divinæ Omnipotentia?

OBJECIT Gonet. Juxta Principia nostra, Deus servatà libertate nostrà, non potuit promittere Abrahæ, conversionem gentium ex thesauris suæ omnipotentia, sed solum ex præsupposita scientia conditionata, quâ noverat, quod istæ vel illæ gentes tali tempore vocatæ ad fidem, credituræ essent, hoc autem derogat divinæ omnipotentia, quia juxta hunc modum dicendi, quod illam promissionem potuerit Deus adimplere, non provenit tanquam à prima radice ab ejus omnipotentia, sed à determinatione voluntatis, quia nisi hæc præsupponeret à Deo prævisà, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratiæ, talem Promissionem facere non potuisset.

RESPONDETUR negando sequelam. Et licet præutatur Deus scientiâ conditionatâ, id non derogat omnipotentia divinæ, quia non ex potestate creaturæ, sumuntur ipsamet entitates auxiliorum, sine quibus impossibilis est consensus, sed ex thesauris omnipotentia: & licet non possit fidem Deus promittere ex sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum, vi quorum nonnisi fiat consensus, & vi quorum impossibile sit oppositum sequi; Potest tamen illam promitte-

re ex tota sua omnipotentia, tanquam Principio effectivo auxiliorum gratiæ & entitatis eorundem, & ex virtute auxiliorum, gratiæque non utcumque spectatæ, sed selectæ, quâ selectione positâ, licet liberè, infallibiliter tamen secuturus est eventus. Et certè, sicut positâ prædeterminatione impossibile est non sequi eventum, ita & posito selecto auxilio. Sed in hoc est disparitas: quia prædeterminatio præcedit consensum liberum gratiosum, selectio autem præcedit quidem consensum absolutum gratiosum, non tamen conditionatum, adeoque quod prædeterminativa efficacia, sit efficacia auferens libertatem, non autem efficacia selecti auxilii.

Conceditur cum S. Augustino libro de Prædestinatione Sancti. cap. 10. quod creditio Gentium ad salutem, non sit ex viribus naturæ, sed ex Dei prædestinatione, hoc est, voluntate conferendi auxilia requisita, unde Deus vi sui auxilii facit, ut homines faciant quæ præcepit, cumque homines non ipsi sibi conferant vires agendi sicut oportet, nec sibi seligant auxilia, non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promittit, ratione quorum auxiliorum & selectionis, in Deo non in hominum est potestate, id facere quod Deus promittit. Titulo quarum virium nonnisi à Deo dandarum, titulo item selectionis auxiliorum, merè pendentis à Deo, non tantum prædicere, non tantum præscire, sed potens est & facere, cum factum illius sit, non alienum, & conferre & seligere auxilia, vide i. parte dis. 5. num. 486. & ibid. d. 4. n. 107. Concessimus etiam supra, certitudinem & infallibilitatem Promissionis v. g. consensus, non esse desumendam ex divina præscientia conditionata, sed illâ præsuppositâ requiritur actualis collatio gratiæ, selectio item talis gratiæ, quæ prævidetur eventum habituræ, hinc per nos conformiter ad Augustini Epistolam 105. Superbæ impietatis est reprobus sensus, ut homo se facere dicat, quod promittit Deus, quia ut hoc faciat, nec vires sibi supernaturales tribuit, nec tribuendas seligit, & tamen sine selectis viribus, non est operaturus, imò nec posset operari sine auxilio gratiæ.

Conceditur Argumento in contrâ, quod consensus conditionatus non ponatur à scientia conditionata, nec prævideatur ab illa, ut proveniens à determinatione gratiæ infallibiliter agentis, provenit tamen à determinatione gratiæ tolerantis indifferentiam, ut ille consensus sit sicut oportet, vel ut non sit sicut oportet, tollentia item indifferentiam habendi auxilium, cum quo prævidetur secutura operatio, vel non habendi. Conceditur quod ille consensus oriatur à libertate sed gratiæ Dei adjunctæ, & licet non prædefiniatur, nec prædestinetur prædestinatione, ut hoc nonnisi fiat, prædestinatur tamen in latiori significatione, quia proficitur ex decreto Dei de dandis auxiliis supernaturalibus, unde prævidetur consensus ille, ut ab omni-

rentia ejusque auxilio determinatè proveniens, non determinatione, vi cuius nonnisi consentiat, & quâ determinatione positâ impossibile sit oppositum velle; sed determinatione faciente ut sit actus sicut oportet, cum potuerit esse, non sicut oportet.

Negatur ulterius, errasse in hoc Semi-Pelagianos concedendo quod consensus ille conditionatus esset ex gratia supernaturali, auctoritative Prosperi supra responsum. Fulgentius lib. de Incarn. & gratia cap. 29. hoc solum vult, quod etiam exordium salutis, seu salus incipiens, à bona voluntate in homine, inchoetur à Dei auxilio supernaturali, nec expectat, ut ab homine, hoc est, viribus naturæ nascatur, tribue- neque id viribus naturæ, est gratiæ Dei contumaciter repugnare: & sicut in ordine naturali esse non haberent homines, nisi Dei potentia in ordine naturali concurreret; ita & in ordine supernaturali, est necesse mutari hominem per auxilia supernaturalia: & sicut non egebat adiutorio Deus ut hominem faciat, ita nec indiget, ut homo viribus naturæ bene prius velit, & tum primum ad salutem erigatur. Certè hic locus Fulgentii, prout illum recitat Gonet, nihil ostendit, nisi hoc, quod consensus etiam conditionatus, si spectet ad ordinem salutis, saltem tanquam objectum scientiæ conditionatæ, quâ informetur Deus, de conferenda gratia efficaci, debeat esse supernaturalis.

Conceditur Argumento in contrâ secundo, veram esse positionem Augustini, quod Deus magis habeat in sua potestate voluntates hominum, quam illi suas. Sed negamus quod homo seclusis auxiliis gratiæ, possit se liberè determinare ad quodcumque voluerit. Negamus item, quod non possit determinari & applicari à Deo, determinatione & applicatione per immisionem cogitationum & affectionum, quæ sint à nobis in nobis sine nobis, per determinationem & applicationem selectivam auxiliorum, licet non possit determinari & applicari salvâ libertate, ut hoc nonnisi agat, & quâ applicatione positâ, impossibile sit vi auxilii præcisè, non sequi eventum. Quod autem repetit, impossibile esse causari determinationem nostræ voluntatis nisi per prædeterminationem, id supra refutatum est.

IN STATU Gonet. In argumento secundo principali, suppositâ scientiâ conditionatâ de aliquo conditionato v. g. de Conversione Petri, futura in his circumstantiis, vel potest divina voluntas, stantibus adhuc illis circumstantiis velle oppositum, vel non potest velle; si potest velle oppositum, illa scientia non erit infallibilis, quia adhuc restabit consideranda voluntas divina, à qua impediri potest talis conversio; si verò positâ illâ conditione & cognitâ per scientiam conditionatam determinatione voluntatis Petri conditionatè futurâ, Deus non possit oppositum velle; Ergo diminuta est divina o-

mnipotentia & libertas divinæ voluntatis circa tale objectum.

RESPONDETUR. Cum argumentum procedat, sistendo merè in objecto conditionato, Dico: suppositâ determinatione conditionatâ non posse Deum velle ne sit determinatio conditionata, neque per hoc derogabitur divinæ omnipotentia & libertati divinæ voluntatis. Cum enim ipse ille consensus conditionatus, non sit sine concursu Dei conditionato & sine divina voluntate conditionatè item se habente, non derogabitur per hoc divinæ omnipotentia aut libertati, cum ipsa suppositio exercitii divinæ omnipotentia, & ipsa suppositio exercitii divinæ libertatis, non derogat omnipotentia nec libertati divinæ. Unde quando prævidetur tunc voluntas creata determinatura se ad unam partem, ex suppositione etiam suæ determinationis, non habet possibilitatem & libertatem determinandi se ad aliam partem, licet extra hanc suppositionem, habeat possibilitatem & libertatem determinandi se ad aliam partem, vel si volueris dic, quod consensus ille spectatus in suis causis, sit impedibilis, non spectatus in suppositione sui ad se, ad quam suppositionem liberè, licet conditionatè concurrat Deus, vide primâ parte disp. 4. num. 200.

Loquendo autem de statu absoluto, positâ præscientiâ quid esset volitura voluntas conditionatè, sub auxilio gratiæ dando conditionatè, liber adhuc est Deus, ut pro statu absoluto decernat, dare vel non dare gratiam efficacem, implere vel non implere hypothesim, seligere vel non seligere auxilia; neque tamen quidquam per hoc derogatur infallibilitati scientiæ conditionatæ; Quia illa non attendit ad statum absolutum, qui potest adhuc non venire, sed ad statum conditionatum, qui ex suppositione sui ad se, jam non potest aliter se habere. Vide dicta 1. parte Disp. 5. num. 336. & num. 376. & num. 381.

Conceditur Confirmationi hujus rationis: quod dicere aliquid fore impedibile à voluntate creata & non à divina, vergat in præjudicium omnipotentia & libertatis divinæ: sed negamus quod pœnitentia v. g. Petri, sub circumstantiis in quibus per scientiam conditionatam, prævidetur conditionatè futura, est que libera voluntati Petri, sit impedibilis ex suppositione sui ad se, quæ pœnitentia est etiam libera voluntati Dei, sed non impedibilis ex suppositione quod illam velit Deus. Imò loquendo de statu absoluto, magis est pœnitentia Petri impedibilis, ut ita dicam, à Deo in quantum pro statu absoluto potest seligere auxilium si velit, potest etiam non seligere si velit: ratione cuius selectionis, ratione item decreti de dandis absolutè auxiliis, est libera Deo illa pœnitentia. Quod autem attinet ad statum conditionatum, etiam pro statu conditionato est libera. Nam licet sit prior omni decreto

decreto actuali & exercito voluntatis divinæ, vi cuius determinet Deus ut hoc non nisi fiat, & quo decreto posito, impossibile sit oppositum sequi non est tamen prior decreto divino actuali & exercito, quod tamen sit conditionatum & ex parte actus, & ex parte objecti, quo decernat Deus daturum se conditionata auxilia, concurrerunt se conditionatè &c. Quomodo ergo scientia conditionata derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam gratiæ?

An scientia conditionata tribuat Deo modum agendi cæcum & vagum?

OBJECTUM Gonet. Quando Deus cognoscit per scientiam conditionatam rem sub conditione futuram, debet supponere modum agendi suum & creaturæ, siquidem sine illis duobus, non potest poni actio causæ secundæ. Atqui modus ille concurrendi Dei præsuppositus a scientia conditionata, cæcus est, ignarus, vagus, confusus, & indeterminatus, quod ipsum probat. Quia modus ille agendi, est concurrere per concursum indifferentem, & sine intentione alicujus actus & effectus particularis, cum sola intentione generali agendi quod vult creatura, quodcunque illud est, sive bonum sive malum, sive amorem sive odium. Sed hoc est concurrere cæco & ignorantem modo, vagè, confusè, & quasi in incertum, eoque ferè modo quo piscatores, qui mittunt retia in mare, ignorantes quos pisces apprehendent. Ergo scientia conditionata attribuit Deo modum agendi cæcum &c.

RESPONDETUR. Modus ille agendi non debet dici cæcus, qui supponit prædilectionem scientiæ, ejusque sine controversia in Deo reperiibilis. Scientia autem quæ dirigit collationem auxilii pro statu conditionato, est scientia simplicis intelligentiæ. Ergo quamvis modus agendi per concursum indifferentem & sine intentione actus particularis, si fiat non ex prædilectione scientiæ judicantis ob salvandam libertatem debere dari concursum indifferentem & non determinantem ut hic non nisi actus fiat, sit modus agendi cæcus; non est tamen modus agendi cæcus, si fiat, ex prædilectione, ut dixi, scientiæ, dictantis concursum indifferentem offerendum esse, ut salvetur libertas, unde ex tali prædilectione operari, nego quod sit concurrere cæco & ignorantem modo. De hac prædilectione vide 1. parte disp. 4. num. III.

Tangit etiam ista objectio aliqua, quæ explanatione indiget. *Indiget imprimis explanatione*, quo sensu debeat intelligi concursus ille indifferentis. Si enim nomine illius intelligatur concursus non determinans, ut hoc non nisi vi illius fiat. Hoc sensu ille concursus est indifferentis, & eodem sensu, intentio & volitio divina, non est volitio actus alicujus particularis, sed est sola in-

tentio generalis. Si autem per concursum indifferentem intelligatur concursus non habens etiam suæ entitatis determinationem conditionatam, & intelligatur non posita illic ulla volitio Dei, etiam conditionata ex parte actus, hoc sensu, non est ille concursus indifferentis, sed determinatus, sicut & ipsa intentio. *Explicatione item indiget*, quomodo concursus ille sit generalis: Non enim est generalis generalitate aliquæ abstractionis, cum determinatam entitatem importet, sed est generalis, hoc est, non determinans ut hoc non nisi fiat. Vide de hoc Disp. 5. n. 275. Illud indiget omnino modificatione, aliàsque à nobis factum est in primâ parte, quod immerito dicat concursum divinum supernaturalem, esse indifferentem, ut vi illius fiat bonum vel malum, amor & odium. Talem enim nos indifferentiam in auxiliis gratiæ non noscimus. Neque enim per nos influit gratia in odium v.g. Dei. Sed hoc sensu est indifferentis, quia potest homo non uti illo concursu ad amorem supernaturalem, & potius cum concursu naturali ponere odium, quod vide primâ parte Disp. 5. n. 323. Ubi etiam ostenditur num. 321. quomodo illa voluntas divina, possit appellari voluntas determinata.

Quantumvis autem præluens illa scientia simplicis intelligentiæ collationi auxilii conditionatè dandi, non prævideat determinatam futuritionem eventus, non potest dici, quod pro illo signo utens illâ scientiâ Deus, operetur cæco modo & ignoranter. Nam sicut quantumvis scientia simplicis intelligentiæ, non videat eventum absolutum, sed eum remittat per noscendum scientiæ visionis, nihilominus illa scientia simplicis intelligentiæ, non est scientia cæco modo procedens; ita quantumvis eadem scientia simplicis intelligentiæ, remittat per noscendum scientiæ conditionatæ eventum illius auxilii conditionatè dandi, non poterit dici Deus illâ scientiâ utens, cæco & ignorantem modo agere. Quod ulterius in hoc fundatur. Quia quantumvis omnes scientiæ in Deo sint idem realiter, & sint secum Condurantes & Comparantes totâ æternitate, nihilominus per ordinem ad nostras intentiones, partimur illas secundum aliam & aliam considerabilitatem objecti. Hinc si aliqua scientia penetret aliquam sui objecti considerabilitatem, quamvis non intelligatur attingere considerabilitatem objecti aliarum scientiarum, non dicitur vel cæco modo vel ignoranter procedere illa scientia. Quia ergo ante futuritionem conditionatam liberam, non antecedit nisi sola possibilitas, hinc scientia dirigens collationem auxilii antecedentem, ipsummet futurum conditionatum, non debet attendere ad eventum, sed ad vim & vires auxilii & voluntatis, remittendo alteri scientiæ penetrationem eventus conditionati. Præcipue cum ille ante suppositionem conditionatam

tam sui ad se, non habeat sui determinationem, imò impossibile est, ut habeat, salvâ libertate.

Repeti hîc etiam potest principium aliàs in primâ parte usurpatum; non potest dici quòd Deus operetur cæco modo, quamvis prædirectus à scientia sola simplicis intelligentiæ, non tamen certus ante conditionatam determinationem creaturæ, quomodo illa sit se determinationem naturæ, & tamen offerat concursum. Nam ita offerre concursum, non est cæco modo operari; cæcè enim operatur qui aliàs noscibile non agnoscit, quia autem salvâ libertate ante operationem conditionatam creaturæ, non est noscibilis hæc determinatio, hinc quantumvis illam pro illo signo non noscat Deus, non poterit dici cæcè operari. Et sicut quamvis Petrus non videat in Paulo tres oculos, non est dicendus Petrus cæcus, de facto enim tertium oculum non habet Paulus; ita quamvis ante conditionatam determinationem creaturæ, non videat Deus, quid sit Petrus v. g. voliturus, non arguit quòd Deus cæco operetur. Cum hæc determinatio salvâ libertate non possit habere pro illo signo.

Quid ergo Deus per illam scientiam simplicis intelligentiæ videt? videt modos, quibus salvâ libertate possit haberi consensus, decernitque tales modos adhibere, videtque insuper auxilium, quod faciat, ut hoc non nisi homo operetur etiam pro statu conditionato, & quo posito, impossibile sit etiam pro statu illo conditionato non posse non poni consensus, videt inquam læsivum esse libertatis, secundum aliàs probata, & decernit, ex suppositione quod velit servare indemnem libertatem, non dare talia auxilia. Videt rursus si detur auxilium quoad entitatem quidem determinatum, non tamen determinans ut hoc non nisi fiat, posse sequi consensus conditionatum, decernitque conditionatè dare tale auxilium, concurrereque cum voluntate. Quæ volitio jam est suprà præ explicata, & aliàs defensa.

Instantia illa de piscatione non tenet, duas imaginari illic possumus scientias in illa piscatione; primam, quæ dirigit confectionem retis, ejus confectionem applicationem debitam. Et si hoc faciat piscator non dicetur cæco modo operari. Deinde possumus imaginari scientiam, vi cujus certè & infallibiliter ante absolutam prehensionem piscium noscat piscator: si hoc & ita jecero rete, prehendam pisces hos, quam scientiam quia non habent pisces, in incertum piscantur. Jam autem Deus in primis per noscit vim & vires auxilii conditionatè dandi, & voluntatis conditionatè operaturæ, & cum pro illo signo nihil sit ulterius noscibile salvâ libertate, ideo pro illo signo, utitur scientiâ quæ illi pro illo signo possibilis est. Quia autem insuper Deus ante eventum futurum absolute, per noscit quid sit futurum sub conditione, ideo non

piscatoris more, fortuitò & casu operatur, sicut nec piscator operaretur cæco modo, si post penetratam vim & habilitatem sui retis, aquæ, piscis, nosceret certo, si misero rete, hoc prehendam.

Est & alia via satisfaciendi huic instantiæ, quia cum conditionata piscium per rete conditionatè mittendum captura, sit eventus necessarius, & non pendens à libertate piscis, vel à libertate retis, quòd nesciat piscator eventum illum conditionatum antecederet, debet id rejici in ipsam incertitiam & ignorantiam, non penetrantis piscatoris circumstantias loci, piscium &c. Quia autem eventus conditionatus voluntatis, est eventus liber, quod ille non noscatur antecederet ad ipsam suppositionem futuri conditionatæ, rejici id debet non in defectum scientiæ, sed in defectum objecti, quod obtuendam libertatem creatam, ante suppositionem conditionatam determinantis se voluntatis, non habet ullam infallibilitatem.

Et per hoc responderi debet ad alteram instantiam quam ponit Gonet, in *sed contra tertio*, & est talis sicut si homo per cæcos meatus projiceret lapidem, postea exploraturus quem scopum ille attigisset, exploratio illa & cognitio subsequens, non impediret, quin projectio illa lapidis, facta esset modo cæco. Ita cognitio scientiæ mediæ non impedit quin in signo illam antecedenti modus ille concurrendi cum causis secundis, cæcus sit. Sed ad hanc instantiam ex jam præactis dici potest, quòd cæca sit illa projectio lapidis, cum à nulla scientia dirigatur, dirigitur autem à scientia simplicis intelligentiæ collatio auxiliorum non determinantium, ut hoc non nisi fiat &c. ita prædirigente illâ scientiâ ad salvandam indemnem libertatem. Rursus ex ignorantia est, nescire quis sit scopus tangendus, est enim hoc antecederet noscibile ante ipsum lapidis accessum ad scopum, non est autem noscibile quid sit salvâ libertate actura voluntas sub conditione, nisi ex suppositione conditionati consensus voluntatis. Denique tactio illa scopi est necessaria, hinc quòd non prævideatur, debet id rejici in defectum scientiæ. Jam autem futuritio conditionata, de qua hîc, est futuritio libera; ideo quòd non sciat Deus, ante suppositionem conditionatam quid sit futurum conditionatè, rejici id debet in defectum objecti liberi.

Ex eo etiam utraque hæc instantia solvi potest, quia & piscator & jaculator, aut eventum absolutum, non habet certam notitiam conditionatam, & si haberet, ostendi non potest, quòd cæcè operaretur. Deo autem utraque hæc scientia competit.

Auctoritas quam inibi citat, S. Thomæ contra Gentes c. 28. nos non petit. Nam inibi loquitur S. Thomas de providentia operante pro statu libero: neque enim inibi illius conditionati

(O)

memi-

meminit, providentia autem etiam per Nos pro statu absoluto, absolutum supponit decretum de dandis auxiliis hypothesei implenda &c. Daturque per nos providentia de his, quæ sub sunt etiam conditionatè libero arbitrio, licet non providentia prædeterminativa, sed offerens conditionatum auxilium &c. Congerit inibi plura Gonet contra Suarez, quæ omnia supponunt, quod non ex prædictione simplicis intelligentiæ pro statu conditionato Deus offerat auxilium, & quod hæc prædictio non sufficiat, quod tamen non probat.

An Scientia Conditionata tollat libertatem.

OBJICIT Gonet argumentum ad hominem. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res futuras ex vi & natura oppositionis contradictoriæ. Scientia conditionata est talis. Ergo tollit libertatem. Major probatur. Cum enim oppositio contradictoria sit causa necessaria necessitate absolutâ, utpote fundata in illo primo principio: Quodlibet est vel non est, quo nihil potest esse vel concipi magis necessarium, futuritio ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens. Minor probatur. Quia nos dicimus, propositiones contradictorias de quibuscunque futuris, habere determinatam veritatem vel falsitatem.

RESPONDETUR. Secundum dicta superius, quod quamvis scientia conditionata supponat res esse futuras ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, supponit tamen non fore illas independentes à suis causis, sed dependentes ab illis, inter quas quia est ipsum exercitium libertatis, vel absolutum vel conditionatum, ideo sine hac suppositione, non potest supponi etiam ipsa oppositio contradictoria. Et quia ipsum exercitium libertatis non aufert libertatem, ideo & ipsa oppositio contradictoria, fundata in illo exercitio, non aufert libertatem. Et certe sunt hæc duæ contradictoriæ. Hircocervus est Leomus, & tamen exinde non sequitur ulla existentia Hircocervi, Leomuris, quia non supponuntur ullæ causæ, quæ possint ponere objectivæ illius contradictionis alterutrum extremum, ex quo apparet, quod etiam contradictoria non supponant existentiam alterutrius extremi independentem à suis causis. Deinde expendendo ipsas propositiones, ut ponuntur. Major habet aliquam difficultatem: Quia nostra principia non tribuunt ipsi oppositioni contradictoriæ, vim exercendæ futuritionis, sed potius vim alterutram verificandi, suppositis causis futuritionis, tamen illud primum, supponit dicta major. Deinde probatio ejusdem majoris, non videtur immediatum habere nexum cum consequenti, quod inferre debuit. Nam quamvis oppositio contradictoria sit causa necessaria, non inferitur exinde: Ergo scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse

futuras ex vi oppositionis contradictoriæ, nam ex causa necessaria non inferitur futuritio, si illa, se solâ, non habeat vim educendi aliquid, ex nihilo existentia, vel è statu possibilitatis, quam vim quis tribuat soli oppositioni contradictoriæ?

Conceditur probationi secundæ, quod nullus actus bonus creaturæ, possit esse & concipi ut liber, qui non sit & concipiatur liber per ordinem etiam ad voluntatem divinam, sed negamus, quod conversio Petri v. g. in eo signo, in quo prævidetur à scientia conditionata, non dicat ordinem ad voluntatem divinam, & licet non concipiatur tunc decretum actuale & exercitium antecedens, quo Deus liberè determinet ex hypothesei convertere Petrum, supponitur tamen decretum de concursu & influxu in ipsammet conversionem, quod sufficit, ut illa conversio conditionata, dicatur Deo libera. Quod autem dicit, si illa futuritio conditionata conciperetur ut Deo libera, etiam scientia de illa, esset ex omni parte libera. Cum tamen nos scientiam conditionatam appellemus, partim liberam partim necessariam. Id etiam non convincit. Nam non hoc sensu appellatur à nobis scientia illa libera, quasi liberum sit carere illâ Deo, etiam si objectum supponatur conditionatum, sed quod veretur circa objectum contingens, & ex altera parte tale, quod non determinatur decreto absoluto. Immeritò etiam confundit hic auctor scientiam necessariam cum naturali & scientia simplicis intelligentiæ, de quibus vide prima parte Disp. 3. num. 62. an autem hæc scientia appellari debeat media, vide ibidem num. 104.

Conceditur probationi Tertie, quod destructa libertate increata, in re libertas creata, subliter non possit, sed negamus, quod scientia conditionata, auferat libertatem primi liberi: nam quamvis non proponat voluntati divinæ objectum suum cum indifferentia ad essendum vel non essendum conditionatè, quia tamen ablatio illius indifferentiæ, est ex suppositione concursus divini, & influxus in illammet conditionatam futuritionem, sit ut ablatio illius indifferentiæ, non tollat libertatem divinam. Negaturque ulterius, quod prius cognoscatur voluntas creata operatura determinatè, hunc speciem actum, quin simul tunc cognoscatur voluntas divina operans determinatè, hunc in speciem actum. Et sicut Petrus ante suppositionem suæ determinationis conditionatæ, est indifferens, an se sit ad hanc partem, an ad illam conditionatè determinaturus, sed primum determinatur determinatione conditionatâ, ita & Deus, prius concipitur indifferens, ut concurret vel non concurret conditionatè, & tunc primum postea concipitur conditionatè concurrens.

Conceditur probationi principali Minoris, quod libertas consistat in potestate expedita ad actum

actum ejusque negationem, id tamen intelligendum est de potestate expedita, sed ante suppositionem actus vel ante suppositionem negationis actus, nam ex suppositione actus, non debet esse potestas expedita ad non actum, nisi forte spectando actum & non actum, in suis causis. Unde etiam ex suppositione, quod jam Deus concurreret conditionate ad futuritionem conditionatam, non potest esse expeditus, ut non concurreret conditionate, licet sit expeditus, ut pro statu absoluto decernat absolute vel non decernat ejus existentiam. Caterum quia nulla talis est occasio, in qua non praevideatur voluntas, non tantum dissentiens sed etiam consentiens, liberum erit Deo habenti in potestate voluntates hominum, quam voluerit pro statu absoluto, eligere partem.

Conceditur Confirmationi Prima, quod per nos physica praemotio id est praedeterminatio aufert libertatem. Praemotio inquam praedeterminativa: quia si per praemotionem intelligatur, oblatio auxiliorum, immisio cogitationum quae sunt in nobis sine nobis, hoc sensu praemotio non aufert libertatem. Posito autem, quod praemotio praedeterminativa auferat libertatem, non sequitur, quod etiam suppositio scientiae conditionatae non sit Deo libera; quia illa suppositio objecti scientiae conditionatae, licet praecedat decretum, ut hoc non nisi fiat, non praecedit tamen decretum de dandis praerequisitis, de concurrente cum ipsamet conditionate operatura voluntate, jam autem & oblatio & efficacia praedeterminationis praecedit consensum nostrum liberum.

Conceditur Confirmationi Secunda, id quod antecedenter se habet ad libertatem, & eo posito, non potest non sequi effectus, tollere libertatem, sed negatur quod futuritio conditionata antecedit libertatem divinam, de dandis praerequisitis, de concurrente cum voluntate conditionate, licet antecedit libertatem, ut hoc non nisi fiat conditionate.

Conceditur quarto Principali argumento, quod nulla possit dari vel concipi libertas, ante primum principium & radicem illius, sed negatur, quod scientia conditionata concipiat suum objectum, ante primum principium & primam radicem illius; nam licet supponat objectum illius antecedenter ante divinum decretum, praedeterminans, ut hoc non nisi fiat, non antecedit tamen liberum decretum de dandis conditionate principii requisitis, non antecedit item decretum conditionatum de concurrente, decretum item de servanda libertate, & dandis principiis libertatem non destruuntibus, ratione quorum cum Sancto Thoma, libertas creata, rejici debet in efficaciam divinae voluntatis, decretaque a nobis admissa, antecedentia etiam statum conditionatum ostendunt, quomodo Deus sit primum in genere liberorum, o-

stenduntque (id quod petit confirmatio) quod libertas creata, sit de munere Dei, & per participationem libertatis increata; vide de hoc puncto i. parte disp. 5. n. 377. & sequentibus.

An Scientia Conditionata faciat Deum Auctorem peccati.

OBJECTUM Gonet. Scientia conditionata supponit divinum concursum oblatum voluntati de se indifferentem, & ab illa ad hanc magis partem, quam ad illam determinandum, ergo juxta hanc sententiam, concursus divinus, sequitur nutum voluntatis creatae; at voluntas creata non semper se ad bonum determinat, sed quandoque ad malum, ergo concursus Dei aequivalenter se extendit ad malum & ad bonum, & absque ullo discrimine affectivo.

RESPONDETUR. Concedendo totum cum limitatione, quam inibi ponit Gonet, quod scilicet affectivo alio actu concurrat Deus ad peccatum, quia quantum est ex illo nolle ad illud concurrere, mirumque est, quod cum agnoverit diversitatem concurrenti affectivam, nihilominus sine nullo addito dicat, quod ad utrumque, nempe sive ad concurrentem ad bonum, sive ad concurrentem ad malum, mediae voluntatis determinatione transeat, nec modificat illam voluntatis determinationem, ut appareat diversitas affectiva: cum enim illa voluntatis determinatio sit de linea affectivi, debuit hic diversitas hanc poni, nempe quod transeat etiam ad malum mediae determinatione suae voluntatis; sed cum affectione, quod quantum est ex Deo, nolle cum peccato concurrere. Longe aliter habet se sententia praedeterminantium: nam illa asserit (saltem per principia aliquorum) Deum praedeterminare, ut homo non nisi peccet, & quam praedeterminatione positam, impossibile est illum non peccare, cum impossibile sit illum non ponere actum peccaminosum materialiter sumptum, a quo non distinguitur re, ipsum formale peccati. Nec apparet, qui, si praedeterminat Deus ad materiale peccati ita indistinctum a formali, non se affectivè habeat ad peccatum, siquidem non foret peccatum, si non foret illa praedeterminatio, quam ponere, non est nisi in Dei potestate, & cur illam poneret, si illi non afficeretur, ponitque illam praedeterminationem conscius, illam positam, impossibile esse non sequi materiale peccati, & illo posito, impossibile est non sequi formale peccati, ex quo ulterius sequitur quod proditio Judae non minus sit opus Dei quam conversio Pauli. Nec est inter nos & Thomistas lis de hoc, an concursus Dei ad peccatum in linea affectivi sit dispar; sed an sequatur, quod Deus & quae sit causa peccati ac meriti, si aequè ad peccandum ac ad merendum praedeterminat.

Conceditur Confirmationi, quod determinante se voluntate creata ad actum odii Dei, una

(O) a tunc

tunc illam determinationem comproducat Deus, sed negamus, quod talis influxus extendat se ad ipsam malitiam, supposito, quod illa sit quid privativum vel negativum: nam ad privativa & negativa non datur Dei influxus, sed potius debet dari negatio influxus. In sententia autem tenentium, quod etiam peccatum stet in aliquo positivo, dicent illi, concurrere Deum etiam ad ipsum formale peccati, sed cum affectu, quod nullo modo, quantum ex illo est, vellet ad hunc actum concurrere, & hoc illi dicere non possunt, qui dicunt antecedenter Deum determinare, & pro statu conditionato & pro statu absoluto, ad peccatum, si enim peccatum illud non vult, cur prædeterminat? consequenter Deus erit causa peccati; non erit autem, si quantum ex illo, nolit ad peccatum concurrere, nec ad illud prædeterminet, etiam materialiter sumptum.

Negatur Probationi secundæ, illum esse causam moralem peccandi, qui ad salvandam rationem causæ primæ, ponit hominem in occasione peccati. Sed hoc punctum pluribus non examino, quia illud tractatum est in materia de peccatis.

De principio autem illo; An Deus determinet voluntatem ad individuum actus peccaminosi, vide i. parte disp. 5. n. 323.

An ex scientia conditionata, aliqua alia inconvenientia sequantur?

1. INCONVENIENS ex Gonet est, quod scientia conditionata totam certitudinem & infallibilitatem prædestinationis, prout à Generali providentia distinguitur, reducit ad præscientiam usûs liberi arbitrii, & pro hoc citat Molina, quæ tamen positio est contraria sancto Thomæ, i. part. Quæst. 23. art. 6. & de veritate art. 3. & Quotlibeto 12. art. 3.

RESPONDETUR. Quando Molina, aut alii ex nostris referunt certitudinem prædestinationis in solam præscientiam, referunt in illam aut potius in objectum illius tanquam primum certificativum, sed non tanquam in certificativum excludens alia certificativa proxima & immediata, quale est decretum absolutum de dandis absolutè prærequisitis, decretum de implenda absolutè hypothesi, sub qua prævidebatur eventus. Et hæc est ipsissima doctrina S. Thomæ dicto Quotlibeto proposita: *Prædestinatio habet certitudinem ex parte scientiæ Dei, qua non potest falli, & ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere, & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Sed istud Certissimum, sumunt Thomistæ pro prædeterminativo, itemque illud Ly non potest resistere: Nos autem sumimus, quod divinæ voluntati non possit resisti ex suppositione consequenti, ex qua etiam suppositione modus ille certissimus salutis habetur.

Pono hic lineam resolutorii hujus quæsti,

Petrus salvatur. Quæro, quare salvatur, quia data est illi gratia efficax. Quæro ulterius, quare salvâ libertate infallibiliter illa gratia habuit eventum, quia præcivit Deus illum huic gratiæ, licet de se non determinatæ, ut non nisi consentire possit, consensum præbiturum, enim infallibilis ipsi objectum scientiæ conditionatæ. Per hoc tamen non nego, quod si alia hæc quæstio instituitur, prævidit Deus respectu Judæ non tantum defficaces, sed & efficaces gratias, cur non elegit efficacem? & jam tunc non recurremus ad infallibilitatem ex scientia conditionata oriundam, sed ad infallibilitatem eligentis Dei, seu prædestinantis, licet hæc ipsa selectio non fiat independenter, à directione præsupposita, scientiæ conditionatæ, vide primâ parte Disp. 4. n. 161.

2. INCONVENIENS. Si Deus scientiâ conditionatâ directricem, disponeret prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur ex natura rei & metaphysicè loquendo, non repugnare esse aliquem hominem, quem Deus etiam de potentia absoluta convertere & prædestinare non posset, quod est absurdum & contra August. Enchiridii cap. 98. & est contra prædestinantis Dei libertatem. Siquidem prædestinationem in sua potestate non haberet. Sequela probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, in nulla occasione, cum nullis auxiliis ex se non efficacibus, velit se convertere, cum contingens sit, ut hæc media effectum fortiantur, siquidem cum illo infallibilem connexionem non habent, licet moraliter impossibile sit, ne convertatur, ex natura tamen rei id non repugnat.

RESPONDETUR. Conformiter ad alias dicta in prima parte, quod nulla sit ita perversa voluntas, ut in tanta varietate auxiliorum, nullum sit auxilium, cum quo illa non sit operatura, & si impossibile est moraliter, ut agnoscat Gonet, quin aliquod ex illis auxiliis fortiaur eventum, hoc ipso suberit omnis humana voluntas Dei dominio, & sicut cum dicimus impossibile esse moraliter, ne homo aliquando peccet venialiter, non dicimus, quod metaphysicè loquendo repugnet, ne unquam homo pro præsentis statu peccet venialiter, sed simpliciter asseritur, impossibile esse, quin peccet interdum pro præsentis statu: ita etiam cum impossibile sit moraliter, ne tot auxiliis oblatis consentiat homo, non debet dici quod sit id possibile metaphysicè, & ex natura rei, eò quod ly ex natura rei possibile, videatur excludere impossibilitatem moralem oppositam, & sicut enuntiat Tridentinum enuntiatione absolutâ, non potest homo sine privilegio speciali abstinere ab omnibus venialibus, licet hoc non posse; interpretentur Theologi, esse illud non posse, morale, seu impossibile moraliter, ita & nos dicimus, absolutè impossibile est, quin homo alicui oblatæ gratiæ sit consentiens.

sentur; quidquid sit an hæc impossibilitas sit moralis, vel an oppositum ex natura rei fieri possit. Deinde phrasis S. August. hoc solum vult, quod Deus cum voluerit possit convertere, quæ phrasis non debet restringi, quod debeat convertere, non nisi salvâ libertate.

Conceditur Confirmationi, quod non possit præsentem rerum ordine prædestinare Deus, nisi quem prævidit vocationi suæ responsurum liberè, sed absolute & ex natura rei, ut hic loquitur Gonet, posset prædestinare etiam necessitando. Retinendo priorem responsionem, quod impossibile sit moraliter, ut in tanta varietate auxiliorum, nullum prævideatur eventum habiturum, & quamvis non singulæ vocationes, aliquæ tamen ex collectivè acceptis, & indubiè plures superabunt resistentiam liberi arbitrii; & licet possit voluntas cum qualibet vocatione componere dissensum, tamen impossibile est moraliter, ut per ordinem ad totam collectionem sit restituta, non ob infallibilitatem prædeterminativam inclusam in aliquo ex his auxiliis, sed ob tantam varietatem, & modum congruendi, ipsi vocato.

3. *INCONVENIENS*. Si daretur scientia conditionata, sequitur quod nos prius eligamus Deum, quam nos ipse eligat, quod est contra verba Christi Joan. 15. contra divum Thom. in illum locum Joannis: & contra August. c. 17. de prædestinatione. Sequela probatur. Quia per nos, antequam in Deo sit decretum quo eligat Petrum, ista Propositio est determinatè vera, Petrus in talibus circumstantiis eligeret esse discipulus Christi.

RESPONDETUR. Si res sit de statu absolute antequam Deus videat hanc propositionem, eligeret Petrus esse discipulus Christi, præintelligi debet in Deo decretum de dando absolute auxilio, cum quo eligat Petrus esse discipulus Christi: Decretum item de concursu & implenda hypothesis, sub qua prævidebatur electurus, & per nos decretum prædefinitivum, ratione quorum Decretorum, prius Deus, eligit Petrum, quam Petrus Deum. Si autem agatur de statu conditionato, electionem quidem absolute Petri, præcedit electio conditionata, quæ Petrus eligit Deum, quia tamen hæc ipsa conditionata electio, præsupponit electionem Dei de dandis auxiliis, de concurrente, &c. hinc adhuc ultimò resolventur omnia in Dei electionem.

Conceditur Confirmationi, quod August. negat hanc causalem de prædest. SS. cap. 19. elegit nos Deus quia credidimus, quia ibi loquitur contra Semi-Pelagianos, qui conditionatis naturalibus meritis electionem absolutam ad salutem tribuebant, quod nos non docemus. Deinde, ut hic paulò ante dictum, nec elegit nos absolute Deus quia credidimus conditionatè,

creditione supernaturali, quia etiam reprobi prævidentur cum tali creditione, & tamen non eliguntur. Quod autem dicit, bona est consequentia apud August. Deus præscit ante suum decretum fidem credentium, ergo non eligit ut credant, sed ipsi credendo eligunt illum; Ergo etiam erit bona consequentia, Deus non præscit ante decretum, consensum liberum quem ego daturus sum, vocationi quæ vocat ad credendum; Ergo Deus non eligit consensum liberum, sed ego prior eligo eum consentiendo. Quod inquam dicit non vincit, & tenet prior consequentia, non tenet secunda, nisi ex suppositione ejusdem doctrinæ in consequenti quæ ponitur in antecedenti. Hinc consequentia prior est desumpta ex principiis Semi-Pelagianorum, qui docebant, ex eo jam aliquem salvari, quia prævisus est crediturus sub conditione, tenebit ergo consequentia: Ergo prior ille elegit Deum conditionatâ electione, & posterius elegit eum Deus, ex quo principio deberet etiam tenere & illatio secunda. Sed hoc principium nos non tenemus, neque enim hoc principium apud nos resolutorium est quare hic salvetur, ille non salvetur, hic prædestinetur, ille non prædestinetur, quia hic prævisus est consensurus conditionatè, ille dissensus conditionatè: probavimus hoc & exinde, quia etiam respectu S. Petri, prævisæ sunt multæ gratiæ efficaciæ & respectu Judæ multæ efficaciæ, & tamen salvatus Petrus, damnatus Judas. Non ergo hoc rejici debet, in electionem illam conditionatam, sed in liberum Dei decretum, electivum auxiliorum, prædestinativum, & latens Dei consilium. Ergo non sequitur ideò nos electos, quia elegimus conditionatè, sed ideò nos esse electos, quia electi sumus selectivo, aut prædestinativo decreto, licet innitenti scientiæ conditionatæ.

4. *INCONVENIENS*. Quia hæc sententia, sterhit viam Semi-Pelagianis, qui asserbant, dari in nobis initia fidei non à gratia sed à natura, quod tamen damnat Arausicanum, Canone 5. Sequelam probat. Scientia conditionata ponitur talis à nobis, ut Deus ante omne Decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat, an homo positus sub his vel illis occasionibus pro sua libertate, consensurus vel dissensus sit vocationi, supposito tamen auxilio de se indifferente, & moraliter tantum excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax, si nolit operari. Sed in hac scientia sic explicata offertur divinæ Notitiæ aliquod initium fidei, quod non est à gratia sed à natura, quod ipsum probat. Quia determinatio & pia motio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum, est initium fidei, ut docetur in materia de fide, sed talis determinatio quæ per scientiam conditionatam futura sub conditione prævidetur, non supponitur ut futura ex vi determinationis gratiæ,

tiæ illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam, sed potius illa supponitur & prævidetur à Deo ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ergo talis determinatio non supponitur nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ex auxilio Dei determinatè proveniens.

RESPONDETUR. Negando Majorem, probationi ejus, nego Minorem, nego ulterius quod determinatio voluntatis, licet non prævideatur futura ex vi determinationis gratiæ ut non nisi consentiat, quod inquam non prævideatur futura illic determinatio voluntatis, ex gratia, faciente illam ipsam determinationem supernaturalem, certè enim applicatio illa & determinatio, determinans ipsam gratiam, est applicatio & determinatio cum influxu gratiæ, adeoque prævidetur à Deo ut causata, vel causanda à gratia. Et in particulari loquendo, applicatio ad credendum, sicut oportet, est volitio antecedens supernaturalis ad credendum, quam nemo nostrum dicit esse naturalem & profectam à viribus liberi arbitrii. Rursus si determinatio illa ad credendum sit in actu signato, nempe inclusa in ipsomet actu Fidei sicut oportet, & hunc actum Fidei, sicut oportet, nemo nostrum dicit fieri sine influxu gratiæ.

Immeritò etiam supponit, quasi à nostris universaliter dogatur, quod gratia moraliter tantum excitet, quia licet morales excitationes admittamus, admittimus tamen insuper etiam influxum, coeffectivum & comproductivum cujuscunque tandem consensus supernaturalis. Adde quamvis illa determinatio non supponatur futura ex determinatione gratiæ determinante ut hoc non nisi fiat, supponitur tamen futura hæc determinatio ex determinatione gratiæ causantis, producentis illam determinationem, pendensque à decretis divinis toties jam inculcatis.

Conceditur Confirmationi, quod præter gratiam moraliter excitantem, detur etiam gratia coëfficiens seu cooperans, licet non admittamus gratiam prædeterminantem sed negamus, quod determinatio voluntatis ad credendum non prævideatur à Deo, ut causanda à gratia & moraliter excitante, & coëficiente; & licet talis gratia subjiciatur libero arbitrio, & ab illo determinetur, & applicetur ad agendum, ut loquitur Gonet, nego tamen quod gratia in ipsam illam applicationem, in ipsam illam determinationem non influat, unde determinatur illa gratia, sed determinatione, in quam ipsam influat gratia. Quidquid sit an gratia moraliter excitans, debeat dici physice influens, licet sit quid physicum, ad eum modum quo causa finalis, est causa physica, licet non causet physice. Quia tamen nos insuper admittimus gratiam cooperantem physice influentem, ideo illa determi-

natio & à gratia moraliter excitante, & à gratia coëfficiencia procedit, & licet gratia coëfficiencia, ut illam appellat Gonet, sit determinabilis quantum ad speciem actus adeoque indifferens, non sequitur, quod causare hanc determinationem non possit, cum, ut supra vidimus, non probavit Gonet, quod à causa indifferenti, determinatus non possit prodire effectus.

Sæpe dum hic agitur de determinatione gratiæ de se indifferenti ad operandum, videtur auctor imaginari determinationem aliquam antecedentem ipsiusmet auxilii, & tamen hæc determinatio si spectetur præcisè determinatio ipsius auxilii, est determinatio in actu signato. Nempe in ipsomet exercitio illius actus sita, & ita determinatio auxilii ad volendum credere, est ipsamet volitio credendi, determinatio auxilii ad credendum, est ipsa creditio seu actus fidei. Hinc si nec ex doctrina nostrorum, nec ex ipsis verbis colligi potest, quod fides ut oportet non sit ex auxilio gratiæ, nec etiam colligi poterit, quod ipsa determinatio auxilii ad credendum non sit ex gratia. Concedo quidem, quod interdum sit determinatio, quæ fit per unum actum ad alium actum, quod inquam sit determinatio transitive, & in actu exercito, ut cum voluntas dicit, propono facere actum amoris Dei, & tunc non tam est determinatio auxilii ad amandum quam potius ipsiusmet voluntatis ad ponendum distinctum actum; determinatio tamen auxilii indifferenti ad ipsamet volitionem, est determinatio per ipsamet volitionem. Nos verò universaliter dicimus quamcunque determinationem, si fiat in actu signato si in exercito, si sit transitive si intransitive, semper illa haberi ex influxu gratiæ, si sit determinatio, sicut oportet.

Negatur ulterius Argumento quod adfert contra communem responsionem Gonet, quod talem determinationem non causet gratia coëfficiens. Negamus item, quod ab ipsa voluntate, determinetur & applicetur ad agendum auxilium, determinatione, quæ non sit ipsa ex gratia, cum illa determinatio auxilii ad credendum, sit ipsamet actus fidei, sicut oportet. Concedimus, quod cum albedo in manu, non sit causa nec principium caloris, impertinenter dicatur, quod procedat calor non è manu nudè sumpta, sed à manu ut ab albedine affecta, eò quod albedo, nullo modo influat in calorem. Sed nos concedimus influxum gratiæ in ipsamet determinationem voluntatis. Auctoritas Prosperi dicentis, Semi-Pelagianos concessisse operationes factas sub ipso gratiæ adjutorio, quomodo sit accipienda, supra est allatum. Quod autem dicit Gonet in hoc errasse Semi-Pelagianos, quod docuerint consensum ad actus supernaturales, esse à libero arbitrio sub adjutorio gratiæ constituto, in hocque illos errasse, quod negarint solum ab ipso gratiæ auxilio procedere illum consensum. Id non debet sine addito dici.

Quia si errarunt in hoc Semi-Pelagiani, quia non agnoverunt consensum nostrum, esse solum ab ipso gratiae adiutorio, sequeretur in hoc errasse Semi-Pelagianos, quia non docuerint, quod nos in opere salutis merè passivè habemus, haberemus enim nos passivè, si consensus noster solum esset ab ipso gratiae auxilio; adeoque errassent in hoc Semi-Pelagiani, quod non commiserint errorem damnatum à Tridentino quod nos in opere salutis merè passivè habeamus.

5. INCONVENIENS. Scientia conditionata sterneret viam alteri errori, quo Semi-Pelagiani asserbant, praedestinationem ad gratiam, fieri ex praevisione meritorum.

RESPONDETUR. Duplicem hac in parte fuisse errorem Semi-Pelagianorum, ut vidimus etiam supra. Inprimis, quia obiectum scientiae conditionatae, quam addebant, ponebant merita naturalia, quibus illi tribuebant initium salutis, Non tribuimus nos. Alter eorundem error fuit, quia posita praevisione meritorum (ponamus etiam supernaturalium) non admitterent ullum aliud decretum divinum, quod nos admittimus, selectivum auxiliorum, nullum item addebant specialis doni decretum de implenda hypothesi, nec addebant decretum praedestinativum distinctum ab aliis Dei gratiis &c. quae tamen à nobis admittuntur. Unde per Semi-Pelagianos rejiciebatur latens consilium Dei, causalisque illorum, quare hic potius salvetur quam ille, erant merita conditionata praevisa, quam conditionalem nos non admittimus, sed docemus etiam respectu salvatorum, praevisa fuisse de meritis conditionata, & respectu damnatorum praevisa esse merita conditionata, hinc quod illi salvati hi damnati, rejici debet in aliud, nempe in praedestinationem. Denique licet ponatur recurrisse Semi-Pelagianos ad merita ex gratia absolute posita, quia tamen negabant dari ulterius praedestinationem, idem in hac sua positione errabant; admittimus nos praedestinativum decretum; sed de hoc infra, ubi agitur de voluntate dandi gratiam efficacem.

Conceditur, quod Deus in signo rationis antecedente decretum, quo praedestinat omnes ad Gratiam, praevideat merita ipsorum futura, sed praevidet illa ut directiva, quomodo salvam libertate praedestinati possint, sed non tanquam motiva praedestinandi. Conceditur quod inter actus divinos non detur alia Prioritas quam dependentiae, tenentis se ex parte Obiectorum, sed negamus, quod praesentia meritorum Conditionatorum, sit prior praedestinatione ad gratiam conditionatè dandam, licet sit prior praedestinatione ad gratiam absolute dandam, sed prioritate non in ratione motivi, ut detur absolute Gratia, sed directivi, ut salvam libertate detur. Negatur ulterius, quod si Deus in ali-

quo signo rationis priusquam eligat hominem ad Gratiam absolute dandam, videat illius merita futura conditionata, hoc ipso debeat accipere illa pro motivo ad dandam Gratiam. Negatur ulterius, per Principia nostrorum, Praedestinationem ad gloriam fieri ex praevisis meritis, idem quia ante decretum electionis ad gloriam, Deus per Scientiam conditionatam praevidet merita hominum conditionatè futura; nam per nos non merita conditionata, sed merita absoluta, sunt motivum praedestinationis, si illa formatur non ante praevisa merita absoluta, quod inter nostros controversum est, ut videre est 1. parte Disp. 8. n. 95. Conceditur, quod in quocunque signo rationis aliquid verum est, in eo, Deus illud praevidet, sed nego per illam Propositionem: in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, Petrus merebitur, Petrus non merebitur, sit determinativè vera. Ratio negandi est, quia si loquitur Auctor de electione ad gratiam conditionatè dandam, in signo antecedente hanc electionem, non est verum dicere, Petrus merebitur, cum etiam ad meritum conditionatum requiratur Electio conditionata ad Gratiam, si autem res sit de electione Petri absoluta, ad gratiam absolute dandam, negatur quod pro illo signo, vera sit haec absoluta, Petrus merebitur, sed vera erit haec, Petrus mereretur si. Quod autem in signo rationis Electionem Petri absolutam, ad gratiam absolute dandam non sit vera haec, Petrus merebitur, ratio est, quia etiam Contradictoria, ut alterutra vera sit, indigent causis indispensabiliter requisitis, ad ipsam futuritionem, Futuritio autem absoluta meriti requirit indispensabiliter decretum Dei absolutum, hinc ante hoc decretum non potest praevideri si Petrus merebitur.

Multò minus verum est, ex nostris Principiis sequi, quod ex praevisis sive conditionatis sive absolutis meritis, praedestinator sit Christus ad Filiationem Dei naturalem. Quia inter actionem meritoriam & praeium debet intercedere proportio, nulla autem est Proportio finiti ad infinitum, adeoque nec meriti Christi, ad unionem Hypostaticam infinitae dignitatis. Rursus, illa merita Christi vel supponerentur profecta à Christo, prout jam habente naturam suam terminatam Personalitate verbi, vel non terminatam. Si proficiuntur à Christo habente naturam suam, terminatam à Personalitate verbi, ergo antequam mereretur unionem, jam haberet unionem; si autem proficiuntur illa merita à Natura humana Christi nondum terminata à Persona verbi, subdivido, vel proficiuntur à natura humana terminata Personalitate humana, vel non terminata ulla Personalitate. Non proficiuntur à natura terminata à Personalitate humana, quia pro praesentis rerum Ordine, non videtur à Deo ulla Personalitate

nalitas humana, terminans Naturam Christi, adeoque nec videtur ullum meritum Christi sic sumpti, si autem non videtur illa humanitas terminata ab ulla Persona, ergo nec praevidetur merens, meritum enim & actiones sunt suppositorum. Ex quo Principio sequitur, quod in signo rationis antecedente Decretum praedestinationis Christi, non fuerit haec determinatè vera; Christus merebitur, cum non supponatur causa ad merendum necessaria, ipsa Persona. Denique per nos scientia conditionata, requiritur ad salvandam libertatem cum praedestinatione, Christus autem in Filium Dei naturalem, non est praeordinatus ex libertate, quomodo ergo Principium hoc nostrum, servit errori Arriano, docenti Christum electum esse in Filium Dei, titulo hujus praevisionis.

DIFFICULTAS III.

Restaurantur Argumenta.

GONET Articulo 6. proposuit Argumenta nostra, quae ut evaderet, posuit aliquas Responsiones, quas necesse est hic examinare.

NOTO. Quomodo sit restaurandum Argumentum ex Luc. 10. v. 13. sumptum, & à nobis propositum primà parte Disp. 5. N. 441. quamquam non tam est argumentum hoc restaurandum quam alibi dicta huc applicanda.

Punctum Difficultatis 1.

Restaurantur duo Argumenta.

PRIMUM Argumentum sic habet. Si datur decretum praeordinativum Christo increpanti Judaeos, quod non sint conversi, cum convertendi fuissent Tyrii, si haec signa vidissent, potuissent dicere Judaei, non sumus conversi, quia non formasti de nobis decretum praeordinativum, quod formasses de Tyriis, hinc immeritò nos increpas, nam sine hoc decreto operari non possumus, & illud ponere non est in nostra potestate.

Hic quæ in contra adfert Gonet. Negatur, quod ex defectu Decreti efficacis, non colligatur defectus potentiae ad poenitendum, si ipsum Decretum efficax, sit necessarium ad operandum, & si illo non posito, impossibile sit operari. Concedo quod potenti bonum facere & non facienti, peccatum est illi, sed nego, quod possit bonum facere, qui caret necessario requisito ad operandum, quale est per Thomistas, praeordinatio.

Conceditur, quod potuissent replicare Judaei non conversi, cum fuissent Tyrii convertendi ut dicit Christus, adeoque quod potuissent dicere, quare non dedisti nobis gratiam congruam, quam eras daturus Tyriis. Sed hæc responsio Judaeorum in principiis nostris non teneret, nam retulisset Christus: Non dedi vobis gratiam congruam, sed sine hac, potuissetis opera-

ri, cum tamen sine gratia praeordinante, impossibile sit operari. Rursus, ego quidem non selegi, dixisset Christus, gratiam pro vobis congruam, sed ne illa foret congrua, vestra malitia fecit; jam autem non malitia hominum facit, ne hæc quæ Judæ v.g. data est gratia, sit praeordinativa. Conceditur quod possit homo operari sine gratia efficaci, modo illi detur gratia sufficiens, sed nego ullam gratiam fore sufficientem, si ponatur, praeordinationem esse necessariò requisitam, ad actum, & quidem ita, ut sine ipsa impossibile sit poni actum. Hinc si non ponatur gratia praeordinans, quæcumque alia gratia, erit gratia verbaliter sufficiens, nec poterit cum illa agi poenitentia; siquidem ad posse agere, requiritur praeordinatio: quod vide prima parte Disp. 5. num. 452. Unde ulterius si gratia praeordinans, est ita necessaria ad operandum, ut sine illa impossibile sit poni operationem, carentes illâ, non essent pares iis, qui illam habent, etiam quantum ad ea, quæ tenent ex parte potentiae & actus primi.

Quod si inquiras, unde nobis constet de hoc, quod ita sit necessaria praeordinatio, ut sine illa impossibile sit poni operationem. Colligit id potest ex argumentis quibus supra probavit dari praeordinationem Gonet. Si enim praeordinatio facit, quod Deus sit Prima Causa, quod sit Primum Liberum, quod item Prædeterminationis sit medium, quo extrahitur res ex statu possibilitatis in statum existentiae etiam conditionatæ; Hinc fit, ut sicut impossibile est poni actionem sine Causa Prima, sine concursu Primi Liberi, sine extractivo è statu possibilitatis in statum existentiae etiam conditionatæ, ita nec poterit fieri actio sine prædeterminatione, quæ omnium horum est salvativum. Colligitur idem ex verbis Alvarez Disp. 29. ubi num. 4. ait: Præter auxilium sufficiens quod tribuit posse, est absolute necessarium aliud gratia prævenientis efficacis, tribuens actualiter posse operari. Similia habet Disp. 33. num. 31. Peccator qui non implet præcepta divina, non habet auxilium efficace, prout necessarium est, ut actum operetur. Et disputatione 22. num. 33. in sensu composito nihil velle possumus, sine prædeterminatione.

NOTO. Quomodo sit restaurandum. Secundum Argumentum quod sic habet. Si necessarium est ad actum operandum decretum praeordinativum auferetur tota ratio, gratia sufficientis. Vide hoc argumentum tractatum primâ parte Disp. 5. num. 452.

Hic quæ in contra adfert Gonet. Conceditur ad confirmationem, quod suffecerit æqualitas inter Judæos non conversos, & Tyrios convertendos sub conditione, quod inquam suffecerit æqualitas, quantum ad actum primum, sed nego esse æqualitatem quantum ad actum primum, si ponatur, praeordinationem esse necessariam ad actum, si enim illa non haberetur,

tur, qui est æqualitas ad actum Primum? cum non habeatur ipse actus primus, hoc est necessarium requisitum ad operandum, ipsa scilicet prædeterminatio, Negoque quod applicatio ad actum, non se teneat ex parte actus primi, si sine illa impossibile sit poni operationem, & si illa applicatio non sit in manu ipsiusmet hominis, talis autem applicatio est prædeterminatio.

Concedo, quod obligatio fundetur super posse, non super actum, est enim ad actum, sed Nego quod decretum prædeterminans, non det posse sed illud supponat, quomodo enim ante gratiam prædeterminantem, datur sine nota Pelagianismi posse in nobis ad actum sicut oportet ad salutem, cum illud posse in his principiis, sit ipsa voluntas.

Conceditur cum Gonet, quod potentia expectata illa sit, cui nihil deest ex requisitis ad operandum per modum actus primi. Sed probandum restabat Gonet, quod prædeterminatio per Thomistas requisita, non sit per modum actus primi, si sine illa impossibile sit poni operationem, & si illa, est causa nostræ operationis. Explicandum item fuisset, quo fundamento dicat prædeterminationem esse requisitam ex parte actus secundi; nam si ex eo requisita est ex parte actus secundi, quod sine illa non possit poni actus secundus, rediret imprimis querela Judæorum: Quare non dedisti nobis requisitum ad actum secundum, sine quo non possumus ponere actum secundum. Deinde, si istud tenens se ex parte actus secundi, tamen est requisitum ad actum secundum, hoc ipso verbaliter distinguetur istud requisitum per modum actus secundi, à requisito per modum actus primi. Certè enim requiritur species ad videndum, seu ponendum actum secundum visionis, beneque inferitur, speciem esse requisitam ad videndum per modum actus primi. Rursus, quis dicat quod concursus Dei, voluntas illius, auxilium supernaturale, non requirantur per modum actus primi, & tamen hæc omnia requiruntur per modum actus secundi, ut fiat actualis operatio. Denique ipse Gonet requisitum per modum actus secundi, explicat ante paragraphum *explicatur hæc Responsio*, explicat inquam per modum applicationis & reductivi, de actu primo ad secundum, & tamen reductivum de actu primo ad secundum, est tenens se à parte actus primi, & à parte potentia.

Conceditur explicationi Responsionis, quod censetur habere auxilium perfectè sufficiens ad agendum, qui habet totum complementum Potentia & actus primi; sed negamus, quod ille cui deest motio & applicatio ad actum secundum, sine qua impossibile sit poni operationem, & quam applicationem ponere, non sit in potestate operantis, quod talis habeat omnia complementa, requisita ad actum primum.

Format postea Gonet aliquas Instantias, qui-

bus ostendit, quantumvis prædeterminatio sit necessaria ad actu operandum, quod tamen si ne illa possit dici homo habere completam potentiam ad operandum, nihilque in eo desiderari ex parte actus primi: unde assumit hanc probandam Thesim: plura requiruntur in causa ad hoc ut operetur, quam ad hoc, ut possit operari. Pro quo

1. INSTANTIA ejusdem est, nam in oculo verbi gratia ad hoc ut videat, requiritur præsentia Objecti, ut autem possit videre, sufficit potentia visiva, sana & integra. Sed

RESPONDERI potest, præsentiam Objecti non se tenere à parte actus primi videndi, cum ipsum objectum, non producat visionem; jam autem ipsa prædeterminatio, est productiva actus sicut oportet cum voluntate, & est requisita ad hoc, ut homo possit actu operari, qui ergo voluntas sine prædeterminatione habebit totum complementum potentia? Unde & S. Augustinus lib. de Natura & gratia cap. 26. docet, quod quantumvis in tenebris & potentia visiva maneat, & instrumentum videndi, oculus, nihilominus non dicitur quisquam posse videre in tenebris, quia deest complementum tenens se ex parte actus primi, nempe lumen, unde ait Augustinus: *Oculus corporis etiam plenissimè sanus, nisi candore lucis adjunctus, non potest cernere.* Infer si oculus sine lumine non potest videre, qui poterit agere voluntas sine Prædeterminatione, si prædeterminatio est requisita, ad hoc, ut homo possit actu operari.

Deinde potentia videndi, supponit pro ipso principio effectivo Visionis, hinc si habeatur principium effectivum Visionis, habetur potentia videndi. Quia verò nisi adsit prædeterminatio, non habetur principium effectivum actus supernaturalis, ideo sine prædeterminatione, non habetur potentia operandi supernaturalis, & sicut sine lumine gloriæ, non potest videri Deus, ita nec sine prædeterminatione, possunt poni actiones meritoria.

2. INSTANTIA est, ad hoc ut possit Sacerdos consecrare sufficit character, ut verò actu consecret, requiritur intentio & materia præsens.

RESPONDETUR. Non esse hanc locutionem exactam, quod ad hoc ut possit consecrare Sacerdos, sufficiat character, non enim character, est posse consecrandi, sed Index ipsius posse. Sed quidquid sit de hoc, negari imprimis potest, quod ad hoc, ut possit consecrare sufficiat character, & non requiratur posse intentionem facere, posse materiam habere præsentem: & revera si ita homo sine prædeterminatione non potest operari, sicut non potest Sacerdos consecrare, nisi habeat materiam, videtur totum dari, quod argumentum desiderat. Deinde disparitas etiam dari potest, quod cum materia seipsam non consecret, bene posse conse-

consecrare, salvari poterit, etiam seclusa Materiam præsentem. Posse autem operari super naturaliter, habetur à prædeterminatione.

3. INSTANTIA, ut homo actu convertatur, requiritur gratia congrua, non autem ut possit converti.

RESPONDETUR. Cum sine gratia congrua, possit homo actu operari, mirum non est, quod non requiratur ex parte actus primi, jam autem sine prædeterminatione non potest homo actu converti, requiratur ergo illa ex parte actus primi.

4. INSTANTIA, ut Deus possit operari & creare, sufficit Omnipotentia, ut autem defa-cto operetur, requiritur decretum applicans Omnipotentiam.

RESPOND. posse negari, quod comperat Omnipotentia potentia creandi independentem à potentia volendi creare. Sed quidquid sit de hoc, in oppositum hoc adfertur, quod cum continentur effectus creabiles eminenter in ipsa, met Omnipotentia, idque actu, mirum non est, quod independentem à decreto dicatur Deus posse creare. Quia autem ut constat ex fide, independentem à gratia, non continetur in voluntate actus sicut oportet, sit ut sine gratia non dicatur homo posse actum facere sicut oportet. Et quia nisi ponatur prædeterminatio, non habetur principium sufficiens, ut alibi ostenditur, actus sicut oportet, idem prædeterminatio requiratur tanquam complementum, tenens se ex parte actus primi. Denique etiam distinguendo, quod aliud sit posse creare, aliud posse creare actu, nego quod posse creare actu, non se teneat ex parte actus primi tanquam ejusdem complementum, consequenter & prædeterminatio quantumvis dicatur requiri ad posse operari actu, nego quod se non habeat, ex parte actus primi.

Conceditur interim Gonet, quod aliud sit posse operari, aliud sit posse operari actu, sed imprimis probandum fuisset Gonet, quod istud posse, non idem sit ac potentia remota, de qua hic non queritur. Probandum item fuisset, cur hæc, quæ requiruntur ad posse operari actu, non se etiam tenent à parte potentia, & à parte actus primi completi. Rursus danda fuisset Regula unde dignosci possit, quod aliquid requiratur tantum ad posse, & quare aliquid requiratur ad actu posse. Adeoque unde cognosci posset, quod concursus Dei innexus prædeterminationi, non se teneat à parte ipsius posse.

Hinc inferes assumpsisse quidem Gonet hanc propositionem: Homo sine decreto, & auxilio efficaci, habet Potentiam completam ad operationem, sed hæc ipsa propositio probanda fuisset. Et si verum est per Gonet, quod non potest esse defa-cto conversio sine prædeterminatione, quomodo ista prædeterminatio non ingreditur ipsum actum primum, & ipsum posse simpliciter.

Probare item debuisset, quod sine decreto prædeterminativo habeatur potentia antecedens, quomodo item sine eadem, sit potentia, sufficienter instructa ad operandum.

Quod attinet ad hanc Propositionem: Potentia consequens est potentia conjuncta cum actu & applicata operationi, certe circa illam redibit quæstio, cur illa applicatio ad operationem, si sine illa impossibile est sequi operationem, & si illam ponere non est in nostra potestate, cur inquam illa, non se teneat à parte actus primi, & cur non requiratur, tanquam complementum ejusdem.

Concedamus interim, quod Potentia consequens, sit Potentia conjuncta cum actu, sed querere restat, cur prædeterminatio non sit Potentia conjungibilis cum voluntate, & ea mediante cum actu, quæ tamen Potentia teneat se à parte actus primi, habeatque rationem antecedentis. Quanquam quod etiam in prima parte repetitò dictum est: Impossibile est haberi posse operari, & non haberi posse operari actu, cum illud posse aliud operari, dicat essentialem & imbitum respectum ad actum. Hinc si essentialiter prærequiritur prædeterminatio ad posse operari actu, essentialiter requiratur ad posse operari.

Conceditur ad primam Confirmationem dictis à Gonet, quod implicet contradictionem, hominem converti sine gratia efficaci, hoc sensu, quod non sit convertendus, sine illa, sed non implicat quod possit converti, & ad hoc ne divina præscientia fallatur, requiritur hoc, ut implicet frustrari actu gratiam efficacem, sed non requiritur, ut excludatur etiam posse frustrari. Cæterum licet conveniamus cum Thomistis in hac propositione: Gratia efficax non potest frustrari eventu, istud *Non potest* per nos habetur ex suppositione ipsiusmet conversionis, quam impossibile est, si sit futura, non esse futuram, adeoque salvamus adhuc libertatem, quam ponimus necessitatem, non nisi ex suppositione exercitii libertatis. Jam autem per Thomistas, quod cum prædeterminatione non possit non conjungi eventus, habetur ex ipsomet principio actus, nempe prædeterminatione, hinc qui illa carebit, carebit principio completo, quia carebit principio actus.

Deinde hæc doctrina Gonet videtur non cohærere principiis aliorum Thomistarum, qui enim hoc solo sensu implicat converti hominem, quia non est convertendus sine illa, si posita prædeterminatione in sensu composito, implicat oppositum fieri, si illa non posita, deest principium necessarium ad operandum.

Quod autem dicit Gonet: *Sine Decreto efficaci, non habet voluntas Potentiam ad actum, si ly sine decreto determinet actum*, id ad præsens non attinet. Illustrat hanc suam doctrinam Gonet: Sicut voluntas sine amore potens est amare, si

supponit Gonet, quod per nos omnis suppositio antecedens, tollat libertatem, sed non nisi ea, quâ positâ, non potest non sequi eventus, licet eam ponere, non sit in nostra potestate, hinc quia positâ iudicii indifferentiâ, nondum determinetur voluntas, iudicii indifferentiâ, non tollit libertatem. Scientia etiam simplicis Intelligentiæ, est suppositio antecedens, non tollit tamen libertatem, quia advertit ad possibilitatem utriusque partis, & ad nihil determinat, sed si aliqua suppositio antecedens sit talis, ut eâ positâ impossibile sit non poni eventum, sitque talis, ut eam ponere vel non ponere, non sit in nostra potestate, quantumvis illa oriatur à prima radice libertatis, auferet libertatem, cum etiam prædeterminatio coactiva, & quæcunque causa necessaria, oriatur à Deo, hoc est, à prima radice libertatis, & tamen auferit libertatem, nisi dicas, id salvare libertatem, quod oritur à prima radice libertatis, communicante se in linea liberi, adeoque à prima radice libertatis formaliter sumpta, non autem materialiter. Sed negamus, quod prædeterminatio oriretur à prima radice libertatis formaliter sumpta. Ex quo etiam Principio ostendi potest, quod ex eo non salvetur libertas positâ prædeterminatione, quia consequitur æquivalenter ad actus nostros liberos, ex eo quod consequatur efficaciam divinæ voluntatis, in qua continetur nostra libertas, continetur enim etiam causa necessaria in infinita efficacia divinæ voluntatis, & tamen illa non salvat libertatem, prædeterminatioque continetur in libertate divina materialiter sumpta, sed non in sumpta formaliter, quia per prædeterminationem non se communicat libertas divina in linea liberi.

Negatur etiam iis quæ Gonet subjungit, quod positio decreto prædeterminativo, potentiâ non nisi consequente non possit fieri v. g. conversio Petri. Potius enim non potest fieri potentiâ antecedente, cum prædeterminatio sit causa, adeoque aliquid antecedens conversionem.

Conceditur cum S. Thom. q. 6. de veritate a. 4. ad 8. & 1. par. q. 23. a. 3. ad 3. & a. 6. ad 2. & ad 3. quod in sensu composito non possit non salvari prædestinatus, possit in sensu diviso, & quod talis compositus sensus salvet libertatem, sed per nos ideo salvat libertatem, quia innititur illa necessitas, & infallibilitas alicui exercitio nostræ libertatis, sito in nostra potestate, cum ipsum decretum prædestinativum, non formet Deus, sine prædirectione scientiæ conditionatæ. Quia autem prædeterminatio, non habet infallibilitatem ex nostro consensu, sed antecederet ante illum, hinc quamvis in sensu diviso ab illa possit non sequi eventus, ideo adhuc positâ prædeterminatione, non salvatur libertas. Aristoteles lib. 1. de cælo T. 119. agnoscit etiam per nos, quod sedens quamvis non possit non

sedere retineat potentiam seu libertatem sedendi, sed quod liberè sedeat, ex eo contingit, quod necessitas illius sensus compositi, sit necessitas oriunda ex suppositione consequenti, hoc est ex suppositione ipsius utis libertatibitrii.

Deinde positâ prædeterminatione non querimus de hoc, quod debeat homo habere potentiam ut simul amet & non amet, nam etiam nos quantumvis excludamus prædeterminationem, non tamen agnoscimus, ut una dum amat homo, possit etiam non amare, sed difficultas in hoc est, an quod sit amaturus, oriatur ex prædeterminatione, vi cuius determinetur, ut non nisi amet, & si ita determinatur, quomodo id fieri potest salvâ libertate, concedimusque quod prædeterminatio ad amorem, & amor eodem instanti ponantur, sed querere restat, si prædeterminatio ad amorem est prior prioritate à quo, quomodo non destruit libertatem, si sit talis, ut illâ positâ, impossibile sit non sequi amorem.

Conceditur, quod si Deus præparet ad amorem media, quibus homo possit non uti & uti, licet sit defecto usus, salvanda sit libertas, sed querere restat, si essentia Prædeterminationis est, ut vi illius non nisi v. g. amet homo, quomodo positâ illâ, potest non uti ad amorem illâ prædeterminatione homo; Concedo, aliud esse ineluctabile, aliud non eluctandum; aliud irresistibile, ab eo cui non resistitur. Sed querere restat, quomodo prædeterminatio non sit irresistibilis, ineluctabilis, si positâ illâ tanquam causa eventus, impossibile sit non sequi eventum. Sanctus Thomas 1. 2. d. 2. quæst. 112. Art. 3. in Corp. solum loquitur de infallibilitate, sed in nitente exercitio prævisio libertatis, adeoque suppositionis consequentis, quod etiam vult S. Thomas q. 6. de veritate ar. 3. Ibidem etiam a. 3. quando dicit S. Thomas, quod Deus dedit modum rebus, ut sua voluntas impleteretur, loquitur vel de ipsâ potentia libera, jureque servandæ eam indemnem, vel de selectione auxilii, quod prævidit eventum habiturum, sed non loquitur de modo, vi cuius determinetur voluntas, ut hoc non nisi velit: & ratione hujus selecti auxilii, nihil resistit divinæ motioni, verumque erit quod dicit quodlibeto 12. art. 3. quod providentia divina certissimo modo ducat ad finem, licet auxilio non prædeterminante, sed selecto, ex iis, quæ sunt prævisæ eventum habitura, ratione cuius etiam selectionis auxilii, videre potest Deus secutionem eventus, cum nihil desit ut jam sequatur eventus. Quantumvis autem veritas hujus Propositionis, sol causabit fructum in planta, non habeat veritatem absolutam, eo quod adhuc multa desiderantur compingenda ad illam verificandam, & cum veritas hujus Propositionis absoluta non possit haberi, habetur non nisi conditionata ex suppositione v. g. quod

Ly sine amore, teneat se ex parte Potentiæ, non tamen si determinet actum, & cum illo coniungantur, quia fieret ille sensus, voluntas est potens ad amandum, sine amore, quod implicat ex Terminis, sed hæc etiam illustratio non tenet. Quia non se æqualiter habent hæc propositiones: Voluntas sine amore potens est amare, & voluntas sine prædeterminatione potens est amare. Nam quod voluntas sine amore potens sit amare, secundum phrasim Gonet, exinde est, quia ipse amor non est potentia, ut ponatur actu amor, sed est effectus istius potentie, & exercitium; jam autem prædeterminatio est potentia seu causa ad actu amare, nec est prædeterminatio, ipse effectus Potentiæ.

Negatur Confirmationi secundæ, quod prædeterminatio non sit conditio ad Potentiam, sed non nisi ad actum, si enim sine illa impossibile est haberi actum, & habet se ut principium influens in actum, quomodo non est conditio ad potentiam, Et si Breviarium exigitur per Gonet, ut complens potentiam ut possit, cum etiam compleat Potentiam prædeterminatio, ut possit poni actus, cur prædeterminatio non tenebit se ex parte actus primi. Et si dicas, requiri tantum prædeterminationem, ut possit actu poni operatio, dicam etiam Breviarium requiri tantum ut possit actu recitari officium, & si dicat Gonet Breviarium concurrere loco specierum, sine quibus homo, nec in actu primo potest recitare, dicam etiam à pari, eodem modo, sine prædeterminatione, nec in actu primo, posse hominem operari, cum non possit operari, quin in actu primo eluceat non esse illum causam Primam sed secundam, non esse illum Primum liberum, &c.

Punctum Difficultatis 2.

*Restaurantur Argumenta ab Aucto-
ritate.*

§. 1. SOLVIT Argumenta Gonet petita ab auctoritate Patrum. Sed non habet quidquam speciale, quod non facile ex dictis prima parte Disp. 4. solvi possit. Illud autem, quod adfert ad auctoritatem Augustini, qui lib. 1. ad Simplicianum q. 2. Deum sic vocare eum, cuius miseretur, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat, quod inquam adfert Deum sic vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant, videtur esse extortum, si enim prædeterminatio facit, ut non nisi operetur homo, quid erit necesse scire, quomodo ei congruat, siquidem si congruat, si non congruat, sequitur operatio, ad eum planè modum, quo non est necesse præscire an congruat, vel non congruat flammæ flupa, si determinatus est ignis, ut comburat, & stupra comburantur, nec dicit Augustinus, quod prædestinatio faciat ut congruat, sed facit quia congruit.

Hinc omisiss dictis Paragr. 2. accedendum erit ad Parag. 3. circa quem.

NOTO. Docet S. Thom. quod in causis liberis & contingentibus non possit determinatè nosci eventus, consequenter non dabitur Prædeterminatio, quia illa deberet esse causa eventus in qua certo ille nosceretur, quod autem dicit Gonet, verum id esse, de causis sumptis, ante decretum voluntatis divinæ, id non convincit. Tum quia est ista arbitraria doctrinæ S. Thomæ restrictio, & ex nullis S. Thomæ verbis colligi potest, quæ habeantur iis locis, in quibus docet, in causis contingentibus non videri determinatè eventum. Tum quia non potuisset S. Doctor tanquã scholasticè dubitabile proponere, an in decreto prædeterminante noscatur eventus, cum indubitabiliter apparet impossibile esse, quin noscatur. Tum quia cum possit decretum divinum cogitari & prædeterminativum, & aliud non prædeterminativum, & tamen ad eventum liberum requisitum, conformius est positioni S. Thom. admittere hoc secundum decretum, quod esset causa eventus contingentis, & tamen in ea, non posset videri eventus, ut ita universaliter salvetur, effectum liberum in suis causis non videri.

Negatur Responsioni ad secundam probationem vi dictorum supra, & alias in prima parte, quod Prædeterminatio sit prima causa & radix nostræ libertatis, licet concedamus, quod à Deo procedat libera determinatio nostræ voluntatis, sed non processione, quæ faciat ut hoc non nisi velit voluntas. Concedimus, quod hoc sensu voluntas non se primò determinet, quia sicut esse, ita & se determinare, habet dependenter à Deo, sed dependentia non in hoc stante, ut hoc non nisi velit voluntas, sed dependentia, quia ipsum esse liberi, jus indemnæ libertatis, compuncta necessaria, ex Dei voluntate habet, illo insuper coeffectivè in illam ipsam determinationem influente. Deus qui habet ex se necessitatem, ut loquitur S. Thom. 1. part. q. 19. a. 3. ad 5. adeoq; habet omnia complementa ex se agendi, non indiget ab aliquo exteriori per oblationem compuncti compleri, indiget creatura libera, cuius determinationis per complementa agendi necessitatem ostendit S. Thomas, 3. contra gent. cap. 2. & licet voluntas se ipsam moveat, potest moveri ab alio, per oblationem compunctiorum, quod voluit S. Th. q. 3. de malo, a. 2. ad 4. accipereque etiam ipsam esse liberi ab alio, quod ipsum indicat 1. par. q. 105. a. 4. ad 2.

Conceditur, quod prædeterminatio si detur, non sit præeventu, prior futura, prioritate in quo, seu durationis, sed si est prior prioritate causalitatis, & hæc causa posita, impossibile est non sequi eventum licet illam causam ponere, non sit in nostra potestate, qui illa prædeterminatione non tollitur libertas. Immeritò etiam

sup-

supponit Gonet, quod per nos omnis suppositio antecedens, tollat libertatem, sed non nisi ea, quâ positâ, non potest non sequi eventus, licet eam ponere, non sit in nostra potestate, hinc quia positâ iudicii indifferentiâ, nondum determinetur voluntas, iudicii indifferentiâ, non tollit libertatem. Scientia etiam simplicis Intelligentiæ, est suppositio antecedens, non tollit tamen libertatem, quia advertit ad possibilitatem utriusque partis, & ad nihil determinat, sed si aliqua suppositio antecedens sit talis, ut eâ positâ impossibile sit non poni eventum, sitque talis, ut eam ponere vel non ponere, non sit in nostra potestate, quantumvis illa oriatur à prima radice libertatis, auferet libertatem, cum etiam prædeterminatio coactiva, & quæcunque causa necessaria, oriatur à Deo, hoc est, à prima radice libertatis, & tamen auferat libertatem, nisi dicas, id salvare libertatem, quod oritur à prima radice libertatis, communicante se in linea liberi, adeoque à prima radice libertatis formaliter sumpta, non autem materialiter. Sed negamus, quod prædeterminatio oriretur à prima radice libertatis formaliter sumpta. Ex quo etiam Principio ostendi potest, quod ex eo non salvetur libertas positâ prædeterminatione, quia consequitur æquivalenter ad actus nostros liberos, ex eo quod consequatur efficaciam divinæ voluntatis, in qua continetur nostra libertas, continetur enim etiam causa necessaria in infinita efficacia divinæ voluntatis, & tamen illa non salvat libertatem, prædeterminatioque continetur in libertate divina materialiter sumpta, sed non in sumpta formaliter, quia per prædeterminationem non se communicat libertas divina in linea liberi.

Negatur etiam iis quæ Gonet subjungit, quod positâ decreto prædeterminativo, potentiâ non nisi consequente non possit fieri v. g. conversio Petri. Potius enim non potest fieri potentiâ antecedente, cum prædeterminatio sit causa, adeoque aliquid antecedens conversionem.

Conceditur cum S. Thom. q. 6. de veritate a. 4. ad 8. & 1. par. q. 23. a. 3. ad 3. & a. 6. ad 2. & ad 3. quod in sensu composito non possit non salvari prædestinatus, possit in sensu diviso, & quod talis compositus sensus salvet libertatem, sed per nos ideo salvat libertatem, quia innititur illa necessitas, & infallibilitas alicui exercitio nostræ libertatis, sito in nostra potestate, cum ipsum decretum prædestinativum, non formet Deus, sine prædirectione scientiæ conditionatæ. Quia autem prædeterminatio, non habet infallibilitatem ex nostro consensu, sed antecederet ante illum, hinc quamvis in sensu diviso ab illa possit non sequi eventus, ideo adhuc positâ prædeterminatione, non salvatur libertas. Aristoteles lib. 1. de cælo T. 119. agnoscit etiam per nos, quod sedens quamvis non possit non

sedere retineat potentiam seu libertatem sedendi, sed quod liberè sedeat, ex eo contingit, quod necessitas illius sensus compositi, sit necessitas oriunda ex suppositione consequenti, hoc est ex suppositione ipsius utis libertatibitrii.

Deinde positâ prædeterminatione non querimus de hoc, quod debeat homo habere potentiam ut simul amet & non amet, nam etiam nos quantumvis excludamus prædeterminationem, non tamen agnoscimus, ut una dum amat homo, possit etiam non amare, sed difficultas in hoc est, an quod sit amaturus, oriatur ex prædeterminatione, vi cuius determinetur, ut non nisi amet, & si ita determinatur, quomodo id fieri potest salvâ libertate, concedimusque quod prædeterminatio ad amorem, & amor eodem instanti ponantur, sed querere restat, si prædeterminatio ad amorem est prior prioritate à quo, quomodo non destruit libertatem, si sit talis, ut illâ positâ, impossibile sit non sequi amorem.

Conceditur, quod si Deus præparet ad amorem media, quibus homo possit non uti & uti, licet sit defecto usus, salvanda sit libertas, sed querere restat, si essentia Prædeterminationis est, ut vi illius non nisi v. g. amet homo, quomodo positâ illâ, potest non uti ad amorem illâ prædeterminatione homo; Concedo, aliud esse ineluctabile, aliud non eluctandum; aliud irresistibile, ab eo cui non resistitur. Sed querere restat, quomodo prædeterminatio non sit irresistibilis, ineluctabilis, si positâ illâ tanquam causa eventus, impossibile sit non sequi eventum. Sanctus Thomas 1. 2. d. 2. quæst. 112. Art. 3. in Corp. solum loquitur de infallibilitate, sed in nitente exercitio prævisio libertatis, adeoque suppositionis consequentis, quod etiam vult S. Thomas q. 6. de veritate ar. 3. Ibidem etiam a. 3. quando dicit S. Thomas, quod Deus dedit modum rebus, ut sua voluntas impleteretur, loquitur vel de ipsâ potentia libera, jureque servandæ eam indemnem, vel de selectione auxilii, quod prævidit eventum habiturum, sed non loquitur de modo, vi cuius determinetur voluntas, ut hoc non nisi velit: & ratione hujus selecti auxilii, nihil resistit divinæ motioni, verumque erit quod dicit quodlibeto 12. art. 3. quod providentia divina certissimo modo ducat ad finem, licet auxilio non prædeterminante, sed selecto, ex iis, quæ sunt prævisæ eventum habitura, ratione cuius etiam selectionis auxilii, videre potest Deus secutionem eventus, cum nihil desit ut jam sequatur eventus. Quantumvis autem veritas hujus Propositionis, sol causabit fructum in planta, non habeat veritatem absolutam, eo quod adhuc multa desiderantur compingenda ad illam verificandam, & cum veritas hujus Propositionis absoluta non possit haberi, habetur non nisi conditionata ex suppositione v. g. quod

quod arbor concurrat, jam autem posito selectio auxilio, habentur jam omnia ad praevidendum absolutum eventum, quia & habetur cooperatio Dei & cooperatio creaturae, quibus positus habetur tota ratio absolutae certitudinis. Quod si non recurrimus ad praedeterminationem, ut habeatur absoluta scientia eventus gratiosis, sed ad selectionem auxiliorum, erit adhuc necessaria scientia conditionata tanquam praedirectiva illius selectionis, quae ipsa selectio facit, ut Deus praedestinans, noscat absolute, salvandum praedestinatum.

Punctum Difficultatis 3.

Occurritur aliis Responsionibus.

Tertium Argumentum contra Praedeterminationem formari solet, & à nobis formatum est 1. parte disp. 5. n. 458. Si Deus praedeterminaret, ad actus bonos, praedeterminaret etiam ad actus malos ob paritatem rationis; ad peccatum non praedeterminat, quia esset causa peccati. Ergo nec praedeterminat ad actus bonos. Contra ea, quae opposuit Gonet Parag. 4. ponenda sunt aliqua. Hinc

Notandum. Conceditur, quod in peccato distinguenda sint, conceptus Entitatis & actualitatis, à conceptu explicito deformitatis; sed querere restat, quomodo Deus non sit causa ipsius conceptus expliciti deformitatis, si ponit praedeterminationem ad peccatum, quae praedeterminatio est causa peccati, querere item restat, qui concessio decreto praedeterminativo ad actualitatem peccati, possit componi decretum, tantum permissivum peccati, quomodo enim permittit hoc Deus, qui determinat ut fiat non nisi peccaminosa actio, cum qua est indistincta actu, peccati deformitas.

Conceditur secundum ea, quae ipse adfert in reversione argumenti in principiis nostris recte inferri Deum esse causam peccati, quia habet decretum, de non concurrente, quantum ex illo est, ad Entitatem peccati; sed quomodo in principiis Thomistarum habet Deus voluntatem non concurrenti, quantum ex illo est, ad Entitatem peccati, si praedeterminat, ut non nisi ponatur actio peccaminosa, & ad hoc in praesenti attenditur. Unde per nos non attingit Deus formale peccati, quia quantum est ex illo, nequidem ad materiale concurrere vellet, cum tamen per Thomistas, determinet, ut non nisi ponatur actio peccaminosa, in qua imbibitur ratio formalis peccati. Ponit postea aliquas phrasas, sed illae non continent in se argumentum. Aliqua quae huc concernunt, vide 1. parte, loco citato num. 464.

Negatur dictis ad secundum, ideo homini tribui malitiam peccati, quia suo concursu attingit materiale peccati ut reduplicative tale. Reduplicaciones enim istae, sunt non nisi denomi-

nationes ab intentionibus nostris provenientes, ut autem dicatur homo peccare, non est necessaria ista Intentio & Denominatio reduplicativa. Pone enim quod reduplicatio ista non formetur, ponatur tamen actio peccaminosa, numquid non peccabit homo? Sed potius ex eo tribuitur homini malitia peccati, quia se ad illud determinat, cum potuerit non determinare, sciens ipsi materiali peccati innexum esse formale. Jam autem etiam Deus determinat, ad materiale peccati, sciens innexum esse illi, ipsum formale, & tamen potuisset non determinare ad illud materiale, si voluisset. Ex eo autem, quod non operetur Deus subiectione ad regulas morum, sed ut prima causa, non excusatur Deus sufficienter, quod non sit causa peccati, siquidem quantumvis esset causa peccati, dicendum esset, Deum non esse causam peccati, eo quod non agat cum subiectione ad regulas morum. Concedo quod Deus titulo causae primae teneatur providere creaturae media necessaria ad operandum, sed nego esse medium necessarium ad operandum, praedeterminationem ad materiale peccati.

Negatur dictis ad Tertium, quod si Deo placeat tanquam praedeterminatori, peccatum specificative sumptum, quod etiam illi non placeat sub conceptu malitiae, cum ista indistinguishantur à se, nemine cogitante; reduplicacionesque nostrae, cum non sint nemine cogitante, non eximent Deum, ne sit causa peccati nemine cogitante.

Negatur dictis ad ultimum, quod praedeterminatio ad materiale peccati, non influat cum eadem extensione in peccatum, cum qua influat Consilium inducens ad peccatum. Nam in primis probari debuisset: Si Deus in his circumstantiis praedeterminat ad materiale peccati, quod hoc ipso non praedeterminat ad lineam moralem, quae est indistincta nemine cogitante, ab ipso materiali. Probandum item fuisset, qui praedeterminans Deus, saltem non ita se habeat, ac ille qui est alteri causa peccati consilio suo; sed praescindendo ab ipsa malitia, consulendo illi, ut stet in delectatione, & praescindat à Dei offensa. Denique probandum fuisset, cum praedeterminatio sit causa Physica, qui se praecisive ad suum affectum habere potest, qui item non detur in creatis distinctio in ordine ad praedicata primò intentionalia, si concursus Physicus, attingit unam formalitatem, non attingendo aliam, illi identificatam realiter.

Concluduntur notanda.

Ponit aliqua Parag. 5. Gonet, sed quia ea non impugnant dicta à nobis primà parte in hac materia, ideo descendemus ad Parag. 6. tum.

Argumentum inter alia ad probandum, dari scientiam conditionatam, solet assumi à nostris hoc, quod

(P)

quod si non datur scientia conditionata, non possit dari scientia, quæ attingat hoc objectum: Si Deus daret Judæ gratiam A, converteretur; non enim hoc objectum cognoscit scientia simplicis Intelligentiæ, quia hæc est necessarium, non scientia visionis, quia hæc est existentium. Ergo debet dari illa scientia conditionata. Ad hæc quæ in Contra objicit Gonet diluenda.

NOTO. Immerito illum assumere, quod dicta conditionalis possit nosci per scientiam simplicis Intelligentiæ, ex eo quod licet extrema sit contingentia, illatio tamen sit infallibilis. Negamus enim illam illationem esse infallibilem, infallibilitate oriunda ex suppositione antecedenti, qualis esset suppositio prædeterminativa, licet sit infallibilis infallibilitate orta ex suppositione consequenti nostri consensus. Non nego tamen hanc conditionatam, si Deus prædeterminaret, converteretur Petrus, posse nosci per scientiam necessariam, nam esset circa objectum involvens causam necessariam, nempe prædeterminationem. Quod si formetur Objectum attingibile hæc phrasi, si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur, tale objectum posse attingi sub diversa formalitate à scientia simplicis intelligentiæ, & sub diversa, formalitate à scientia visionis, ita tamen ut relinquatur locus scientiæ conditionatæ, quæ prævideat hoc objectum: Hæc foret gratia efficax respectu Judæ, si Deus illum convertere vellet. Unde & Nostrates non ad hanc conditionatam, si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur, adstruunt necessitatem scientiæ conditionatæ, sed ad noscendam hanc, si darem Judæ hanc gratiam, foret illa efficax.

Conceditur observationi Gonet primæ. Fieri posse quod conditionalis, in vi consequentiæ necessaria sit, quamvis utrumque extremum sit liberum, sed id tum temporis contingit, quando extrema quæ ceteroqui illum actum ponunt, tanquam necessarium, applicantur tantum à causa libera, & de cetero proficiscitur objectum à Principio necessario, asserimusque ad talia noscenda, non esse necessariam scientiam conditionatam, & ita v.g. hæc Propositio, si Petrus videt parietem, paries est visus, potest nosci, & non à scientia conditionata, quia ipsa visio, ad quam fit applicatio liberè, est actus necessarius, sed negamus si non tantum applicatio, se & actio sit libera, & non proficiscatur à Principio antecedenter inferente, ut nonnisi hoc possit fieri, quod id possit nosci ab alia scientia quam à conditionata, consequenter etiam negamus veritatem conditionalis, ut sic, esse veritatem ex vi consequentiæ necessariam.

Conceditur advertendo secundo divinum decretum dupliciter importari posse, & per modum conditionis expressæ, & per modum implicitæ positi. Concedimus ulterius, quod hæc conditionalis, si Deus daret Judæ gratiam effi-

cacem, converteretur, cognoscatur à scientia necessaria, utpote innitente huic Principio. Quicquid Deus efficaciter vult, eveniet, sed relinquatur adhuc locus scientiæ conditionatæ respectu hujus objecti. Hæc gratia respectu Judæ si daretur, foret efficax.

Conceditur Responsioni ad primum. Quod si Deus decreverit ut creatura liberè operetur, sit illa liberè operatura, sed negamus, quod possit decernere ut creatura liberè operetur, si prædeterminat ut creatura nonnisi hoc operetur, de quo actum est repetito supra, & præcipue primâ parte Disp. 5. n. 173. per quod etiam fit satis & auctoritati S. Thom. 3. contra gentes cap. 94. & Anselmi, lib. de Concordia cap. 1. Quod etiam opponi debet dictis ad argumentum 2. Quod autem inibi ad objectionem secundam dicit, objectum scientiæ conditionatæ sic expressum, si vocavero Petrum, consentiet, quod inquam dicit, objectum hoc in suo antecedenti, non dicere vocationem & efficacem decretum, sed solam vocationem, cum qua ut sic non connectitur necessario consensus, id explicandum fuisset, certè enim in ipsa vocatione per Gonet, includitur efficax decretum, cum ipsum Vocare efficaciter, sit prædeterminare. Et quando dicit cum vocatione quidem non connecti necessario consensus, videtur tacite insinuare, quod necessario connectatur consensus cum decreto, si autem necessario, quomodo liberè?

Conceditur, suppositionem consequentem, cum oriatur ex ipso exercitio libertatis, non auferre libertatem, nec enim potest, ex suppositione libertatis oriri aliud, quam exercitium libertatis; sed negamus quod oriatur à prima radice libertatis, hoc ipso salvet libertatem, cum radix illa libertatis, exercere se possit ad dandum medium necessarium, hinc quod medium necessarium, non sit prædeterminatio, salvari præcisè ex eo non potest, quia proficiscitur à radice libertatis. Concessimus supra, quod si aliquid proficiscatur à primo libero, ut formaliter tali, hoc est, communicante perfectionem de linea liberi, hoc ipso sit illud liberum, sed negamus, quod prædeterminatio, faciens ut nonnisi hoc fiat, possit simul determinare, ad modum operandi liberè, & habere ipsa prædeterminatio, perfectionem communicatam de linea liberi. Conceditur quod amorem beatificum non præcedat iudicii indifferentia de amando Deo, sed negamus ex eo sufficienter salvari, quod aliquid proficiscatur à primo libero, ut formaliter tali, quia supponit iudicii indifferentiam, cum possibilis sit coactiva prædeterminatio, sequens iudicii indifferentiam objecti, potest compati actum necessarium, sicut & iudicii indifferentia, de bonitate objecti, potest compati actum odii, vel si vis dicat, etiam iudicii indifferentiam haberi non posse.

posse, si quis cogitet superventura prædeterminationem, quâ posita, impossibile sit ne fiat eventus. Et sicut si Petrus habeat iudicii indifferenciam de manendo in hoc loco, interim intercipiatur, ut hic nonnisi maneat, non sequitur Petrum liberè hic manere; ita si post iudicium indifferens de agendo, determinor ut nonnisi agam, liberè non ago.

QUÆSTIO IV.

De habitudine Decreti divini, in danda gratia efficaci.

Quidquid sit in quonam stet Gratia efficacia, solum in præsentem attendemus ad habitudinem decreti divini, in ordine ad illam dandam, procedetq; Resolutio per hypothefes.

ASSERO I. *Posita efficacia intrinseca Decreti divini de operatione secutura, non sequitur, obiectum illius decreti quod est auxilium ad talem operationem dandum, fore eo ipso intrinsecè efficax.*

RATIO. Quia efficacia intrinseca Decreti divini stat in actu absoluto ex parte actûs (hæc enim verbis differunt) decretum autem absolutum ex parte actûs non infert efficaciam intrinsecam auxilii: quia posset Deus decretum tale facere; Volo ut convertantur omnes homines, ubi hæc candela accensa fuerit. Quo casu posito, ipsa candela, ipsa accensio, non habebit efficaciam intrinsecam: immutata enim manebit illius essentia quæ conversionem de se non infert, & tamen tunc erit decretum absolutum ex parte actûs, adeoq; intrinsecè efficax.

Respicit hæc Ratio duo principia; primum: quia decretum Dei non immutat rerum essentias. Secundum: quia, nisi implicet, potest Deus facere quodlibet per quodlibet.

ASSERO 2. *Posita efficacia intrinseca decreti divini, de danda gratia quæ non est intrinsecè efficax, & posita efficacia intrinseca Decreti divini de danda gratia sufficienti, obiecta illorum decretorum non distinguuntur in ratione entis, virium, operativi &c.*

RATIO. Quia si ita distinguerentur, hoc ipso jam foret illud auxilium intrinsecè efficax.

ASSERO 3. *Si daretur efficacia intrinseca, decretum Dei intrinsecè efficax, haberet jam obiectum quod diceret plus jam in se, idq; inæqualitate oriundum non ex sola præcisè ratione doni.*

RATIO. Quia præcisè ratio doni majoritas, quæ in illo genere, est majoritas in extrinseco aliquo: majoritas enim ex eo orta, quod datur, quia prævidetur aliquid effectum habiturum est ab intrinseco, nempe à prævidente.

ASSERO 4. *Si non datur efficacia intrinseca, eo casu, cur huic potius detur gratia efficax, non illi, non debet referri in obiectum decreti divini, attingentis aliquod connotatum illius auxilii.*

RATIO. Quia convertendus non caret connotatâ non conversione, jam autem non convertendus habet etiam connotata conversionis, ut

terq; pro statu conditionato. Ergo cur huic potius detur gratia efficax non illi, id non debet referri in illa connotata. Ita Aug. lib. ad Simplicianum q. 2. *Si semel, inquit, concesseris potuisse quengquam vel approbari vel improbari ex eo, quod nondum in illo erat, sed quia Deus futurum esse præsciebat, conficitur, eum etiam potuisse ex operibus approbari, quæ in illo Deus futura esse præsciebat, quantumvis nondum esset aliquis operatus, & omnino te nihil adjuvabit, quia nondum nati erant.*

ASSERO 5. *Quod huic potius detur gratia efficax, cum quæ est convertendus, non illi, referri debet in decretum Dei selectivum.* Ita August. lib. 1. de Prædestinat. Sanctorum c. 9. *Cur autem istum potius, inquit, quam illum liberet, inscrutabilia sunt iudicia ejus.* Et nisi hoc assertum teneatur, non poterunt explicari plura loca Augustini. Talis est inter alia lib. 1. ad Simplicianum qu. 2. titulo marginali, si Præscientia. Textus sic habet: *Si propterea solum dictum est non volentis nec, currentis sed misentis est Dei, quia voluntas hominis sola non sufficit ut iuste recte leg. vocamus, nisi adjuvemur misericordia Dei (en Augustinum non contentum etiam operibus ex misericordia profectis) posset & hoc modo dici, igitur non misentis est Dei, sed volentis est hominis: quia misericordia Dei sola non sufficit, nisi consensus nostre voluntatis addatur. At illud manifestum est, frustra nos velle nisi Deus misereatur, illud autem nescio quomodo dicatur, frustra Deum misereri nisi nos velimus.* Hic locus, ut dixi, non potest intelligi quod loquatur, de operibus naturalibus: loquitur enim de operibus profectis ex misericordia, adeoque ex gratia. Non loquitur etiam hic Augustinus contra eos, qui post opera nonnisi naturalia tum primum requirebant gratiam: quia argumentum ex loco Apostoli desumptum, etiam contra supernaturalia opera videtur tenere; nam etiam tunc non tantum misentis id esset Dei, sed & volentis hominis.

Non loquitur etiam Augustinus, ut excludat consensum vel dissensum qui sit in nostra potestate: quia illum aliàs repetitio adstruxit. Ergo intellexit Augustinus solam misericordiam Dei selectivam sufficere: eo quod illa selectio non pendeat à nostro consensu conditionato, tanquam determinante ut hoc feligatur, damnabiturq; vi hujus asserti propositio, quam damnat Augustinus, nescio, inquit, quomodo dicatur frustra Deum misereri nisi nos velimus, damnabitur autem: quia quamvis nos velimus conditionatè, si ille non feligat, non est futura conversio.

Non minùs expressè id habetur Enchir. ad Laurent. cap. 95. ubi explicans illa verba: Quæcunq; voluit fecit: *Quod utique (inquit) non est verum, si aliqua voluit & non fecit, & quod est indignum, idè non fecit, quoniam ne fieret quod volebat Omnipotens, voluntas hominis impedivit.* De Genesi ad literam lib. 11. cap. 9. *Sed posset,*

(P) 2 inquit,